

HOVEDSTYRET

Dato: 31.08.2010 kl. 10:00

Sted: Hotell Norge, Bergen

Medlemmer som kalles inn til møtet:

Halvdan Skard

Björg Tysdal Moe

Gunda Johansen

Jørund A. Ruud

Solveig Kvidal

Ivar Johansen

Hanne Braathen

Odd Arild Kvaløy

Gunn Marit Helgesen

Hilde Onarheim

Oddleif Olavsén

Endre Skjervø

Line Skøii Vennesland

Hans Carl Tveit – vara for Gunn Berit Gjerde

Mette Qvortrup

Observatør:

Harald Danielsen, RU

Forfall:

Gunn Berit Gjerde

Fra administrasjonen:

Sigrun Vågeng, Arvid Weber Skjærpe, Tor Magne Fredriksen

Vararepresentanter møter etter særskilt innkalling.

Informasjon om møtet:

Styremøte i KS Holding kl. 12.30

REVIDERT SAKLISTE

Hovedstyret

31.08.2010 kl. 10:00

Saksframlegg

<u>10/47</u>	10/00068-14	Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 2. juni 2010, samt telefonmøter 31.05., 08. og 09.06
<u>10/48</u>	07/00631-18	Kvartalsrapport for KS andre kvartal 2010
<u>10/49</u>	10/01367-3	Høring - NOU 2010:7 Mangfold og mestring - Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet
<u>10/50</u>	10/00833-2	Høring: Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge
<u>10/51</u>	10/01065-3	Høring - Utredning for etablering av en sentral valgenhet
<u>10/52</u>	10/01209-3	Høring - forslag til endringer i valgloven
<u>10/53</u>	10/01362-3	Høringsuttalelse - NOU 2010:5 - Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering - en helhetlig hjelpemiddeltilbud
<u>10/54</u>	10/01418-5	Høring - raskere oppfølging og sanksjonering ved brudd på regelverket ved arbeidstakers sykdom
<u>10/55</u>	10/01580-1	Høring – Forskrift om informasjonssikkerhet, tilgangsstyring og tilgang til helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre.
<u>10/56</u>	10/00286-2	Insitammenter og barrierer i inntektssystemet i forhold til eventuell kommunesammenslåing
<u>10/57</u>	09/02083-5	Utsatt sak - Fylkeskommunene som forhandlingsprogam for kommunesektoren i den foreslåtte finansieringsordningen for lokale klimatiltak (KLOKT)
<u>10/58</u>	10/01452-1	Likere deling av foreldrepermisjona
<u>10/59</u>	09/01724-21	Videre arbeid med Europarådets strategi for godt demokrati og styresett
<u>10/60</u>	10/01571-1	Oppnevning av KS' representanter til UCLG og CEMR

<u>10/61</u>	10/00845-3	Eventuelt 31.08.2010
		Orienteringer fra administrerende direktør 31.08.10 bl.a med:
<u>10/62</u>	10/00846-3	* Status kvalitetskommuneprogrammet * Status nasjonal helse- og omsorgsplan – KS medvirkning
Orienteringssaker		
<u>10/22</u>	10/00066-4	Protokoll fra KS Bedriftsstyret hhv telefonmøte 5. mai og møte 7. juni 2010
<u>10/23</u>	09/00311-41	Protokoll fra møte i hovedstyrets arbeidsgruppe for FoU 28.05.2010
<u>10/24</u>	10/00377-13	Rød sak
<u>10/25</u>	08/02081-10	Pensjonsordninga for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner
<u>10/26</u>	10/00640-4	Pasientene ingen vil ha - Status fra en kommune
<u>10/27</u>	10/01559-1	Merknad til sak 10/24 - Høringsuttalelse om klimakur
<u>10/28</u>	10/01091-1	OU-midlene - ordningen generelt og bruken av arbeidsgivers andel av disse
<u>10/29</u>	10/00775-2	Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen for 2009
<u>10/30</u>	10/01385-1	Fagskoleutdanning - kort orientering
<u>10/31</u>	10/00562-3	Organiseringen av havne-Norge og KS Bedrift Havn
<u>10/32</u>	09/01338-7	Tilbakemelding fra CEMR - Takk til KS for gjennomført CEMR-møte 3.4. juni.
Notatsak		
<u>10/3</u>	10/01400-1	Deltid utfordringer, omfang og mulige tiltak
<u>10/4</u>	10/01606-1	Livssynsnøytrale seremonirom – innspill til regjeringen

Saksframlegg

10/47 Godkjenning av protokoll fra Hovedstyrets møte 2. juni 2010, samt telefonmøter 31.05., 08. og 09.06

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/47

Forslag til vedtak

Protokollene anses godkjent.

Saksframstilling

Det er ikke mottatt merknader til ovennevnte protokoller ved fristens utløp, protokollene anses godkjent.

Sigrun Vågeng

10/48 Kvartalsrapport for KS andre kvartal 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/48

Forslag til vedtak

Styret tar kvartalsrapporten til orientering.

Saksframstilling

Kvartalsrapporten er bygd opp etter fem hovedområder:

1. Omdømme og synlighet
2. Interessearbeidet.
3. Arbeidsgivervirksomheten.
4. Utviklingsarbeidet og satsingene.
5. Medlemsorganisasjonen og konsernet.

Omdømme og synlighet

KS - synlig og tydelig

Foran det faste møtet med regjeringen i april ble det bl.a. arrangert pressekonferanse der målet var å sette søkelyset på kommunenes behov for økning av frie inntekter før de faste møtene med staten. Resultat: 11 oppslag i papiraviser, tre i radio og to på tv.

Medieovervåkingsbyrået Retriever viser 52 treff på "Kommunedagene" mellom 4. og 6. mai. KS hadde i forbindelse med arrangementet 15 publiserte saker på ks.no, hvor saker også ble gitt videre til aktuelle media. KS toppet morgensendingene til NRK radio og TV tirsdag 4. mai, med hele tre saker, inkludert politisk kvarter.

Tarifforhandlingene og meklingen i hovedtariffoppgjøret med påfølgende streik har ført til bred omtale av KS i media. KS har blitt omtalt i pressen 6815 ganger i andre kvartal (mer enn dobbelt så ofte som under mellomoppgjøret i 2009).

Av vektete artikler har 1705 vært positive for KS (1. kv=815) og 157 negative (1. kv=47). Det er fire ganger så mange oppslag i lokalaviser som i riksaviser.

Overvåkingsbyrået Retrievers analyse av annonseverdien for KS utgjør vel 102 millioner kroner for 2. kvartal (vel 53 for 1. kv.).

Når det gjelder radio og TV har KS dekket alle flater i alle kanaler fra og med streiken var et faktum 28. mai. KS har vært intervjuet i både NRK og TV 2s nyhetssaker nesten hver morgen og kveld. I tillegg har KS bidratt i debattprogrammer og gjestesequenser i studio.

Oversikt over hvor KS har bidratt direkte:

NRK: Politisk kvarter fire ganger, Dagsrevyen to ganger, Aktuelt to ganger, Morgennytt en gang, Dagsnytt18 tre ganger og Her og Nå en gang.

TV 2: God Morgen Norge to ganger, TV 2 Nyhetene en gang, Nyhetsfrokost en gang, Nyhetskanalens morgensending tre ganger og Tabloid to ganger.

Interessearbeidet

Kommuneøkonomi og rammebetingelser for kommunenes virksomhet

KS fremmet til det faste møtet med regjeringen i slutten av april (det andre faste møtet i 2010) i år et krav om en vekst på 5,5 mrd. kroner i frie inntekter fra 2010 til 2011. I kommuneproposisjonen varsler regjeringen en vekst i frie inntekter på 2,5-3 mrd kroner i frie inntekter og 4-5 mrd. kroner i samlede inntekter.

Regjeringen presenterte det nye inntektssystemet i kommuneproposisjonen. Det var ventet en omfattende justering av kostnadsnøkklene, men Regjeringen presenterte også omfattende endringer av de politiske virkemidlene. I forkant av behandlingen i landsstyret deltok representanter fra KS i så å si alle fylkene og KS sentralt i drøftinger om det nye inntektssystemet og konsekvensene av det. Rådmannsutvalget bidro også aktivt i å legge grunnlaget for landsstyrets behandling.

Landsstyret vedtok en enstemmig uttalelse om både inntektssystemet og det økonomiske opplegget for 2011. Her pekte man på de knappe rammene i forhold til kostnadsutviklingen, og tok særlig opp den lukkede prosessen ved utviklingen av det nye inntektssystemet, det nye storbytilskuddet som bør utvides, vekstkommunenes situasjon som er lite hensyntatt og redusert skattandel og viktigheten av lokal forankring

KS har deltatt i høringer med finanskomiteen om RNB 2010 og med kommunalkomiteen om kommuneproposisjonen 2011.

I 2. kvartal har KS holdt møter med Fremskrittspartiets, Høyres og KrFs stortingsgrupper.

KS har administrativt deltatt i møter Arbeidsdepartementet om kostnadsberegning av kvalifiseringsprogrammet (KVP) i NAV og forberedelser av innlemming av dette i inntektssystemet fra 2011.

KS deltar i arbeidsgruppe med Helsedepartementet som skal utrede virkninger av ulike modeller for kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten. Utskrivningsklare pasienter er meldt opp som kostnadsberegningssak.

KS har deltatt i Beregningsutvalget for kartleggingen for kommunenes utgifter til flyktninger. KS har sendt krav om integreringstilskudd på 645 000 for 2011.

Hovedstyret behandlet i vår sak om tydeligere oppgave- og ansvarsforhold i barnevernet mellom stat og kommune. I samarbeid med BLD utarbeides en veileder for inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Bufetat/fagteam og barneverntjenesten i kommunen.

KS har gitt KD innspill under forberedelse av hørings-saken om økonomisk likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager. Saken har vært grundig drøftet i ulike fora i KS forut for hovedstyrets behandling i juni.

Basert på en sak i Hovedstyret har administrasjonen gitt skriftlige innspill til den ekspertgruppen som har utredet grensesnittet mellom de lokale NAV-kontor og de statlige regionale forvaltningsenhetene, og deltatt i møter med utredningsgruppen.

KS gjennomført bosettingsseminarer for nye bosettingskommuner for flyktninger, og samarbeidsmøter med IMDi. KS har gitt innspill til IMDi for å oppnå raskere bosetting. KS arbeider også i et statlig utvalg for å bedre kommunenes innflytelse ved drift, opprettelse og nedbygging av mottak og for å øke kvaliteten ved mottakene.

KS har i forbindelse med RNB tatt initiativ for å forbedre tilskuddsordningen for sykehjem og omsorgsboliger.

Storby – og regionalpolitikk

KS har intensivert samarbeidet med storbynettverket. Til hvert møte i nettverket er det nå utarbeidet økonomisnotater med utviklingstrekk og konsekvensvurderinger, bl.a. av forslaget til nytt inntekstsystem. Arbeidet har medført en tettere kontakt mellom storkommunene og KS, noe som også har avpeilet seg i media.

KS har på ny tatt opp at underfinansieringen i barnehagereformen ble rettet opp ved at 1,5 milliarder kroner ble lagt inn i statsbudsjettet for 2010. Fullfinansiering er gjentatt fra KS' side i de faste møtene med regjeringen i år, og tatt opp i høring med kommunalkomiteen om kommuneproposisjonen for 2011.

I samarbeid med fylkeskommunene er det utarbeidet en rapport om kostnadsveksten i kollektivtrafikken de siste årene. Rapporten konkluderer med en betydelig kostnadsvekst i perioden. KS mener at denne må kompenseres med frie inntekter til fylkeskommunene for å unngå en stor økning i billettprisene framover. Dette forholdet ble tatt opp av KS overfor Regjeringen i det faste møtet i april.

På samme møtet med regjeringen tok KS opp at fylkesvegene må gis samme løft og rom for oppgradering som riksvegene skal få gjennom NTP 2010-2014. Fylkesvegene må ikke komme dårligere ut enn riksvegene etter at forvaltningsreformen er gjennomført. KS tok videre opp behovet for økte frie inntekter som bidrag til det store etterslepet i vedlikeholdet av fylkes- og kommunale veger. KS er også mot sterke sentrale føringer ved utbygging, drift og vedlikehold av det fylkeskommunale vegnettet.

Det første ordinære eiermøtet med fylkeskommunene som eiere i Innovasjon Norge ble avviklet i mai. KS har deltatt aktivt i forberedelsene til eiermøtet.

KS har hatt ansvaret for implementering av de regionale forskningsfondene i samarbeid med Forskningsrådet. De regionale fondene er nå etablert og rammeverk og administrative systemer er på plass.

Regionene og interessepolitikk

De fleste fylker har enten i egen regi eller i samarbeid med Fylkesmannen arrangert lokale økonomikonferanser i tilknytning til framlegging av Kommuneøkonomiproposisjonen. Forslaget til nye kostnadsnøkler har skapt stort engasjement i en del fylker. Her nevnes Nord-Norge, Vestfold, Østfold og Sogn og Fjordane, som alle har hatt egne utredningsarbeider knyttet til dette. I Nord-Norge fortsetter arbeidet. Det er igangsatt et nytt delprosjekt finansiert av Fylkesmennene i de fire nordligste fylkene og med KS Nord-Norge som samarbeidspart.

Fylkestyret i Troms har også vedtatt å igangsette et prosjekt for å utrede kostnadene for ressurskrevende brukere i fire ulike kommuner i fylket. Prosjektet vil bli finansiert av skjønnsmidler fra Fylkesmannen.

De fleste fylkestyrer har drøftet og gitt innspill til KS sitt diskusjonsnotat om den framtidige ordningen med fast møte med regjeringen.

Det samarbeides i ulike NAV fora i de ulike fylkene. Dette kvartalet har det vært en del oppmerksomhet og misnøye med statens kutt i Kvalifiseringsprogrammet.

En del av fylker arbeider fortsatt med å etablere felles retningslinjer for oppreisningsordninger for tidligere barnehjemsbarn.

Ansatte i regionene som har gjennomført lokaldemokratiundersøkelser har vært/skal i alle kommunestyre (50) for å presentere resultatene.

”Skjærgårdsnettverket” i KS BTV har utfordret Miljøverndepartementet til å sette av årlig 250 mill. kr. til disposisjon for kommunene for å kjøpe opp attraktive friområder langs kysten. Fellessøknad ble sendt Miljøvernministeren i mai.

Forskning og utvikling

Ni prosjekter har startet opp dette kvartalet: Kommunal rapportering – omfang og nytte, Klimaendringenes konsekvenser for kommunal infrastruktur, Utvikling av en beregningsmodell for reduserte klimagassutslipp i kommunesektoren, Kommunesektorens innovasjonsarbeid og det offentlige virkemiddelapparatet, Suksesskriterier og barrierer i kommunenes innovasjonsarbeid, Kostnader og kvalitet ved sykehjem og hjemmetjeneste – hvor bør kommunene satse?, Offentlighet kontra lederrekruttering – motstridende behov?, Bruk av assistenter og lærere uten godkjent utdanning og Status på ledelse/ledelsesutvikling i kommunale helsetjenester.

Ytterligere syv middels store prosjekter er under forberedelse/utarbeiding. Ett av disse, ”Egenkontroll i kommunene – støtte til kommunenes internkontrollarbeid”, vil være del av et noe større samarbeid mellom KS og KRD hvor ansvaret for gjennomføring ligger hos KS.

To av fire planlagte mindre FoU-prosjekter er startet opp. FoU om statlig informasjon ifm influensaepidemien utgår og erstattes av ”Lønns- og arbeidsvilkår i NAV-kontor” på bakgrunn av resultatene i lønnsoppjøret.

EU/EØS

Et faktaark om offentlig støtte er ferdigstilt i samarbeid med ESA, FAD og KRD og spredt via mange kanaler. Artikler om temaet er skrevet til nettsidene, nyhetsbrev og KS Aktuelt for å

informere medlemmene om regelverket og for å balansere fokuset Aftenposten har hatt på saken.

CEMR har fått gehør for i blant annet Europaparlamentet for at regelverket for offentlige anskaffelser må forenkles. KS deltar aktivt i arbeidet rundt revisjon av dette regelverket og formidlet posisjoner til norske statlige aktører. Rettssituasjonen rundt enerett følges opp overfor ESA, i samarbeid med KS-Bedrift.

I kontaktmøte mellom de nordiske og baltiske søsterorganisasjoner har KS fått oppdraget å koordinere felles nordiske synspunkter inn i prosessen som er igangsatt for å vurdere CEMRs utvikling mot 2020.

KS har vært i aktiv dialog med UD og andre for å følge forberedelse til ny periode av EØS finansieringsordninger (2009 – 2014). Sammen med andre av arbeidslivets parter har KS tatt initiativ til etablering av et nytt fond i mottakerlandene for partssamarbeid i arbeidslivet.

KS' modell for finansiering av klimakutt er formidlet til norsk statlige aktører i Brussel, til Kommissjonens generaldirektorat for energi, samt til KS' søsterorganisasjoner gjennom CEMR.

KS har tett dialog med søsterorganisasjoner og EFTA i forberedelsene til første møte i EFTA forum for lokalt og regionalt folkevalgte i juni. Opprettelsen er gjort bredt kjent og det er blitt tilrettelagt for dialog mellom EFTA forumet og EUs regionskomité.

Arbeidsgivervirksomheten

Hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2010:

KS var godt forberedt til årets hovedtariffoppgjør, bl a gjennom arbeid i utvalg sammen med arbeidstakerorganisasjonene og med spesiell oppmerksomhet rundt kommunesektorens lønnsystem, uønsket deltid og lønnsutvikling for høyskolegruppene. Forhandlingene ble gjennomført i samsvar med tilbakemeldinger fra våre medlemmer gitt gjennom strategikonferansene, fylkesmøtene og mandat gitt av Hovedstyret. Medlemmenes tilbakemeldinger knyttet seg til oppgjørets økonomiske ramme, tilrettelegging for lokal lønnspolitikk gjennom en stor lokal pott og likelønnsprofilering

Det ble i vår brukt mye tid i organisasjonen og blant våre medlemmer på forberedelser til en eventuell konflikt.

Aktiviteten i 2. kvartal ble i stor grad preget og til dels dominert av arbeidet med forhandlinger, mekling og konflikt. Internt samarbeid har fungert godt. I administrasjonen involveres flere avdelinger og fagspesialister som knyttes til ulike oppgaver i tariffoppgjøret. Også avdelinger/personer utenfor Arbeidslivsområdet blir involvert i arbeidet.

Alle publikasjonene fra lønns- og personalregisteret ble ferdige og utgitt, og særlig sentrale analyser er blitt publisert, bl.a. at:

- turnover i kommunesektoren 2008-09 var 10,7% - hvorav 8,4% blant lærere i videregående mot 14,5% i SFO,
- deltidsansatte økte sin stillingsstørrelse 2008-09 med 1,2%
- kvinners lønn i kommunesektoren utgjør 98% av menns lønn
- 78% av årsverkene i kommunene utføres av kvinner, mot 55% i fylkeskommunene

Forhandlingr/mekling

Det ble opptatt forhandlinger den 8. april og gjennomført ytterligere 5 plenumsmøter før arbeidstakersiden brøt forhandlingene og oppgjøret gikk til mekling. Sammenslutningenes krav var i år ikke samordnede og hadde økonomiske rammer på 6 til 8 prosent.

Arbeidstakersidens høye forventninger var en krevende faktor i prosessen og medvirkende til streiken. Etter mekling på overtid, konstaterte Meklingsmannen at partene stod så langt fra hverandre at det ikke var grunnlag for å legge fram et forslag som kunne forventes å bli anbefalt, og konflikten var et faktum.

Konflikten

Streikeuttaket er det største i kommunal sektor noen gang. Etter siste opptrapping utgjorde uttaket hele 46.061 arbeidstakere, og rammet i størst grad barnehager, skoler, renhold, vaktmestertjenester og administrasjon.

KS avholdt før sommeren et evalueringsmøte sammen med medlemmer som hadde vært berørt av streiken. Det ble gitt svært gode tilbakemeldinger om informasjonen fra KS under oppgjør/streik samt om rådgivningen og oppfølgingen av konfliktberedskapen.

Resultatet

Samlet ligger resultatet innenfor de økonomiske rammer som ble lagt til grunn i mandatet – men innrettet med ulike og senere virkningsdatoer enn 1. mai, som er det tradisjonelle virkningstidspunktet for lønntillegg i KS-området.

Den økonomiske rammen for oppgjøret er beregnet til om lag 3,4 prosent inklusive overheng/glidning.

Kurs/opplæring av medlemmene innen lov og avtaleverk:

I andre kvartal er det avholdt kurs innen temaet lønns- og arbeidsvilkår for kommunalt ansatte, ikke minst vedrørende konfliktberedskap.

Implementering av ny IA-avtale:

I den nye IA-avtalen for perioden 2010 – 2014, er det lagt vekt på raskere tiltak, styrking av legenes rolle og tettere oppfølging av alle parter på alle nivå. Det er brukt mye tid og arbeid på å effektivisere intensjonene i den nye IA-avtalen. Kommunesektorens avtaleparter har tatt initiativ og satt i gang flere tiltak hvor partene samarbeider både sentralt og lokalt.

Arbeidsgiversiden samarbeider godt for å få en praktisk og gjennomførbar tilnærming fra sentrale myndigheter, men foreløpig er ikke effektiviteten av sentrale tiltak kommet langt.

Aksjon helsefagarbeider – satsing i ny periode:

Det vurderes som viktig å fortsette arbeidet for å øke søkingen til helsefagarbeiderutdanningen. Det er en positiv utvikling, men det forventes fortsatt mangel på denne kompetansen på sikt. Med unntak for Utdanningsdirektoratet, som ikke blir med videre, er det enighet mellom eierorganisasjonene om videreføring av Aksjon helsefagarbeider med en utvidet målgruppe – å rekruttere voksne til utdanningen. Den nye satsingen startet sommeren 2010. Det er nok en gang satt av OU-midler for gi økonomisk tilskudd til kommuner som oppretter nye lærlingeplasser.

Arbeidslivskonferansen 2010:

Arbeidslivskonferansen 2010 vil bli arrangert i Trondheim. Planleggingen har kommet i gang som den skulle og forberedelsene er i rute før konferansen 11.-12. november.

Traineeordningen

Det er jobbet med og forberedt opptak til et nytt trainee-kull i kommunesektoren, det fjerde i rekken. Traineeene vil starte arbeidet høsten 2010.

Advokatene

KS Advokatene har gjennomført planlagte aktiviteter og har hatt et jevnt høyt aktivitetsnivå også i andre kvartal. Det har også vært nødvendig å bruke en del ressurser på arbeidet med hovedtariffoppgjøret.

Rekruttering

Ved siden av Tromsø og Ski har 7 kommuner i Nordland startet pilotering av verktøyet for analyse av rekrutteringsbehov i kommunene (rekrutteringsmodellen.)

Sykefravær

Fraværstallene for 2009 (9,6%) er analysert nærmere og presentert på nettet med oversikt over fravær sett i forhold til: alder, kjønn, heltid/deltid og kommunestørrelse

(Foreløpige fraværstall 1.kv. 2010 foreligger 23.6 og endelige tall 10.7)

Regionene og arbeidsgiverområdet

Arbeidet i regionene har naturlig nok vært preget av tariffoppgjøret og streiken i kommunal sektor. Medlemmene har i all hovedsak gitt honør til KS for måten dette har vært håndtert på, både m.h.t forberedelsene, innholdet i oppgjøret, informasjon underveis m.v.

Det andre hovedområdet dette kvartalet er arbeidet med IA avtalen, sykefravær og nærvær. Dette tas opp i egne konferanser, i personalledersamlinger og i utviklingsverksteder knyttet opp mot ulike arbeidsgiverpolitiske utfordringer.

Utviklingsarbeidet og satsingene

Regional og lokal samfunnsutvikling

Administrasjonen har utarbeidet et innspill til ny stortingsmelding om landbrukspolitikken. Innspillet dreier seg først og fremst om forvaltningsorganiseringen på landbruksområdet, der det er et sterkt behov for å rydde i ansvaret mellom fylkeskommunene og fylkesmennene. Det er viktig at arealforvaltning og virkemidler for næringsutvikling ligger samlet som et helhetlig ansvar i fylkeskommunene.

Det første ordinære eiermøtet med fylkeskommunene som eiere i Innovasjon Norge ble avviklet i mai. KS har deltatt aktivt i forberedelsene til eiermøtet. Det gjenstår en del prosesser både i og mellom fylkeskommunene for å sikre at eierskapet blir utøvet på en god måte framover.

KS har hatt ansvaret for implementering av de regionale forskningsfondene i samarbeid med Forskningsrådet. De regionale fondene er nå etablert og rammeverk og administrative systemer er på plass. Utlysninger av forskningsmidler er igangsatt i de fleste fondene med søknadsfrist i begynnelsen av juni.

Det er igangsatt et strategiarbeid for å styrke KS' faglige rolle innenfor plan- og bygningslovsfeltet. Det er utviklet et inspirasjonshefte om kommunale planstrategier. Hensikten med heftet er å inspirere kommunene og fylkeskommunene til å gripe de mulighetene planstrategien gir i forhold til lokal og regional samfunnsutvikling.

Programmene Livskraftige kommuner og Grønne energikommuner samler eksempler og systematiserer læring fra programmene for overlevering i KS' basisorganisasjon. Livskraftige kommuner legger stor vekt på at erfaring fra kommunenes planarbeid med vekt på analyse, mål, tiltak og rapportering og har tatt dette med det ovennevnte inspirasjonsheftet. Grønne energikommuner har bl.a bidratt til at det er laget et konsept for å utarbeide kommuneplan med "nullutslippsreduksjon" av klimagasser (eks Sunndal kommune).

Grønne energikommuner har også igangsatt et energispareprosjekt med byggforvaltningsfokus i ca 50 kommuner, med deltakere også fra Livskraftige kommuner og Framtidens byer.

KS lokaldemokratiundersøkelse

Det har vært lagt ned stort arbeid i KS med gjennomføring og bearbeiding av lokaldemokratiundersøkelsen. Rapporter for hver av de 50 kommunene utarbeides av administrasjonen og resultatene formidles tilbake til kommunestyrene fortløpende i 2. og 3. kvartal. Resultatene får god oppmerksomhet i lokale og regionale media.

Det er gjennomført lokaldemokratiundersøkelse i ytterligere 40 kommuner (unntatt noen få som gjennomføres i september). Lokaldemokratidatabasen er videreutviklet for å tilrettelegge for at den enkelte kommune kan hente ut sine egne data.

Interkommunalt samarbeid og kommunalt/interkommunalt eierskap

Administrasjonen har fått utarbeidet en rapport over status for det interkommunale samarbeidet, samt hvilke utfordringer som ligger i det omfattende samarbeidet som foregår m.h.t. styringsutfordringer og fragmentering av kommunens oppgaver. Rapporten danner underlaget for behandlingen av sak om interkommunalt samarbeid og kommunestruktur i hovedstyret.

Hovedstyret har behandlet sak om eierskap. Hovedstyresaken trekker opp prinsipper for god kommunal eierstyring. Prinsippene har i etterkant blitt presentert i Aftenposten og andre media.

Effektiviseringsnettverk

Totalt er 19 effektiviseringsnettverk for 100 kommuner i gang i 2. kvartal (7 igangsatt i 2.kv). Av disse er 6 (2 nye) på pleie og omsorg, 6 (3 nye) på grunnskole, 3 (1 nytt) på barnevern, 1 på barnehage, 1 på psykisk helse, og 1 på sosialtjeneste (nytt). Nytt av året er ROBEK-nettverk og helsestasjonsnettverk. I ROBEK-nettverket deltar rådmenn, virksomhetsledere og noen ordførere aktivt fra 7 kommuner med opptil 7 deltagere pr kommune. Stor arbeidsinnsats og åpenhet rundt egne utfordringer gir arbeidet gode tilbakemeldinger. KRD ble orientert særskilt om nettverket rett før sommeren.

ASSS-nettverkene er i år gjennomført for 9 tjenesteområder, og for første gang på eiendomsforvaltning.

De tre satsingene i KS er fulgt opp i effektiviseringsnettverk i alle regioner - med hovedtyngde på nettverk innen pleie/omsorg og grunnskole.

Bedrekommune.no

Denne nettportalen gir et viktig grunnlag for effektiviseringsnettverkene. Totalt er 18 ulike brukerundersøkelser fra portalen (3 flere enn i 1.kv) benyttet av 149 unike kommuner med ca 92.000 svar. Av de 149 kommunene har flertallet gjennomført mer enn 1 undersøkelse. I annet kvartal bruker dobbelt så mange barnehageundersøkelsen som i hele 2009 (76 kommuner, over 38.000 svar). Undersøkelsene viser at det er størst tilfredshet blant brukerne med barnehage og helsestasjon.

Det er etablert kontakt med Difi om samarbeid vedr. statens og KS innbyggerundersøkelser. Resultatene fra begge undersøkelsene kan gi et utfyllende bilde av tilfredshet med kommunale tjenester og bør sees i forhold til hverandre.

Ekommune

Rådmannsnettverkene ”Strategisk ledelse og IKT” er meget populært, og i perioden er det gjennomført samlinger for rådmenn i 3 fylker. KS har fått 2,7 millioner kroner fra EU til å utvide og utvikle dette tilbudet.

Den årlige nasjonale kartleggingen av bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i kommunesektoren som KS gjennomfører, viser at det har vært en positiv utvikling i norske kommuner og fylkeskommuner. På mange områder skulle KS likevel ønske at resultatene i forhold til fjorårets resultater hadde vært bedre. De digitale skillene mellom de beste og de dårligste øker. Stadig flere kommuner tar i bruk Facebook i kommunikasjonen med innbyggerne.

Årets ekkommunekonferanse er gjennomført med stor oppslutning, og gode evalueringer. Bærum vant for tredje år på rad pris for årets ekkommune, sammen med Sogn og Fjordane fylkeskommune.

KS bidro med flere innlegg under den Europeiske Eisco-konferansen i Bilbao i mai, der blant annet rådmannsnettverkene ble presentert og fikk mye oppmerksomhet. Den europeiske IKT-strategien som er utviklet ble presentert på konferansen – en strategi som i stor grad baserer seg på KS’ ekkommunestrategi 2012.

KS har samarbeidet tett med KRD, FAD og Difi om en utlysning av et konsulentoppdrag knyttet til økt samordning og utvikling av fellesløsninger på IKT-området.

Innovasjon

Innovasjon var et av hovedtemaene på Kommunedagene i mai 2010. KS tar utgangspunkt i velferdsutfordringene når innovasjon settes på dagsorden. Vi opplever at debatten omkring nye løsninger ønskes velkommen av våre medlemmer. Arendalskonferansen var en annen viktig milepæl og tok debatten omkring velferdsutfordringene et skritt lenger enn på kommunedagene, og identifiserte de fem viktigste utfordringene for Norge i årene som kommer: Forebygging, rekruttering av kvalifisert arbeidskraft, ”ut av boksen-løsninger”, brukernes forventninger – rikdommens dilemma og samarbeid på tvers.

KS’ Innovasjonsallianse møttes til sitt andre møte i Arendal i juni i forkant av Arendalskonferansen. Alliansen satte et tydelig preg på konferansen som samlet over 300 deltakere fra Kommune-Norge. Alliansen hadde et fellesmøte med Hagenutvalget, for å få opp utfordringer og ideer omkring innovasjon i omsorgssektoren. KS får svært gode

tilbakemeldinger fra alliansens medlemmer på arbeidet i og mellom samlingene, og opplever at alliansen er i ferd med å etablere seg som et interessant miljø for nyskaping.

Det er igangsatt to FOU'er om innovasjon i perioden: Virkemiddelapparatet og kommunenes innovasjonsarbeid, og Suksessfaktorer og hindringer for kommunenes innovasjonsarbeid. Førstnevnte skal være ferdig i oktober, og den andre ved årsskiftet

Regionene og innovasjon

Arbeidet med innovasjon i kommunesektoren settes på dagsorden også i en del KS regioner, bl. Hedmark/Oppland, KS Vest-Norge og KS Agder. Agder har f.eks etablert to Fremtidsverksteder med vekt på frivillighet og ny teknologi, og arrangert en kommunal Grundercamp sammen med Kristiansand kommune og Ungt Entreprenørskap. Sistnevnte organisasjon er blitt en samarbeidspartner i flere regioner. Noen regioner er også koblet på et eget samarbeidsprosjekt bl.a med NHO om leverandørutvikling.

Samhandlingsreformen

KS har bidratt aktivt i de interdepartementale arbeidsgruppene som ledes av HOD. Arbeidsgruppene er knyttet til de områder som nedenunder er markert med uthevet skrift. I månedsskiftet juni/juli vil KS legge frem et samlenotat som omhandler innspill på alle disse områder. I arbeidet md problemstillingen trekker KS også inn ekstern kompetanse fra medlemmer og fra aktuelle fagmiljø ved universitet og høyskoler.

- **Finansiering:** Det er avholdt tre møter mellom HOD og KS. KS har gitt skriftlig innspill på takster i forhold til utskrivningsklare pasienter og vil gi en mer utfyllende tilbakemelding i samlenotatet Det er også satt ned en arbeidsgruppe ledet av HOD med deltagelse fra KRD og KS som skal vurdere mulige modeller for kommunal medfinansiering.
- **Ansvar og oppgavefordeling:** Det er avholdt tre møter mellom HOD og KS. KS har gitt innspill på hovedgrupper av pasienter som kommunene kan ta større ansvar for og forskning i kommunen, totalt tre notater.
- **Rettslige forhold:** Det er avholdt ett møte mellom HOD og KS, og det er gjort muntlige innspill i møter som er nevnt under de andre områdene.
- **Legetjenesten:** Denne arbeidsgruppen har tatt utgangspunkt i Hovedstyresak ”Forsterket legetjeneste i kommunene” 14.oktober 2008 og involvert ressurspersoner fra medlemmene gjennom flere samlinger.

Det er utarbeidet et eget styringsdokument og prosjektplan for Helsesatsingen. Ledergruppa er styringsgruppe for Helsesatsingen. Vi omtaler nå samhandlingsreformen som et program, som består av ulike prosjekter – pt. ca. 15 prosjekter inkl. et prosjekt i hver region.

Foreløpig resultat fra FoU prosjektet ” Samhandlingsreformen og samhandlingsmodeller” er presentert på Helsekonferansen 2010 og Kommunedagene.

Det er etablert en egne arbeidsgruppe for kommunikasjon og informasjon rundt reformen. Ansatte i KS holder ellers innlegg på mange ulike konferanser og møter. En egen konferanse for Storbynettverket er planlagt, og arrangeres 20. august.

Arbeidet i regionene med samhandlingsreformen

Arbeidet med reformen er det desidert høyest prioriterte område i regionene. Hver region bruker 1-1/2 årsverk på dette. Regionene er i løpet av dette kvartalet knyttet sterkere opp mot

resten av programmet. Det foregår samhandling med helseforetakene i alle regioner, og flere regioner melder om bedre kvalitet på samhandlingen med de lokale helseforetakene.

Arbeidet ut mot medlemmene er ulikt fra region til region ut fra lokale forhold. I enkelte regioner skjer mye av samhandlingen også kommunene i mellom via det lokale KS. Andre steder drives dette direkte mellom kommunene. I flere fylker arbeides det nå med revisjon av avtalene mellom den enkelte kommune og det lokale helseforetaket.

KS i regionene har arrangert / deltar i svært mange møter og konferanser om tema knyttet til reformen. Bl.a arrangerte KS Nord-Norge sammen med Fylkesmennene i de tre nordligste fylkene en samhandlingskonferanse med over 400 deltakere.

KS Midt-Norge har hatt et omfattende arbeid i forbindelse med høring av Helse Midt-Norges planstrategi 2020.

Utdanning

Skoletinget 2010 er gjennomført og evaluert, og arbeidet med Skoletinget 2012 er igangsatt. Arbeidet med GNIST-partnerskap for en helhetlig lærersatsing pågår for fullt. KS er en aktiv partner i samarbeidet. Særlig har det vært arbeidet med informasjon og forankring av avtalen mellom KS og KD ang veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere fra høsten 2010 og å få staten med på behovet for endringer i det varige systemet for videreutdanning av lærere. Hovedstyret behandlet en sak om kvalitet i mars. Vedtaket ligger til grunn for KS' videre arbeid med utdanningspolitiske spørsmål sammen med den utdanningspolitiske plattformen. Sak i ledergruppen om deltakelse i arbeidet med internasjonalisering av utdanning førte til at arbeidet foreløpig er lagt på vent.

Arbeidet med å bistå medlemmene i kvalitetsutvikling og kvalitetssikring pågår kontinuerlig. Det ble bl a gjennomført en vellykket samling med de 10 største kommunene i april. Kurs i avtaleverket for undervisningspersonalet ble utsatt til 3.kvartal pga streik.

Arbeidet i regionene med utdanning

KS i regionene drifter og/eller deltar i svært mange lokale samarbeidsfora mellom, kommunene/fylkesmenn og utdanningsinstitusjoner. GNISTsamarbeidet er etablert i alle regioner, og rapporteres fra mange å fungere godt.

Veiledning av nyutdannede lærere er også et område det har vært arbeidet mye med.

Regionene har ellers arbeidet med:

- Hedmark/Oppland har sammen med Høgskolen i Lillehammer innhentet data om kommunenes planer for å inngå lærekontrakter, samt kommunenes gjennomføring av fagopplæring. Resultatene er presentert overfor rådmannsutvalgene.
- BTV: Etablert arbeidsgrupper i alle tre fylker som skal utarbeide fylkesstrategier for lesing, skriving og engelsk.
- Vestfold: Alle kommuner og fylkeskommunen har laget handlingsplaner mot frafall i skolen.
- Sogn og Fjordane: Eget profesjonsprosjekt sammen med Utdanningsforbundet. Prosjektet er blitt mal for et samarbeid mellom KS og Utdanningsforbundet sentralt.
- Hordaland: Utviklingsverksted for 4 kommuner knyttet til ” tidlig innsats”. Svært god tilbakemelding på en helt ny metodikk for lesing
- Østfold/Akershus: Utviklingsverksted for 9 kommuner for å utvikle god praksis for strategisk kompetansestyring.

Klima

95% av kommunene og alle fylkeskommunene har, eller er iferd med å få en klima og energiplan, med gjennomsnittlige ambisjoner om 30% kutt i klimautslippene innen 2020.

Det er i perioden gjennomført betydelig arbeid for å få gjennomslag for en ny finansieringsordning for lokale klimatiltak –KLOKT. Det er betydelig nasjonal og internasjonal interesse for ordningen, som er omtalt i Klimakur 2020. KS har også avgitt høringsuttalelse til Klimakur 2020.

KS har etablert to større FoU-prosjekter som er under gjennomføring, hvorav det ene er dagsordenssettende og omhandler nødvendige grep i kommunesektoren for klimatilpasning. Det andre prosjektet omhandler metodeutvikling for kvantifisering av lokale klimatiltak

Det er under gjennomføring flere større prosjekter for utvikling av verktøy og veiledning til kommunesektoren på klimaområdet, bl.a et større nytt nettsted og verktøy for klima og energiplanlegging, samt videreutvikling av norskeklimakommuner.no i samarbeid med Enova. Det er også utarbeidet et eksempelhefte om klimatilpasning og et hefte på engelsk om nettverkssamarbeid mellom kommuner på klimaområdet.

Arbeidet i regionene med klima

Mye av arbeidet i regionene når det gjelder denne satsingen skjer via programmet Livskraftige kommuner.

I tillegg kan nevnes følgende:

De fleste fylker deltar i Difis satsing på Knutepunkt for miljøvennlige anskaffelser. Det er Fylkesmannen som har ansvaret for dette arbeidet lokalt.

En del fylkesstyre er opptatt av problematikk i skjæringspunktet mellom klima/miljø og arealpolitikk, og særlig knyttet til statlig vern og båndlegging av areal. KS Nord-Norge har spilt inn denne problemstillingen med ønske om at den blir tatt opp i våre faste møter med Regjeringen.

Ellers kan nevnes at Agder har tatt initiativ til etablering av to regionale ressursentra for oppfølging av klimasatsingen. De har også arrangert to folkevalgdager med tema klima og energi. Trøndelag retter oppmerksomheten mot energisparing i offentlige bygg – sammen med Grønne Energikommuner. God interesse og oppslutning for en samling i slutten av juni. Målet er å få en del trønderkommuner med på KS sin satsing på dette feltet.

Ledelse

Arbeidet innenfor ledelse og styring er nå mye knyttet opp mot innspill til KS policy ang. Samhandlingsreformen

FoU om Flat struktur ble levert mai 2010 (ferdig til Kommunedagene)

Ny FoU om ledelsesbehov i kommunenes helse- og omsorgstjeneste ble initiert og igangsatt. Første resultat forelå i juni 2010.

Ny dagsordenssettende FoU "Scenarier for kommunenorge" ble fremmet i ledergruppen og planlagt oppstart er høsten 2010

Lederutviklingsprogrammet "Krefter i bevegelse" foregår nå. 3. samling er gjennomført Det er ellers holdt en del foredrag for kommuner, Utdanningsdirektoratet og HINT/HIST (Forskningsprogram Ny Offentlig Ledelse)

Flink med folk i første rekke

133 kommuner deltar i prosjektet. Den nasjonale prosjektgruppen gir individuell veiledning og veiledning/kompetanseheving gjennom nettverk av disse kommunene. Midtveisevaluering er gjennomført. Mange av kommunene har oppnådd sine oppsatte mål. Evalueringen gir også en bestilling på videre veiledning. Det er ellers gjennomført 2 samlinger med ledergrupper i prosjektkommunene og en nasjonal samling for alle 133 prosjektkommunene i tema brukermedvirkning.

Etikk

Møte i kommunenes Etiklutvalg ble gjennomført i juni. En av sakene som ble behandlet ga en del medieoppslag Det gjaldt Tønsberg kommune, der flere politikere på det åpne markedet har kjøpt leiligheter som opprinnelig var tiltenkt unge i etablererfasen.

Styrevervregisteret er oppgradert med flere tekniske funksjoner.

Tilbudsforespørsel FoU om internkontroll sendt ut til leverandører

Etikkportalen under arbeid. Det jobbes med innholdet. Planlagt lansering 28 okt.

Samarbeid om etisk kompetanseheving – helse og omsorg:

27 nye kommuner er kommet inn i prosjektet. Det er avholdt to regionale erfaringskonferanser, og flere kurs i etisk refleksjon er gjennomført. Et nasjonalt nettverk av ressurspersoner er etablert. Sosiale medier som Origo og Facebook er tatt i bruk i medlemskontakten. Det planlegges ellers oppstart av flere nye nettverk til høsten.

Tryggere lokalsamfunn

Prosjektet arrangerte i april den nasjonale konferansen ”Trygghet i det offentlige rom”.

Meget positiv evaluering fra deltakerne. Konferansen fikk også betydelig medieoppmerksomhet på grunn av presentasjon av en undersøkelse om trygghet i lokalsamfunnet.

”Ung-data” undersøkelsen(en standardisert ungdomsundersøkelse) er prøvd ut i en del Rogalandskommuner, og skal nå tilbys kommunene via Kommuneforlaget.

Det er utarbeidet en veileder om kommunenes juridiske handlingsrom når det gjelder tiggging. De ansatte i prosjektet driver ellers utstrakt kontakt med enkeltkommuner om hvordan de kan håndtere spesifikke utfordringer i ungdomsmiljøene og utfordringer på kriminalitetsfeltet mer generelt.

Medlemsorganisasjonen og konsernet

Hovedstyret og Landstyret

Hovedstyret har i 2. kvartal hatt to møter og behandlet 28 saker. Blant sakene er ansvars- og oppgavefordeling på statlig område i NAV, det egentlige barnevernet (tydeligere oppgave- og ansvarsforhold mellom statlig og kommunalt barnevern), to saker om klima (opprettelse av klimagruppe og høring om klimakur), en innledende debatt om rettspolitisk grunnlag for det kommunale folkestyret, høring om nytt finansieringssystem for ikke-kommunale barnehager, lovfesting av samkommune, robust oppgaveløsning i kommunene og om kommunalt eierskap. Hovedstyret har fått forelagt 13 orienteringssaker, bl.a om KS Folkevalgprogram og status i samhandlingsreformen. Hovedstyret har både blitt orientert om tariff forhandling 2010 i de to styremøtene og i flere telefonmøter.

Landstyrets møte 25.05.ble orientert om tariff forhandlingen. Sak om godtgjørelser ble utsatt. Det ble også vedtatt enstemmig uttalelse om inntektssystemet og det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2011.

Administrativ og politiske ledelse i KS har vært på høringer i Kommunalkomiteen og Finanskomiteen i forbindelse med framleggelse av kommuneproposisjonen.

Administrasjonen gjennomfører et møteprogram med partigruppene på Stortinget og har i 2.kvartal hatt orienteringsmøter om KS med Høyres, Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis partigrupper på Stortinget.

KS felleskanaler - brukertilfredshet og bruksfrekvens

De elektroniske nyhetsbrevene etter styremøtene synliggjør Hovedstyrets medlemsstyring av ressursbruken i KS. Etter styremøtene er det sendt ut to elektroniske nyhetsbrev med melding om at de bør gå fra ordfører til alle lokale folkevalgte og fra rådmenn til de kommunale ledere. Det er også lagt ut 8 elektroniske faktaark, spesielt rundt Kostra-tall og tariff.

ks.no: Ny blå toppmeny ble slått på 27.04. Sektor-inngangene på forsiden ble samtidig slått av og toppmenyen ble kraftig redigert. Endringene ble gjort med bakgrunn i analyser av statistikk- og brukerundersøkelser samt samarbeid med interne lokalredaktører og prosjektgruppe. Menyen ble vedtatt i ledermøtet.

ks.no under streiken: I løpet av de tre ukene det var streik og løsning på streiken, var det svært høy trafikk på ks.no. I streikeperioden (fra 26.mai til 10. juni) på to uker har ks.no hatt 107.458 besøk og det har blitt lastet ned 384.819 sider. Normalt er det rundt 12.000 besøkende med om lag 60.000 sidehenvisninger i løpet av en uke. Det høyeste antall besøk nådde vi i uke 22. Vi hadde da 45.000 besøkende.

Foruten forsiden, var det Varsel om streikeuttak 2, temasiden Tariff og Varsel om streikeuttak 3 som var de mest besøkte sidene. Mange av de besøkende kom inn via vg.no som hadde lenke inn til ks.no. eSpaceundersøkelsen viser at de besøkende fortsatt er fornøyde med innholdet på nettsidene.

Medlemsavisen KS Aktuelt: Det er i andre kvartal utgitt to nummer av KS Aktuelt.

Nr. 3 omhandlet tariffoppjøret til meklings- og konfliktberedskap, faste møter med regjeringen, internasjonal pris til styreleder Halvdan Skard, innovasjon, konferansestrategi og sosiale medier.

Nr. 4 omhandlet blant annet løsningen i tariffoppjøret med oppsummering av resultat, KS Medlemsservice, arbeidsgruppe for nasjonal IKT-satsing, EØS-avtalen og offentlig støtte, leverandørutviklingsprogrammet og CEMR-møtet i Oslo.

Det er gjennomført en leserundersøkelse som viser at hele 80 % av Kommunal Rapports (KR) lesere også leser KS Aktuelt.

KS-Bedrift

Målet for KS Bedrift er å bedre de politiske og økonomiske rammevilkårene for medlemmene gjennom målrettet arbeidsgiver- og næringspolitisk arbeid.

Arbeidsgiverpolitikk

I hovedoppjøret i energisektoren ble det oppnådd enighet i Energiavtale II. I Energiavtale I ble det oppnådd enighet med Delta, NMF og Parat, men det ble brudd med El & IT forbundet og Fagforbundet. Mekling vil skje i september.

Videre er det gjort noen forhandlingstilpassninger i Særavtale for konkurranseutsatte bedrifter. Egne forhandlinger for denne vil holdes i august.

Interessepolitikk energi

KS Bedrift deltar i prosjektet "Grøftkameratene", en allianse av flere rør- og ledningsaktører hvor det i dag oppstår stadig flere konflikter mellom ledningseiere og offentlig

vegmyndigheter. Målet er å påvirke vegmyndighetenes arbeid med forskrift som skal regulere vilkårene når offentlig veggrunn benyttes til fremføring.

Interessepolitikk avfall

Forbrenningsavgiften ble fjernet i revidert nasjonalbudsjett. Det arbeides videre med forslaget om tilknytningsplikt på bossug. KS Landsstyret har støttet forslaget.

Interessepolitikk havn

Det arbeides med konsekvensene av ny havne- og farvannslov. Det er etablert samarbeid med Rederiforbundet og Fraktfartøyenes Rederiforening. Alle medlemshavner er besøkt, - to nye havnemedlemmer i perioden.

Rehabilitering – brann-/redning – revisjon – Nettverksmøter

Disse områdene har alle sine nettverk. Det har vært møte med Finanstilsynet om kommunal revisjon. Utredning om revisjonens uavhengighet er påbegynt.

Antall medlemmer i KS Bedrift er nå 500.

Storbynettverket

Det ble avholdt et møte i storbynettverket i slutten av mai. Hovedtema var Kommuneøkonomiproposisjonen, hvor nettverket vedtok en egen uttalelse. Leder i Kommunal og forvaltningskomiteen, Heiki Holmås var til stede. Han ønsket vurderinger fra storbyene spesielt knyttet til barnevern og flyktninger. Nettverket ga ellers full støtte til KS sin håndtering av tariffoppgjøret og den pågående streiken i kommunal sektor. Arbeidet i nettverket har medført en tettere kontakt mellom storbykommunene og KS, noe som også har avpeilet seg i media.

Internasjonale prosjekter

I samarbeid med Utenriksdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet, gjennomførte KS en internasjonal konferanse om likestilling, kalt "Equality pays", 7. og 8. juni i Oslo. Målgruppen var nasjonale delegasjoner fra EU-landene som mottar penger gjennom EØS finansieringsinstrumenter. Det deltok rundt 60 representanter fra 18 land og tilbakemeldingene har vært positive.

Oppstartsseminar for MIC partnerskapene i Guatemala ble gjennomført i Guatemala i april. Seks norske kommuner deltok på samlingen: Odda, Stjørdal, Stord, Tinn, Tromsø og Ål, sammen med hver sin guatemalske partnerskapskommune. Alle partnerskapene i Guatemala har valgt å fokusere på to temaer; miljø og demokratisk deltakelse.

Presidentprogrammet i Russland (utvekslingsprogram for offentlige tjenestemenn og næringslivsledere i samarbeid med NHO) er blitt utsatt i påvente av mellomstatlig avtale mellom utenriksdepartementer i begge landene.

KS har fått godkjent et tre-årig prosjekt i Serbia som går på desentralisering av sosiale tjenester. KS partner i prosjektet er den serbiske kommuneorganisasjon og størrelsen på prosjektet er 8,3 mill kroner som finansieres av Utenriksdepartementet. KS fikk avslag på søknaden om kommune-til-kommune samarbeid i Kosovo. Aktuelt samarbeid i Bosnia er fremdeles under evaluering. Alle pågående prosjekter rapporteres for øvrig å forløpe i henhold til plan.

Samarbeidsmøte på statssekretærnivå i UD ble avtalt til 17. august, der Bjørg Tysdal Moe deltok sammen med to fra administrasjonen.

KS Innkjøpsforum (KSI)

KSI har avholdt to fagrådsmøter i første kvartal. Planlagt årssamling på Hurtigruten i april ble avlyst på grunn av islandske vulkanutbrudd og kansellerte fly.

Koordinator har sammen med KS Advokatene hold to samlinger om nytt Sertifiseringskurs for offentlige anskaffelser.

KSI og KS Advokatene har gitt innspill om utfordringer med offentlig-offentlig samarbeid og anskaffelsesregelverket.

KSI sitter i ressursgruppen for KS og NHO sitt Nasjonale leverandørutviklings-program LuNo.

KSI koordinator har sittet i styringsgruppe for ny Ehandel prosjekt om oppstart av ny plattform og tilrettelegging for økt bruk av Ehandel. Dette prosjektet ble avsluttet 10. juni. Det er vanskelig å få nye brukere til å ta i bruk elektroniske bestillingsløsninger.

Forsyning kom med mai utgave som planlagt.

KSI planlegger to kurs uke 47 i 2010:

Kurs 1: Fordypning planlegging, strategi, organisasjonsutvikling og innkjøp, markedsundersøkelse, effektivisering. Riktig bruk av kvalifikasjonskrav / tildelingskriterier.

Kurs 2: Fordypning i oppfølging kontrakt. Kontraktsvilkår, verktøy, gevinstrealisering.

HR og organisasjonen

I denne perioden har 9 personer sluttet (hvorav 5 på prosjekt) og 6 nye medarbeidere har begynt i KS. 10 medarbeidere har fått endret sitt ansattforhold i perioden - dette pga overgang til ny stilling internt eller permisjon. Vi har ikke redusert det totale antallet medarbeidere, men vi har arbeidet aktivt for å få interne rokkeringer, noe vi har lyktes med. Både medarbeider og ledere rapporterer tilbake at det er positivt. Vi har også besluttet å ta inn to traineer, en i tilknytning til arbeidet med Samhandlingsreformen og en til informasjonsarbeidet.

Gjennomsnittsalderen på de nytilsatte er 35 år. Det er for tiden et viktig mål å få inn yngre arbeidstakere siden vi har svært mange medarbeidere som nærmer seg pensjonsalderen. Av den grunn har vi nå planlagt for gjennomføring av seniorsamtaler for alle over 58 år. Disse skal gjennomføres til høsten samtidig som vi vil avholde ett nytt seniorkurs. Det er viktig både for KS og de ansatte at vi kan planlegge avganger og med det kompetanseoverføringer. Det er avholdt introduksjonskurs for de nytilsatte for å gi den innføring i KS' viktigste mål, arbeidsformer og forventninger til dem som arbeidstakere.

Arbeidet med implementering av verdiene har fortsatt i avdelingene.

Etter en kartlegging av kompetansebehov, er det utarbeidet en kursportefølje for gjennomføring til høsten. Det er også laget en hospiteringsstrategi.

En beredskapsplan er utarbeidet og vedtatt av AMU. AMU ønsket også å opprette et kulturutvalg og signaliserte samtidig at de ville ha fokus på AKAN-arbeidet framover.

KS har som vanlig deltatt i Holmenkollstafetten og er med i aksjon ”Sykle til jobben”.

Der gjennomført to samlinger med fokus på lederholdninger og lederutvikling med adm.dirs ledergruppe og en samling med ledelse som tema for alle ledere.

HR bruker for tiden mye tid på gjennomgang og produksjon av stoff som skal finnes på det nye intranettet. Det jobbes også med kravspesifikasjon for ett nytt HR system som skal både kvalitetssikre, forenkle og effektivisere arbeidet knyttet til HR-spørsmål.

Sykefravær

	2009		2010	
	1. kv	2. kv	1. kv	2. kv
Egenmeld	1,4 %	0,8 %	1,0 %	0,8 %
Sykm.	3,7 %	3,6 %	3,0 %	1,9 %
Total	5,1 %	4,4 %	4,0 %	2,7 %

Sykefraværet 2. kvartal 2010 var rekordlavt sammenlignet med tidligere år. Legemeldt fravær 2. kvartal har vist en jevn nedgang de senere årene, mens egenmeldt fravær har vært relativt konstant. Endringen fra 2009 til 2010 kan dels forklares med relativt mange tilfeller av alvorlig sykdom som påvirket statistikken i 2009.

Økonomi og finans

Resultatutviklingen for KS og konsern i hovedtrekk:

Driftsresultat til KS er budsjettert med 18,4 mill kroner i minus, mens årsresultatet skal vise et overskudd på 4,2 mill. kroner for 2010. Dette overskuddet forutsetter netto finansposter på 13 mill kroner og et positivt resultatbidrag etter skatt fra Holdingkonsernet på 9,6 mill kroner.

Driften i andre kvartal viser et høyere forbruk i KS enn budsjettert. Ny prognose for KS sitt driftsresultat viser 21,4 mill kroner i minus, tre mill kroner mer i underskudd enn budsjettert. Nedenfor kommenteres utviklingen for ulike virksomhetsområder. Det vil der framgå at lønnskostnadene vanskelig lar seg kutte så mye som budsjettert, samtidig som det har vært brukt ekstra mye ressurser på å få fram saker i media som profilerer KS.

På enkelte driftsområder finnes visse reserver av aktivitetsmidler og administrasjonen vil i andre halvår tilstrebe noen ekstra besparelser der det kan forsvares. KS må ta høyde for at finansinntektene i år kan bli lavere enn budsjettert. Holdingkonsernets nye prognose på 11,6 mill kroner etter skatt er imidlertid økt med to mill kroner både i forhold til budsjett og forrige prognose.

I sum innebærer endringene i prognosen at budsjettert overskudd for KS med konsern på 4,2 mill kroner er redusert med 2,5 mill kroner til 1,7 mill kroner på bunnlinjen, slik det nå ser ut. Dette indikerer et noe mer marginalt overskudd enn ønskelig. Ettersom kontingentinntektene som kjent får et ekstra løft neste år, for nettopp å finansiere et høyere aktivitetsnivå, vil administrasjonen opprettholde aktuell satsning og ikke tilrå drastiske kostnadskutt.

KS i Oslo og regionalt

Resultatregnskap KS i Oslo og regionalt (hele tusen)	Regnskap 2.kvartal 2010	Budsjett 2.kvartal 2010	Avvik	Årsbudsjett 2010	Prognose 2010
Kontingent	98 752	98 795	-44	197 600	197 600
Andre inntekter	27 389	21 424	5 965	28 000	28 000
Sum inntekter	126 140	120 219	5 921	225 600	225 600
Lønn og Personalkostnader	79 008	78 879	130	160 800	162 800
Avskrivninger	3 072	3 225	-154	6 500	6 500
Driftskostnader	38 972	29 640	9 332	76 700	77 700
Sum kostnader	121 052	111 744	9 308	244 000	247 000
Driftsresultat	5 088	8 475	-3 387	-18 400	-21 400
Netto finansposter	3 996	6 503	-2 506	13 000	11 500
Utbytte fra datterselskaper	0	0	0	9 600	11 600
Resultat	9 084	14 978	-5 894	4 200	1 700

Kontingentinntekter

Årsbudsjett på 197.600.000 kroner. Ingen ny prognose.

Annen inntekt:

Tjenestevalg:

At andre inntekter overstiger opprinnelig budsjett, skyldes inntekter knyttet til ulike arrangementer i regionene som gir tilsvarende kostnader og i noen tilfeller inntjening til bruk ved økt aktivitet. I tillegg har effektiviseringsnettverkene lagt inn inntjening med tilsvarende økte kostnader i sine budsjetter. Resultatvirkningen av dette er lik null. Generelt ligger utfakturering noe etter i forhold til periodisert budsjett, uten at det tilsier ny prognose.

Det er budsjettert med 3,5 mill. kroner i royalty fra Kommuneforlaget. Royalty faktureres hovedsaklig i begynnelsen av hvert år og utgjør hittil 2,9 mill kroner. (1,2 mill kroner mer enn periodisert budsjett.

Andre inntekter: årsbudsjett 28.000.000 kroner. Ingen ny prognose.

Lønns- og personalkostnader:

Budsjettet forutsetter en innsparing på fem mill kroner samt to mill kroner spart i form av vakanser. Som nevnt ved forrige kvartalsrapportering, har flere medarbeidere i eksterntfinansierte prosjekter hatt krav på faste ansettelser i KS. Dette er løst gjennom å fylle opp vakanser hvor lønnsmidler ellers ville vært spart. Ovennevnte besparelser i budsjettet synes nå vanskelig å få realisert. Administrasjonens nye anslag indikerer at målet vil bli overskredet med to mill kroner. Da er det også tatt hensyn til at to nye traineer tas inn i organisasjonen i andre halvår.

Administrasjonen vil fortsatt arbeide for å nå det budsjetterte målet, men nedjusterer altså årsprognosen med to mill. kroner.

Årsbudsjett 160.800.000 kroner.

Ny prognose 162.800.000 kroner

Andre kostnader:

Det ble ved forrige kvartalsrapportering meldt om behov for mer ressurser til helsesatsingen. Foreløpig har ressursbehovet latt seg dekke innenfor opprinnelig budsjett og samarbeid uten ekstra kostnader. Behovet for videre utredninger kan imidlertid medføre at administrasjonen må komme tilbake med en fornyet tallfesting i kommende kvartal.

Kostnader til sterkere profilering av KS anslås nå å overstige budsjett med tre mill kroner. KS var i juni vertskap for konferansen til CEMRs Policy Committee. Den regningen forventes å beløpe seg til 0,8 mill kroner.

Hovedstyrets budsjett forventes å holde gitte rammer, selv om kostnadene knyttet til internasjonal aktivitet og reiser har steget en del. KS har oppnevnt medlemmer til å delta i det nyopprettede EFTA-forumet på politisk nivå, hvor det vil bli et par årlige samlinger i tillegg til leders deltakelse. Dette vil ventelig legge beslag på den budsjettbuffer som hovedstyret ellers normalt vil holde seg innenfor. Landstingsgruppene og rådmannsutvalg (RU) ligger samtidig an til å holde eksisterende budsjetttrammer med en viss margin. Jfr oppstilling i følgende to tabeller.

Politisk ledelse

Tall i kroner	Sum Hovedstyret og fylkesstyrer			
	Regnskap hittil i år	Budsjett hittil i år	Avvik	Årsbudsjett
SUM GODTGJØRELSER OG ANDRE PERSONALKOSTNADER:	4 254 277	5 040 862	-786 585	10 223 407
SUM ANDRE DRIFTSKOSTNADER:	2 322 457	2 322 477	-20	4 643 097
SUM KOSTNADER:	6 576 735	7 363 339	-786 605	14 866 504

Rådmannsutvalg

Tall i kroner	Sum Rådmannsutvalget sentralt og lokalt			
	Regnskap hittil i år	Budsjett hittil i år	Avvik	Årsbudsjett
SUM INNTEKTER:	-85 347	0	-85 347	0
SUM GODTGJØRELSER OG ANDRE PERSONALKOSTNADER:	270 632	802 964	-532 332	1 626 747
SUM ANDRE DRIFTSKOSTNADER:	704 965	388 688	316 277	777 064
SUM KOSTNADER:	975 597	1 191 651	-216 055	2 403 811
RESULTAT	890 250	1 191 651	-301 402	2 403 811

I ny prognose er det ikke lagt inn noe avvik fra budsjettene for hovedstyre, fylkesstyrene og RU, sett under ett. I den grad det vil bli avvik, ligger det sannsynligvis i sum an til et underforbruk på i størrelsesorden inntil 0,5 mill kroner.

Investering i IKT-systemer knyttet til lønn og økonomi gjennomføres denne høsten og det ventes at investeringene vil kreve et høyere budsjett. Virkning på avskrivninger og drift vil først få full resultatmessig effekt i 2011, i og med at investering og aktivering skjer så sent på året. Disse kostnadene vil bli nærmere avklart innen neste kvartalsrapport. Personalforsikring og møteromsleie vil også overskride budsjett. På en del andre områder anses det samtidig mulig å oppnå besparelser. Samlet sett estimeres økningen i andre kostnader å kunne begrense seg til en mill kroner i den nye prognosen.

Årsbudsjett 76.700.000 kroner.

Ny prognose 77.700.000 kroner.

FoU:

Resultatregnskap FOU (hele tusen)	Regnskap 2.kvartal 2010	Budsjett 2.kvartal 2010	Avvik	Årsbudsjett 2010
Kontingent	19 987	19 983	4	39 950
Andre inntekter	1 502	0	1 502	
Sum inntekter	21 490	19 983	1 507	39 950
Lønn og Personalkostnader	1 725	2 234	-509	5 000
Driftskostnader	1 068	1 745	-678	3 490
Bevilgninger	19 790	16 030	3 760	32 060
Sum kostnader	22 583	20 009	2 574	40 550
Driftsresultat	-1 093	-26	-1 067	-600
Netto finansposter	255	300	-45	600
Resultat	-838	274	-1 112	0

Det meldes ikke om større forventede avvik på årsbasis. Grunnet innfasing av to nye medarbeidere etter turnover har enkelte interne prosjekter blitt noe utsatt i tid og har dermed ført med seg noe lavere kostnad hittil i år. Andre inntekter gjelder posten knyttet til omlegging av føring av interne prosjekter som det ble orientert om i 1. kvartal.

KS Bedrift:

KS Bedrift legger frem sin kvartalsrapport i Bedriftsstyret i september. Det er ikke utarbeidet noen ny prognose pr. 2. kvartal.

KS Bedrift	Regnskap 2.kvartal 2010	Budsjett 2.kvartal 2010	Avvik	Budsjett 2010
Kontingent	11 442	11 079	362	22 150
Andre inntekter	364	350	13	700
Sum inntekter	11 805	11 430	376	22 850
Lønn og Personalkostnader	6 821	6 823	-2	14 913
Driftskostnader	4 578	3 885	693	8 087
Sum kostnader	11 398	10 708	690	23 000
Driftsresultat	407	721	-314	-150
Finansposter	81	75	6	150
Resultat	488	796	-308	0

KS bedrift har opparbeidet egenkapital, hvorav 1,2 mill er avsatt til prosjekter. Egenkapital pr. 31.12.2009 var på 7,3 mill kroner, hvorav fem mill kroner er avsatt som reserve. Resten kan benyttes til ulike prosjekter. I den grad KS Bedrift vil belaste sin oppsparte egenkapital fra tidligere år, vil overforbruket mot budsjett komme tilsvarende til belastning på resultatet for KS.

Effektiviseringsnettverkene:

Effektiviseringsnettverkene i KS jobber ut fra et nullbudsjett. Foreløpig er det ikke meldt om behov for å benytte kapital som er avsatt fra 2009.

Eksternfinansierte prosjekter:

Resultatregnskap Eksternfinansierte prosjekter KS i Oslo og regionalt (hele tusen)	Regnskap 2.kvartal 2010	Budsjett 2.kvartal 2010	Avvik
Kontingent	0	0	0
Andre inntekter	94 883	26 757	34 213
Sum inntekter	94 883	26 757	68 125
Lønn og Personalkostnader	14 924	9 910	2 465
Driftskostnader	38 316	16 360	10 327
Sum kostnader	53 240	26 270	26 970
Driftsresultat	41 643	487	41 156
Netto finansposter	66	0	66
Resultat	41 709	487	41 222

Eksternfinansierte prosjekter er pr. andre kvartal inntektsført med 95 mill. kroner, mens 53 mill. kroner er kostnadsført. Resultatet på 42 mill. kroner påvirker ikke KS' regnskap. Midler fra eksterne kilder er bundet opp i avtaler slik at restmidler pr. 31.12. blir overført neste år for videre drift eller eventuelt tilbakebetaling når prosjektet avsluttes.

Regnskapsmessige avvik mot budsjett skyldes både periodiseringsavvik og at en del prosjekter kjøres uten periodisert budsjett.

OU-midler:

Resultatregnskap OU (hele tusen)	Regnskap 2.kvartal 2010
Overført fra 2009	120 862
Utfakturert	278 307
Sum inntekter	399 169
	-
Utbetalt	13 065
Rest bevilget og/eller reserve	386 104

Restmidler som ikke er utbetalt er overført fra 2009. Av utfakturert beløp i 2010 vil 70 % overføres arbeidstakerorganisasjonene i tredje kvartal.

Finansforvaltning:

KS har i andre kvartal redusert plasseringen i pengemarkedsfondet DnB Nor Likviditet med ytterligere 20 mill kroner og overført disse midlene til DnB Nor Obligasjon. Dette ble gjort for å utnytte den høyere løpende forrentningen som oppnås på rentebærende papirer av noe lengre varighet. I tråd med forrige rapport, innebærer det en litt mindre vektning av helt korte rentebærende papirer til fordel for (korte) obligasjoner.

I tabellen under fremgår det hvilken markedsverdi de ulike fondsplasseringene beløp seg til ved utgangen av andre kvartal, sammenliknet med årets start og kjøpstidspunktet.

Pr. 30.06. 2010						
(Tall i hele tusen)						
			1. kv.		2. kv.	
			Kjøp/	Verdi	Kjøp/	Verdi
Fond	Kjøpspris	Verdi 0101	salg	31.03.	salg	30.06.
Skagen Global	5 000	4 746		4 983		4 888
Pluss indeks II	4 000	6 943		6 961		6 669
Aksjglobal Indeks II	5 000	4 317		4 527		4 016
DnB Norden III	1 000	1 185	-	1 302		1 210
DnB NOR Norge III	5 000	5 179		5 282		4 593
DnB Nor Obligasjon III	35 000	37 008		37 875	20 000	58 432
Pluss Likviditet	79 497	81 843	10	82 300	10	82 942
Pluss Obligasjon	25 000	23 720	1 315	25 345		25 601
DnB Nor Likviditet	61 779	65 811	(20 000)	46 104	(20 000)	26 325
Sum verdipapirer	221 276	230 752	(18 675)	214 679	10	214 676
Bank		31 642		77 106		379 290
Totalt plassert	221 276	262 394	(18 675)	291 785	10	593 966

I første halvår har effektiv rente på bankinnskudd i gjennomsnitt vært på 2,3 % annualisert, etter å ha steget fra 2,0 % i første kvartal til 2,5 % p.t. Plasseringene i pengemarkedet (Pluss likviditet og DnB Nor Likviditet) har gitt om lag 2,9 % i samme periode, over 3,0 % p.t.

Obligasjonsfondene (Pluss Obligasjon og DnB Nor Obligasjon III) har gitt 4 - 5 % i annualisert løpende avkastning hittil i år. Dette gir begge fond topprangering blant norske obligasjonsfond, når den underliggende lave risikoen som preger fondenes porteføljer er hensyntatt.

Aksjefondsplasseringene har hatt en utvikling preget av store svingninger hittil i år. Etter å ha vist en verdistigning på fem prosent i første kvartal, har de globale fondene Skagen Global og KLP Aksjglobal Indeks II etter første halvår vist henholdsvis en økning på tre prosent og en reduksjon på sju prosent. Det norske indeksfondet Pluss Indeks viser en reduksjon på fire prosent, etter betydelig svingninger gjennom andre kvartal. DnB Norden har sunket med to prosent, etter å ha steget med hele ti prosent i første kvartal. Porteføljen har samlet sett hatt en mindre negativ utvikling i andre kvartal enn relevante referanseindekser. En gunstigere utvikling hittil i tredje kvartal har imidlertid tatt igjen det meste av verdireduksjonen som her refereres pr 30. juni.

Ny årsprognose ligger på 11,5 mill kroner, det vil si en reduksjon på 1,5 mill. Dette for å ta høyde for at det kan ta noe lengre tid å få en varig gjeninnhenting av verdiene i norske og internasjonale aksjemarkeder enn det er budsjettet med. At rentenivået forventes å forbli svært lavt over lengre tid, tilsier også en mer forsiktig prognose. I prognosen er det samtidig tatt inn 0,5 mill kroner, som et forsiktig anslag på gevinst av det forestående videresalget av KS sin leilighet i Bergrådveien i Oslo, som ble kjøpt ved inngangen til tredje kvartal.

Holdingskonsernet:

Driften i de fire datterselskapene av KS-Holding har vært i tråd med forventningene og uten ekstraordinære hendelser i andre kvartal. For en nærmere omtale av selskapene, vises det til egen kvartalsrapport for KS-Holding.

Kommuneforlaget viser et overskudd på 8,3 mill kroner hittil i år. Det er 4,2 mill kroner bedre enn budsjett og reflekterer høyere inntekter. Kommuneforlaget investerer i år over fem mill kroner i et nytt forretningsstyringssystem som KS vil drifte som del av felles økonomitjeneste. Innføringen av nytt system for kunder og ordrestyring står i driftsmessig fokus nærmeste måneder. For de øvrige selskapene er avvikene små. Kommunenes Hus ligger 0,3 mill kroner etter budsjett, men forventes å gi resultater godt over budsjett i andre halvår. KS-K ligger 0,4 mill kroner etter budsjett, mens Kommunal Rapport ligger 0,1 mill kroner foran budsjett hittil i år.

Ny årsprognose viser et konsernresultat på 16,2 mill kr i overskudd før skatt. Det er 2,8 mill kroner bedre enn budsjettet. Hovedforklaringen er at igangsetting av prosjektene til Kommunenes Hus er noe forskjøvet, mens Kommuneforlaget har styrket sin prognose basert på en allerede realisert inntektsøkning. For KS-K og Kommunal Rapport er endringene små.

Etter skatt vil resultatbidraget fra Holding til KS utgjøre ca 11,7 mill kroner, som er 2,1 mill kroner bedre enn det budsjettet Hovedstyret vedtok i desember. Det anses tilfredsstillende.

Administrasjonen legger opp til at det avholdes en runde med ekstraordinære generalforsamlinger i datterselskapene til KS-Holding i november, blant annet for å oppdatere og samordne selskapenes vedtekter. Innen den tid, vil hovedstyret bli nærmere orientert om hvorvidt styret i Kommunenes Hus vil anbefale hovedstyret som generalforsamling å gi sin tilslutning til at de planlagte prosjektene settes i gang på nyåret, hvilke økonomiske forutsetninger det i så fall vil bygge på og herunder hvor mye kapital selskapet vil behøve å få tilført, for å gjennomføre de aktuelle investeringene. Dette vil eventuelt bli lagt fram som en sak til styret i KS-Holding og deretter fremmet for godkjenning på generalforsamling i Kommunenes Hus.

Sigrun Vågeng

Morten Dahl

10/49 Høring - NOU 2010:7 Mangfold og mestring - Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/49

Forslag til vedtak

Hovedstyret legger følgende prinsipper til grunn for KS' høringsuttalelse til NOU 2010:7 Mangfold og mestring:

KS vil understreke de verdier et flerkulturelt, flerspråklig og åpent samfunn representerer. Det er viktig at velferdstjenestene gjenspeiler det flerkulturelle samfunnet. Utdanningssystemet må være inkluderende og legge til rette for inkludering i samfunnet slik at alle opplever seg som fullverdige deltakere i fellesskapet.

Østbergutvalget har foreslått en rekke tiltak av ulik karakter. KS mener at mange av dem er av typen gode råd som kan gjennomføres innenfor eksisterende rammer og retningslinjer.

KS mener imidlertid at enkelte forslag og ikke minst summen av alle forslagene, er svært omfattende med store administrative og økonomiske konsekvenser. KS er opptatt av at utformingen av det fremtidige velferdssamfunnet holdes innenfor bærekraftige rammer. Det innebærer at eventuelle standardhevinger på tjenestene og/eller en økning i individuelle rettigheter både må ses på tvers av sektorer og i forhold til den totale rammen for velferdsutfordringene. KS mener at nye, svært kostnadskrevenende, generelle velferdsreformer som tar sikte på å gi nye skatte- og avgiftsfinansierte tilbud til store deler av befolkningen, vil være i utakt med disse utfordringene.

KS mener at økt statlig detaljstyring av kommunesektoren må unngås uavhengig av styringsvirkemiddel (individuelle rettigheter, kommuneplikter, tilsynsordninger, øremerkinger). KS mener at grunnregelen om handlingsfrihet må være utgangspunktet. Lover og forskrifter må brukes med tilbakeholdenhet for å regulere eventuelle innskrenkninger i handlingsfriheten.

KS mener at tidlig innsats i forhold til utdanning skal være et grunnleggende prinsipp. Valg av tiltak må ses i sammenheng med i hvor stor grad det skal satses på særtiltak for enkeltgrupper og i hvilken grad det generelle tjenestetilbudet må og kan tilpasses mangfoldet i befolkningen.

KS vil understreke nødvendigheten av handlingsrom for både lokalt og profesjonelt skjønn, og viktigheten av at profesjonsutdanningene legger grunnlaget for utøving av dette skjønn.

KS forutsetter at eventuelle tiltak som iverksettes i tråd med forslagene i innstillingen, må utredes og beregnes i forhold til disse konsekvensene. KS forutsetter at tiltak som får konsekvenser for kommunesektoren, fullfinansieres.

Administrasjonen gis fullmakt til å utarbeide høringsuttalelse til NOU 2010: 7 Mangfold og mestring i tråd med prinsippene i dette vedtaket.

Høringsuttalelsen må ses i sammenheng med høringene til Karlsenutvalget (NOU 2008:18), Fordelingsutvalget (NOU 2009:10), Midtlyngutvalget (NOU 2009: 18), Flatøutvalget (NOU 2009:22. Høringsfrist 01.09.2010), samt øvrige aktuelle høringsuttalelser som KS har avgitt.

Saksframstilling

1. Innledning

Utvalg for gjennomgang av opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne, Østbergutvalget, avga sin innstilling Mangfold og mestring. NOU 2010:7, 1.juni 2010. NOU-en er sendt på høring med høringsfrist 1.november 2010.

2. Kort om utredningen

Opplæringen av flerspråklige/minoritetsspråklige barn, unge og voksne byr på både muligheter og utfordringer. Utredningen slår fast at det ikke finnes ett svar på hvordan det kan gis et best mulig opplæringstilbud. Flerspråklige/minoritetsspråklige barn, unge og voksne er en svært sammensatt gruppe. Utvalget har valg å bruke ”minoritetsspråklig” om barn, unge og voksne som har et annet morsmål enn norsk og samisk. Dette innebærer at det eneste målgruppen for utredningen har felles, er at de har et annet morsmål enn norsk og samisk.

Utvalget har samlet sine vurderinger og tiltak i fem hovedperspektiver som omtales i kap. 1. Denne oversikten omhandler imidlertid et utvalg av forslagene, og er ikke helt dekkende for utvalgets samlede forslag til tiltak. En samlet oversikt av alle forslagene følger vedlagt.

Tidlig innsats

Utvalget foreslår blant annet gratis barnehagetid (20 timer) for alle barn og utfasing av kontantstøtten. På sikt foreslås også gratis barnehage og SFO til alle. Videre foreslås det at det utvikles kartleggingsverktøy for språkmiljø og minoritetsspråklige barn/elever og at det innføres en nasjonal standard for innføringsklasser for nyankomne elever. Utvalget anbefaler at læreplanen i grunnleggende norsk brukes i særskilt norskopplæring etter opplæringsloven § 2-8. Et mindretall ønsker å gjøre planen obligatorisk. Utvalget foreslår tilbud om språk- og kommunikasjonskurs i tilknytning til høyere utdanning. Videre foreslår utvalget en mer ambisiøs pedagognorm i barnehagene og økt pedagogtetthet i skolen (færre klasser per lærer), språkstøtte til lærlinger og lære kandidater, stimulering til flere læreplaner.

Langvarig andrespråkopplæring

Utvalget understreker at det tar lang tid å lære et andrespråk slik at det fungerer som fullverdig opplæringspråk. Utvalget foreslår derfor en rekke tiltak som blant annet at elever fortsatt skal kunne gis særskilt språkopplæring etter at de er overført til ordinær opplæring, at alle lærere bør ha kompetanse i norsk som andrespråk og kunnskap om flerspråklighet og at norskfaget må gjennomgås for å styrke disse to perspektivene. Utvalget foreslår at det utvikles språktester som alternativ til det ordinære norskfaget for sent ankomne elever som ønsker studiekompetanse eller fagbrev. Utvalget foreslår at uformelle læringsarenaer (sommerskole, leksehjelp) styrkes.

Flerspråklighet som en verdi

Utvalget mener det er nødvendig med en holdningsendring både i opplæringssystemet og i samfunnet generelt for å se flerspråklighet som en verdi for den enkelte og samfunnets mulighet til å lykkes i en global verden. Utvalget foreslår derfor flere tiltak for å styrke morsmålsopplæringens egenverdi, som for eksempel økt bruk av tospråklighet i fag, morsmål som tillegg til eller alternativ til fremmedspråk, tilbud om ikke-vestlige språk som 2. fremmedspråk på ungdomstrinnet og i videregående opplæring. Utvalgets flertall foreslår å videreføre dagens § 2-8 i opplæringsloven om rett til særskilt språkopplæring ved behov i forhold til å lære norsk og fag. Et mindretall vil ha en generell rett til morsmålsopplæring for alle med annet morsmål enn norsk.

Kompetansebehov i opplæringssektoren

Utvalget foreslår at flerkulturell og flerspråklige kompetanse integreres i alle typer førskolelærer- og lærerutdanninger og at dette vektlegges i alle typer etter- og videreutdanninger. Utvalget foreslår at det opprettes et senter for språkutvikling som skal forske på hvordan barn utvikler og bruker flere språk.

Implementeringsutfordringer

Utvalget mener at det er et stort potensial for å implementere dagens regelverk bedre. Utvalget foreslår bedre utnytting av kompetanse og utveksling av erfaringer mellom kommuner, mellom barnehager og skoler, mellom kommuner og fylkeskommuner. Spesielt er overgangene viktige. Utvalget foreslår at kravet i opplæringsloven om skolefaglig kompetanse over skolenivå må styrkes og at det må innføres et tilsvarende krav i barnehageloven. Det flerkulturelle perspektivet må ivaretas i universelle tiltak og ordninger av generell karakter. Utvalget mener at man må vurdere om det er tatt tilstrekkelig hensyn til ressursbehovet knyttet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne i inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Utvalget skriver at vesentlige deler av effektene av tiltakene som foreslås, vil manifestere seg som innsparinger på andre sektors budsjettområder. Utvalget mener også at man må ta tidsperspektivet i betraktning, at flere tiltak vil ta tid før de har effekter. Utvalget eksemplifiserer dette ved kostnader knyttet til frafallsproblematikken. Ved tidlig innsats slik at flere fullfører og består videregående opplæring, vil den samfunnsmessige gevinsten øke blant annet ved at flere er i arbeid.

Utvalget viser også til at flere av forslagene til tiltak er av holdningsmessig karakter. Det er gjennom å forbedre det allmenne tjenestetilbudet at barn, unge og voksne med særskilte behov blir hjulpet.

Utvalget foreslår ingen endring i ansvarsforholdene mellom stat, fylkeskommune og kommune.

3. Administrasjonens vurderinger

Utredningen er preget av mange forslag til små og store tiltak. Ut fra en samlet vurdering av forslagene vil det for KS være viktig å påpeke to overordnede forhold som berører kommunesektoren. I tillegg til at forslagene til tiltak er rettet mot minoritetsspråklige barn, unge og voksne, har mange karakter av en massiv generelle satsing på standardhevinger innen tjenestetilbudene. Eksempler på dette er gratis kjernetid i barnehagene og etter hvert gratis barnehage for alle, gratis SFO, mer morsmålsopplæring og rett til et ekstra år i grunnskolen. Dette er i utakt med de velferdsutfordringene KS ser. Mange av forslagene innebærer utforming av nye standardkrav og sterkere statlig detaljstyring. Dette vil binde opp framtidig kommunalt handlingsrom og ikke være i tråd med KS' vektlegging av det lokale selvstyret. Eksempler på dette er forslag om å styrke kravet til skolefaglig kompetanse i kommunene over skolenivå, krav om barnehagefaglig kompetanse over barnehagenivået, regler for inntektsgradering og søskenmoderasjon. Mange av forslagene dreier seg om å legge til rette for og styrke tilbud og tjenester uten at det fremkommer hvilke virkemidler man har tenkt seg å ta i bruk for å oppnå dette.

I tillegg til de overordnede spørsmålene knyttet til velferdsstaten og statlig detaljstyring, vil KS også trekke fram integreringsfaglige og skolefaglige spørsmål. Når det gjelder det første, er en viktig problemstilling forholdet mellom særtiltak for målgruppen og utformingen av de generelle velferdstjenestene for hele befolkningen.

KS bør legge til grunn av velferdstjenester utformes for å gjenspeile befolkningen uavhengig av deres morsmålssituasjon. I et flerkulturelt samfunn er ikke kunnskap om minoritetsspråklige barn, unge og voksne en tilleggskunnskap. Det er en del av grunnkunnskapen. Der hvor særtiltak er nødvendig, må disse utformes målrettet og være avgrenset i tid. Dette gjelder også innen utdanning. Dette innebærer for eksempel at verdien av flerspråklighet ivaretas gjennom fremmedspråkundervisning og ikke morsmålsundervisning. Muligheten til å tilby ulike fremmedspråk i tillegg til engelsk, er allerede hjemlet i forskrift til opplæringsloven.

I forhold til statlig detaljstyring, bør KS påpeke at det ikke er alt som har ideelle formål eller som følger av god pedagogikk som nødvendigvis må stå i lov og forskrift. Lovverket som regulerer de ulike tjenesteområdene bør ta utgangspunkt i hovedregelen om handlingsfrihet. Lov og forskrifter må brukes med tilbakeholdenhet for å regulere de innskrenkninger i handlingsfriheten som er nødvendig.

Utvalgets forslag til tiltak er av svært ulik karakter, og mange er overlappende. Mange har ordlyd som ”innføre, involvere, stimulere, gjennomgå, rette oppmerksomheten mot”. Det er som regel uklart om disse forslagene er ment å innebære individuelle rettigheter for enkeltpersoner eller plikter for kommunesektoren.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Utvalget har gjennomgående ikke anslått kommunesektorens merkostnader ved forslagene. Det er ikke tilstrekkelig å vise til at det samlet sett og på sikt vil være økonomisk lønnsomt at flere unge gjennomfører videregående opplæring både i form av økt arbeidsinnsats og reduserte offentlige utgifter. I utredningen nedtones de økonomiske virkningene verbalt. Det heter blant annet følgende:

”Utvalget foreslår enkelte regelverksendringer. Videre vil enkelte av utvalgets forslag kunne innebære regelendringer. Dette vil ha visse økonomiske konsekvenser. I visse tilfeller vil endringene også kunne medføre et visst øket ressursbehov.”

Slik KS vurderer det vil forslagene i sum gi meget betydelige merkostnader for kommunesektoren. Kostnadene vil i hovedsak være knyttet til forslagene om regelverksendringer. Forslagene må ses i forhold til hvilke rammer det fremtidige velferdssamfunnet skal ha. De ulike forslagene må derfor beregnes og vurderes både på kort og lang sikt i forhold til andre velferdstjenester og at det må prioriteres i forhold til den totale rammen for velferdsutfordringene. Det bør vurderes nærmere hvilke tiltak som samfunnsøkonomisk sett gir best virkning. Utredningen gir ikke konkrete svar på dette.

KS må i sin høringsuttalelse primært få fram forhold knyttet til økning i velferdsutgifter og økt detaljstyring. Forslagene knyttet til økt kompetanse må ses i forhold til allerede eksisterende avtaler og ordninger for videre- og etterutdanning, og til den nye grunnskolelærerutdanningen.

Flere av forslagene til tiltak har konsekvenser for kommunesektoren som arbeidsgiver fordi tiltakene både kan ha lov- og avtalemessige konsekvenser.

Sigrun Vångeng

Victor Ebbesvik

Vedlegg:

1. Oversikt over de konkrete forslagene i NOU 2010:7
2. Rådmannsutvalgets synspunkter

Vedlegg til sak

Østberg Alle
forslag.doc

10/50 Høring: Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/50
Rådmannsutvalget	18.08.2010	10/14

Forslag til vedtak

KS legger til grunn følgende hovedprinsipper for tjenestetilbudet til utsatte barn og unge: Tjenestene må være helhetlige og koordinerte, de må komme til rett tid og gis etter prinsippet om laveste effektive omsorgsnivå. Forutsetningen for en samordnet, helhetlig og tidlig innsats er at kommunesektorens helhetsansvar følges opp med nødvendige økonomiske ressurser.

KS stiller seg tvilende til at sterkere rettighetsfesting i barnevernloven vil gi et bedre samlet tjenestetilbud til utsatte barn og unge. For det første mener KS at det primært er kommunenes ressursgrunnlag som er hovedutfordringen for tjenesteproduksjon etter helse- og velferdslovene, ikke manglende rettighetsfesting. For det andre vil målgruppa være tjent med at debatten vris mer til hvordan barnevernlovens grenser til andre tjenester og lover kan praktiseres på en måte som sikrer at enkeltbarn/-familier får mest mulig adekvat hjelp.

KS mener at en tydeliggjøring av oppgaver og ansvar mellom kommunale og statlige instanser – spesielt på barnevern- og psykisk helseområdet - er en nødvendig forutsetning for og lykkes med en bedre samordnet innsats. Utredningens forslag om koordinering av døgnbasert hjelp kan bidra til å avklare ansvar for noen få enkeltbarn-/ungdom, men bidrar i liten grad til å avklare hvilken rolle og myndighet kommunene har. Når det gjelder barnevernområdet mener KS at dagens forståelse av ansvaret mellom kommune og stat bidrar til å begrense kommunenes muligheter til å utvikle gode tiltak for utsatte barn og unge.

KS mener at kommunenes og statens tilbud innen psykisk helse må ses bedre i sammenheng. Målet må være å utvikle kompetanse og tiltak som utfyller hverandre. KS ser ikke øremerkede midler til en handlingsplan for psykologer som formålstjenelig. Ressurser for å styrke tjenestetilbudet innen psykisk helse må ikke avgrenses til å omhandle enkeltprofesjoner. Det er også nødvendig å avklare ressursgrunnlaget på sikt hvis kommunene skal overta oppgaver og ansvar fra spesialisthelsetjenesten.

KS ønsker ikke obligatoriske, generelle kartlegginger av mulige risikofaktorer hos alle barn. Forslaget er svært ambisiøst og ressurskrevende. Å vurdere alle barn har også en problematisk faglig og etisk side. KS mener at det må legges opp til alternative strategier som sikrer at de barna som trenger koordinert hjelp faktisk får det. Alternative strategier må ha som målsetting å utvikle kommunenes kompetanse på fag, samarbeid og system.

KS mener at lovgivningen må legge til rette for at kommunene gis bedre mulighet for helhetlig organisering og prioritering enn de har i dag. KS har ved flere anledninger påpekt behovet for harmonisering av bestemmelser i barnevernloven og helse- og sosiallovene. Det er blant annet nødvendig å få mer enhetlige bestemmelser om individuell plan og om taushetsplikt.

KS mener at det er naturlig at bestemmelser om individuell plan forankres i opplæringsloven og i barnehageloven. Det må imidlertid bemerkes at arbeidet med individuell plan er en svært ressurskrevende oppgave for kommunene, både faglig og administrativt. Det er derfor urealistisk å innføre en ny ressurskrevende rettighet om personlig koordinator. Det bør være et

prinsipp for lovgivningen at det er *kommunen* - eventuelt en *instans i kommunen* – som har et ansvar. Da kan kommunene selv legge opp til ordninger som gir best mulig resultat for brukerne, ut fra de ressursene kommunen har til rådighet.

KS mener at prinsippet om at det skal være en ansvarlig *instans* – ikke enkeltprofesjoner - i kommunen som kan gis rett til å henvise til psykisk helsevern bør følges.

Saksframstilling

Opptakten til utvalgets arbeid var blant annet tanken om “en dør inn” for barn og unge som trengte koordinert hjelp, og daværende statsråd brukte begrepet barne-NAV. Ved presentasjonen av NOU-en presiserte utvalgsleder at det ikke er mulig å organisere seg til samhandling og samarbeid. Videre at utvalget ikke har landet på én bestemt organisatorisk modell for samhandling, men vektlegger at lokale forhold betinger lokale løsninger.

Tiltakene som foreslås går primært i retning av å innføre nye plikter for kommunene. Kostnadene er i liten grad vurdert. De er snarere undervurdert, eksempelvis ved at en innføring av obligatorisk kartlegging av alle barn *faller naturlig inn i de respektive instansers løpende arbeid* (s.190).

KS etterlyste for øvrig, i brev av september 2008 til statsråd Anniken Huitfeldt, en bredere kommunal deltakelse i utvalget, uten å få gjennomslag. Til tross for et mandat som primært skulle vurdere behov for samordning av kommunale tjenester har utvalget hatt en overvekt av representanter for statlige tjenester eller myndighet.

KS leder et tre-årig prosjekt *Sammen for barn og unge* finansiert av Barne- og likestillingsdepartementet. Prosjektets mål er å utvikle og utprøve samarbeidsmodeller i 15 kommuner. Arbeidet avsluttes i august 2011. Eksempler på gode modeller vil bli formidlet og gjort tilgjengelig for kommunene gjennom blant annet skriftlig dokumentasjon og formidling. KS holder for øvrig et høyt aktivitetsnivå sammen med kommunene på området barn og unge gjennom effektiviseringsnettverkene og Flink med folk i første rekke.

Hovedstyrets behandling av følgende saker er med på å legge grunnlaget for forslaget til vedtak i denne saken:

- Tydeligere oppgave- og ansvarsforhold i barnevernet. 15. april 2010
- Rett til læring. 29.nov. 2009
- Helsegrep for samhandling. 30. jan. 2009

Sigrun Vågeng

Helge Eide

Vedlegg: Oversikt over utvalgets mandat, sammensetning og forslag

Vedlegg til sak

Vedlegg
Flatø-utvalget.doc

10/51 Høring - Utredning for etablering av en sentral valgenhet

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/51

Forslag til vedtak

Hovedstyret gir administrasjonen fullmakt til å utarbeide høringsuttalelsen i tråd med følgende vedtak:

KS mener forslaget om mulig opprettelse av en sentral valgenhet, basert på de vurderingene som ligger i rapporten KR D har bestilt fra DIFI (Direktoratet for forvaltning og IKT) vil gi gode rammer for gjennomføring av valg.

KS mener at en sentral valgenhet vil sikre tilstrekkelig avstand mellom politisk ledelse og det administrative arbeidet med å gjennomføre valg. Det kan argumenteres for at det kan svekke tilliten til en partinøytral valgavvikling at administrasjonen av valg tilligger statsrådets eget sekretariat. Opprettelse av en sentral enhet vil sikre tilliten til en partinøytral valgavvikling, samt at oppgavene vil bli sikret tilstrekkelig ressurser og kompetanse.

KS mener at en sentral valgenhet også vil sikre kompetanse og kapasitet til å drifte og utvikle et felles valgdatasystem som departementet vil tilby alle kommuner.

KS mener at regelverksforvaltning på dette området er av en slik karakter at det i stor grad kan foretas av et underliggende organ. Når det gjelder myndighetsutøvelse kan dette ligge til et underliggende organ når det gjelder forskriftsvedtak, men departementet kan ha legitim styringsbehov så fremt det ikke er fastsatt begrensninger i instruksjonsadgangen.

KS er enige i hovedtrekkene for oppretting av en slik sentral valgenhet, slik det er skissert. KS vil komme tilbake med ytterligere uttalelser når et eventuelt lovforslag foreligger”.

Saksframstilling

Kommunal- og regionaldepartementet (KR D) ba høsten 2009 Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) om å utrede alternativer til dagens organisering av valgarbeidet på statlig nivå. I oppdraget ble det spurt om å utrede hvorvidt det bør etableres en sentral statlig valgenhet.

”Det er i hovedsak to forhold som er bakgrunn for ønsket om å vurdere alternativ til den organiseringen vi har i dag:

1. Det kan være behov for å skille ut de mer operative oppgavene på valgområdet fra departementet. Slike oppgaver tar en vesentlig og økende del av departementets ressurser. Det kan diskuteres hvorvidt det er naturlig at dette hører hjemme i departementet.
2. Det kan stilles spørsmål ved om det bør være større avstand mellom den politiske ledelsen og det administrative arbeidet med å gjennomføre valg. ”

Hele rapporten fra DIFI er sendt på høring. I rapporten foreslås det at valgenheten får en direktoratsrolle som omfatter å være en faglig rådgiver for departementet og et kompetanseorgan utad, i stedet for en sekretariatsrolle som kun er begrenset til å forvalte et detaljert regelverk og yte tjenester til brukerne.

For å sikre prinsipiell uavhengighet foreslår DIFI noen begrensninger i statsrådets formelle styringsmuligheter; som lovfesting av valgenhetens ansvar og rolle, avskjæring av departementets instruksjonsmyndighet når det gjelder enkeltvedtak (tilskudd), bruk av uavhengig klagenemnd for klager på lokalvalg og tilskuddsdeling, direktør ansatt på et langvarig åremål uten adgang til gjenoppnevning, og vedtekter fastsatt i kgl.res. som markerer upartiskhet.

Ut fra den skisserte oppgavefordelingen er det anslått at 8 av de ca. 10 årsverk som KRD nå disponerer til valgforberedelser og gjennomføring, bør overføres til en ny sentral valgenhet. Til sammen anslås nødvendig bemanning til 13 – 15 årsverk.

Vurderinger

Valglovutvalget anbefalte i 2001 en todeling når det gjelder det sentrale arbeidet med valgavviklingen: Administrering av lov og regelverk skulle fortsatt ligge til KRD, mens de praktisk-tekniske oppgavene burde tas ut av departementet og legges til andre. Utvalget foreslo en permanent valgkommisjon oppnevnt av Stortinget. Departementet vurderte det imidlertid da at utvalgets forslag bare ga begrensede svar på de utfordringene departementet så for seg, og støttet ikke forslaget om opprettelse av en kommisjon. Stortinget sluttet seg til departementets vurdering.

Bakgrunnen for departementets initiativ på nåværende tidspunkt er at de mener det er grunn til å vurdere om det er tilstrekkelig avstand mellom politisk ledelse og det administrative arbeidet med å gjennomføre valg. Det kan argumenteres for at det kan svekke tilliten til en partinøytral valgavvikling at administrasjonen av valg tilligger statsrådets eget sekretariat.

Departementet mener det også er behov for å skille ut de operative oppgavene, både for å sikre nødvendige ressurser og en mer kontinuerlig oppmerksomhet, samt at departementet bedre kan ivareta de mer prinsipielle spørsmålene på området og fokusere på lovutvikling.

Departementet har også vurdert det som hensiktsmessig å påta seg ansvaret for å utvikle og tilby alle landets kommuner et felles valgdatasystem. I dag er det slik at det er opp til hver enkelt kommune å bestemme om de vil benytte seg av slike systemer, og disse kjøpes fra ulike private aktører. Et felles system vil bedre kontrollen og legitimiteten til valggjennomføring, redusere kostnader og fremme samordning bl.a.

Utvikling og drifting av et slikt system vil imidlertid kreve en operativ kapasitet og kompetanse, noe departementet mener det ikke vil være hensiktsmessig å utvikle i departementet.

Forsøk med e-valg som skal testes ut i 2011, og en eventuell videreføring krever også mye kompetanse og oppfølging.

Utforming av en sentral enhet - oppgaver

Departementets utgangspunkt er at så mange som mulig av KRDs oppgaver på dette området kan overføres til en sentral valgenhet.

I rapporten forslås det at regelverksforvaltning i form av lov- og forskriftsforvaltning på dette området vil være av teknisk art, og derfor vil det ligge til rette for at et underliggende organ kan ha forskriftsmyndighet på definerte feler. Et underliggende organ kan også foreta lov- og forskriftstolkning i enkeltsaker, men departementet vil imidlertid kunne gripe inn og

overprøve dette, med mindre formelle begrensninger er satt i instruksjonsadgangen. Initiativ til regelendringer kan være et løpende ansvar for både departements- og direktoratsnivå.

Når det gjelder myndighetsutøvelse vurderer DIFI det slik at utøvelse ved forskriftsvedtak og enkeltvedtak kan legges ut til direktoratsnivå. Departementet vil kunne ha legitime styringsbehov, ved mindre det er fastsatt begrensninger i instruksjonsadgangen. Fastsetting av valgprotokoller kan overføres fra departementet. En sentral valgenhet kan også være sekretariat for riksvalegstyret. En sentral valgenhet kan også tildele tilskudd av ulik art, etter kriterier fastsatt av departementet.

Andre oppgaver som det skisseres er naturlig at ligger hos en sentral valgenhet er informasjonskampanjer om hvordan stemme, evaluering av valget, ukontroversielle forsøk, bestille forskning innenfor rammer fra departementet.

Når det gjelder overføring av oppgaver foreslås det i rapporten at partifinansiering er en oppgave som kan overføres. Det samme gjelder veiledningstilbud til kommuner, som kan overføres fra fylkesmannen. Her nevnes at det kan søkes samarbeid med fylkeskommunene, eventuelt med lovhjemmel for å pålegge oppgaver om nødvendig.

Prosess videre

Regjeringen har ikke tatt stilling til om det bør etableres en sentral valgenhet. Heller ikke er det tatt stilling til hvordan en slik valgenhet bør organiseres. Departementet vil i løpet av høsten 2010 legge fram en proposisjon for Stortinget med forslag til enkelte endringer i valgloven. Det tas sikte på å gi en omtale av DIFI-rapporten og høringsinstansenes syn på den i proposisjonen. Dersom det skal etableres en statlig valgenhet vil departementet komme tilbake til eventuelle lovendringer på et senere tidspunkt.

Sigrun Vågang

Helge Eide

10/52 Høring - forslag til endringer i valgloven

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/52

Forslag til vedtak

Hovedstyret gir administrasjonen fullmakt til å utarbeide høringsuttalelsen i tråd med følgende vedtak:

KS mener at Folkeregistermyndigheten må legge fram et foreløpig manntall på et tidligere tidspunkt for å forenkle prosessen og sikre at manntallet er mest mulig riktig.

KS ønsker endring av tidsfrister for innlevering av listeforslag, slik at fristen settes til kl.12 og at lørdager og helligdager likestilles når det gjelder beregning av frister etter loven.

KS mener at en kandidat kan be seg fritatt fra å stå på valgliste ved kommunestyre og fylkestingsvalg dersom han/hun ikke sympatiserer med valglisten.

KS mener i at forskriften om dagens krav til forsegling av valgurner på valgdagen lovfestes. Det er et viktig prinsipp for å sikre valgene sikkerhet og legitimitet.

KS viser til at gjeldende valglov setter forbud mot valgagitasjon i stemmelokalet, og at listekandidater fra ulike lister som regel vil være representert i stemmestyrene. KS tviler på at listekandidaters nærvær i et stemmelokale i seg selv vil påvirke stemmegivningen i nevneverdig grad. KS mener derfor at det ikke er behov for en bestemmelse som begrenser valgstyrenes mulighet til også å benytte listekandidater som valgfunksjonærer ved den praktiske avviklingen av valg.

Saksframstilling

KRD har sendt på høring forslag til enkelte endringer i valgloven. I høringsnotatet gjøres rede for evalueringen av stortingsvalget i 2009, samt rapport fra Organisasjonen for Sikkerhet og Samarbeid (OSSE) sin evaluering av stortingsvalget i 2009 (Election Assessment Mission).

Lovforslagene

Manntall:

Valglister for kommunestyrevalg skal leveres fylkesvalgstyret for kontroll og godkjenning innen 31. mars i valgåret, og være godkjent innen 1. juni. I henhold til valgloven skal valgmyndighetene kontrollere valgbarheten til de foreslåtte kandidatene, og at underskriverne har stemmerett ved valget. For å kunne foreta en slik kontroll har kommunene og fylkeskommunene behov for tilgang til manntallsopplysninger fra ca. 1. april i valgåret.

Verken valgloven eller valgforskriften har hjemmel for å pålegge folkeregistermyndigheten å stille manntallsopplysninger til disposisjon for kommunene før skjæringsdatoen. Etter gjeldende lovgivning eksisterer det ikke et manntall på tidspunktet for godkjenning av valglistene, da manntallet oppstår først 30. juni i valgåret.

Departementet vurderer det slik at det viktig at statlige myndigheter tar et sterkere grep om etablering av manntall ved valg. At kommunene må benytte ulike dataleverandører til bearbeiding av dataene til ferdige manntall, øker risikoen for feil. Departementet foreslår derfor at folkeregistermyndighetene pålegges i loven å stille et foreløpig manntall til disposisjon for kommunene pr. 1. april.

Innlevering av listeforslag:

Departementet har registrert at det forekommer tilfeller der det er reist tvil om hvorvidt listeforslag er kommet inn til rett tid. Når det ikke angis klokkeslett, betyr det at utløpet av fristen er kl 24 den 31. mars. Det har hendt at listeforslag er blitt funnet i postkassen til kommunens rådhus om morgenen 1. april, og det er oppstått diskusjon om forslaget er blitt lagt der før eller etter kl. 24. Departementet foreslår derfor å sette fristen til kl 12 den dagen fristen utgår, for å hindre usikkerhet om innlevering.

Departementet foreslår også å likestille lørdager og helligdager for å hindre at fristen faller på en lørdag, og at fristen da utløper påfølgende hverdag.

Plikt til å stille til valg:

Pr. i dag har man plikt til å stille til valg og å motta valget dersom man blir valgt (ombudsplikten). Erfaringsmessig har ombudsplikten skapt en del oppmerksomhet og enkelte

saker/klager foran hvert valg. Det reageres på at personer føres opp på lister uten å være forespurt, og ikke har mulighet til å be seg fritatt uten å måtte melde seg inn i et politisk parti.

I rapporten fra OSSE påpekes det at som følge av den europeiske menneskerettighetserklæringen skal ingen tvinges til å være medlem av et politisk parti eller politisk gruppe mot sin vilje.

Departementet mener at en forpliktelse ved lov til å påta seg verv de ikke på forhånd har samtykket til, vil stride mot den alminnelige rettsfølelse og den enkeltes rett til selv å bestemme. Ombudsplikten har heller ikke vist seg å fungere som garanti for rekruttering. Departementet foreslår at kandidater bør gis anledning til å kreve fritak fra å stå på en valgliste dersom listen forfekter synspunkter som strider mot vedkommendes personlige overbevisning.

Forsegling av valgurner:

I Norge har det aldri vært et lovfestet krav om at urner skal være forseglede på valgdagen. Det har vært opp til kommunene selv å avgjøre dette. Så vidt departementet vet er det få kommuner som har forseglede urnene. Det er ingen tvil om at en slik praksis ikke er i overensstemmelse med internasjonale standarder, slik OSSE påpeker i sin rapport.

Helsingforskomiteen påpeker også dette, og mener at forsegling er en viktig faktor for å sikre at ingen stemmesedler røres før opptellingen skal skje.

Forseglede urner vil kreve langt flere urner enn kommunene i dag disponerer. Departementet mener det vil være lite hensiktsmessig å gå til anskaffelse av mange nye valgurner for å unngå problemet med tømning, og at det ikke vil være uheldig å ha en ordning med tømning i løpet av valgdagen hvis dette skjer i betryggende former.

Departementet ser for seg en ordning der valgurnene åpnes og innholdet tømmes rett over i en spesiallagnet farget plastsekk som så forsegles med strips og merkes med serienumre.

Departementet foreslår en endring i valgloven som fastsetter krav om forsegling av urner på valgdagen, og at det i forskrift fastsettes rutiner for tømning av urnene.

Vurderinger om listekandidaters valgbarhet til stemmestyrer og valgstyrer:

Departementet mener det er behov for å vurdere begrensninger når det gjelder hvem som kan velges som medlemmer av stemmestyrene. Stemmestyrene har gjennom sine funksjoner i stemmelokalene, nær kontakt med velgerne. Det kan være prinsipielt uheldig om politikere som selv stiller til valg, skal kunne ha mulighet til å øve påvirkning på velgerne. Det er ikke tidligere påvist slik påvirkning, men spørsmålet blir reist med jevne mellomrom. I dette tilfellet kan tilstedeværelse av de som stiller til valg også oppleves som påvirkning. Selve muligheten for, eller mistanken om påvirkning kan bidra til negative holdninger til valgordningen. En begrensning vil minske risikoen for at de som stiller til valg kan ha mulighet til å påvirke velgerne.

OSSE påpeker også sin rapport at valgkandidater ikke bør kunne delta i stemmestyret eller valgstyret, for å hindre faktiske eller opplevde interessekonflikter, eller situasjoner som kan oppfattes som interessekonflikter.

Spørsmålet har blitt reist ved flere anledninger, så sent som ved valget i 2007. Det ble ikke foreslått lovendring da, men departementet oppfordret kommunene til å tenke prinsipielt om sammensetning av stemmestyrer, og at de burde være bevisst på at det kan oppstå problemer ved å velge listekandidater.

Noen kommuner vil innvende at en slik begrensning vil skape problemer for valggjennomføringen. For å unngå dette må kommunene eventuelt tenke nytt og f.eks. involvere innbyggerne eller foreninger og lag i gjennomføringen av valg. En slik mobilisering vil kunne skape mer engasjement og interesse rundt valget. Flere kommuner har i dag en praksis hvor ingen listekandidater deltar i valggjennomføringen. De prinsipielle innvendingene bør uansett veie tyngst i denne sammenhengen, påpeker departementet.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene om det bør gjøres endringer før de tar stilling til eventuelle endringer i valgloven.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

10/53 Høringsuttalelse - NOU 2010:5 - Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering - en helhetlig hjelpemiddeltilbud

Saksgang	Møtedato	Saknr
Rådmannsutvalget	18.08.2010	10/16
Hovedstyret	31.08.2010	10/53

Forslag til vedtak

Hovedstyret gir administrasjonen fullmakt til å utarbeide høringsuttalelsen i tråd med følgende vedtak:

KS mener det er behov for et mer helhetlig hjelpemiddeltilbud - og at dette vil kunne gi viktige bidrag til aktiv deltakelse, likeverd og inkludering.

KS mener det sektoransvarsprinsippet som utredningsutvalget legger til grunn for sine forslag, er et vanskelig utgangspunkt for et mer helhetlig og brukerrettet hjelpemiddeltilbud.

KS mener den omfattende rettighetsreguleringen utvalget foreslår på hjelpemiddelområdet, knyttet til sine forslag om ny ansvarsfordeling, vil gjøre det vanskelig å konkretisere framtidige behov for hjelpemidler og de økonomiske og administrative konsekvensene for kommunesektoren og for den enkelte kommune.

KS mener at utredningens forslag om kommunalt ansvar og finansiering av basishjelpemidler i dagliglivet vil føre til en mer kompleks ansvars- og oppgavefordeling enn det som er dagens ordninger. Dette er et forslag som KS derfor ikke kan støtte.

Saksframstilling:

Innledning: Arbeidsdepartementet ber i brev av 16.juni om uttalelse innen 15.oktober.

Utredningen i helhet finnes på <http://www.regjeringen.no/html?id=602627> Sammendraget gir en oversikt over utredningsutvalgets viktigste forslag, kfr. vedlegg

Utvalget ble ledet av Arnt Holte, assisterende generalsekretær i Norges Blindforbund og tidligere leder i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO). Utvalget hadde en stor referansegruppe med deltakere fra funksjonshemmedes ulike organisasjoner, og en fra KS: rådmann i Osterøy, Odd Øvregård.

Utredningen definerer bredt begrepet hjelpemiddel som *en gjenstand som reduserer et praktisk problem, i tillegg til at det kan det være tjenester som døvetolkning, førerhund m.m.*

Finansieringen av hjelpemidler er i dag delt mellom stat, kommune og arbeidsgivere. Statens ansvar er primært hjemlet i folketrygdloven og omfatter mange ulike tiltak og stønader, herunder et landsdekkende system av 19 hjelpemiddelsentraler. Sentralene skal gi problemløsning for brukere med varige funksjonelle hjelpebehov (mer enn to år). De skal fungere som en andrelinjetjeneste, med særskilt rådgivningsansvar for kommunene. Staten har i tillegg, gjennom de regionale helseforetakene ansvaret for behandlingshjelpemidler i og utenfor institusjon etter spesialisthelsetjenesteloven. Husbanken har ansvar for tiltak som utbedring og tilpasning av bolig.

Det har vært en betydelig vekst i statens utgifter til hjelpemidler. Det har også vært kritikk fra ulike hold av tilgjengeligheten, organisering og forvaltningspraksis.

Kommunene har ansvaret for hjelpemidler som skal dekke midlertidige behov (mindre enn to-tre år) og hjelpemidler til brukere innlagt i kommunale institusjoner (med unntak av forflytningshjelpemidler og syns- og hørselshjelpemidler). Kommunene har også et ansvar for formidlingsprosessen, for å utrede behovet for - og gi opplæring i bruken av hjelpemidler.

Arbeidsgiverne har ansvar for å tilrettelegge arbeidsplassen etter arbeidsmiljøloven.

Hjelpemiddelområdet har årlige kostnader på ca syv milliarder kroner, kostnader som er voksende. Utredningen betegner dagens ansvarsfordeling på dette området som kompleks, et synspunkt det kan synes å være dekning for. Uklarheter og gråsoner resulterer i arbeids- og tidskrevende saksbehandling. Det kan bidra til et forhøyet kostnadsnivå. Målgruppen er heller ikke lett å avgrense. Gruppen framstår gjennom et dynamisk samspill mellom individ og samfunn – varierende i omfang og sammensetning. Med en vid begrepsdefinisjon av hjelpemiddel, blir det vanskelig å anslå framtidige behov og kostnader på dette området.

Utvalgets forslag bygger i stor grad på sektoransvarsprinsippet. Dette prinsippet innebærer at ansvaret for hjelpemidler legges til den myndighet som har ansvaret for sektoren hvor hjelpemidlet kommer til anvendelse. Utvalget ser dette i praksis slik at kommunene skal ha ansvaret for hjelpemidler i dagliglivet, at opplæringsmyndighetene får ansvar for hjelpemidler innen opplæring og at spesialisthelsetjenesten får ansvar for behandlingshjelpemidler. Utvalget foreslår at retten til hjelpemidler i større grad hjemles i sektorlovgivningen. Utvalget anser at sektoransvar vil gi klarere ansvarsforhold og mulighet for å se hjelpemidler i sammenheng med sektorpolitikken forøvrig.

Utredningen foreslår at kommunene overtar ansvaret og finansieringen av "basishjelpemidler i dagliglivet" og samtidig lovfesting av omfattende individuelle rettigheter på hjelpemiddelområdet. Utvalget presiserer at ved overføring av ansvar og oppgaver til kommunene og helseforetakene, forutsettes dagens ressursramme å følge med, men innrømmer at en del av tilrådingene har en konkretiseringsgrad som gjør administrative og økonomiske konsekvenser vanskelige å vurdere.

Utredningens forslag om å overføre ansvar og finansiering av hjelpemidler til kommunene har møtt massiv kritikk fra funksjonshemmedes organisasjoner. På høringskonferanse som organisasjonene arrangerte 10.juni, kalte FFO dette forslaget for "en krigserklæring", og påstod at kommuneøkonomien ville bli mer avgjørende enn den enkeltes behov for hjelpemidler.

Robert Eriksson, (Frp) leder av arbeids- og sosialkomiteen, sa på konferansen om forslaget: *“Blir dette vedtatt, blir det enda vanskeligere å finne fram, systemet blir enda mer fragmentert. Vi får større forskjeller. Jeg advarer på det sterkeste mot å gå i den retningen”*. Karin Andersen, (SV) arbeids- og sosialkomiteen: *“ For meg handler det om likestilling og ikke-diskriminering. Derfor er jeg skeptisk til den dreiningen utvalget legger opp til. Blir det vedtatt, frykter jeg at staten løper fra sitt finansielle ansvar og at vi får større forskjeller”*. Tove Linnea Brandvik (Ap): *“Arbeiderpartiets fraksjon i arbeids- og sosialkomiteen går imot forslaget om å flytte ansvar for folketrygden til kommunene”*. Arbeidsministeren understreket at regjeringen ikke har trukket noen konklusjoner og avventer høringsrunden.

Administrasjonen i KS ser på utvalgets sektoransvarsprinsipp som et vanskelig og kontroversielt utgangspunkt for et mer helhetlig og brukerrettet hjelpemiddeltilbud. Kommunal finansiering av basishjelpemidler i dagliglivet kan gi en mer kompleks ansvars- og oppgavefordeling enn dagens. Utredningens forslag om økt kommunalt ansvar og finansiering er for uklart avgrenset til at KS bør støtte forslaget. En så uklar avgrensning kan lett gi voksende kommunale kostnader. KS bør derfor avvise forslaget om kommunalt ansvar.

Sigrun Vågang

Helge Eide

10/54 Høring - raskere oppfølging og sanksjonering ved brudd på regelverket ved arbeidstakers sykdom

Saksgang	Møtedato	Saknr
Rådmannsutvalget	18.08.2010	10/21
Hovedstyret	31.08.2010	10/54

Forslag til vedtak

Hovedstyret gir administrasjonen fullmakt til å utarbeide høringsuttalelsen i tråd med følgende vedtak:

KS mener at

- Det er viktig med raskere oppfølging av sykmeldte, og det kan skje gjennom framskynding av oppfølgingsplan til fire uker og dialogmøte 1 til syv uker
- Sanksjonene overfor de ulike aktørene – sykmelder, arbeidsgiver og arbeidstaker – må utformes på en slik måte at de ikke tar fokus fra oppfølgingen av arbeidstaker. Arbeids- og velferdsetaten skal ikke primært være kontrollør, men være en positiv medspiller i sykefraværarbeidet
- Sanksjonene må være balanserte
- Arbeids- og velferdsetaten må ha gjennomføringsvilje og få tilført nok ressurser slik at sanksjonene blir likt håndtert uavhengig av hvilket kontor arbeidstaker tilhører

Saksframstilling

Arbeidsdepartementet har lagt fram et høringsnotat om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven med høringsfrist 1.10.2010. Endringene skal etter forslaget tre i kraft 1.7.2011. KS har signert protokoll til IA-avtalen, begge av 24.2.2010, og har dermed allerede tatt standpunkt til de fleste av forslagene i høringsnotatet.

En stor del av høringsnotatet gjelder forslag til sanksjoner for manglende oppfyllelse av plikter i forbindelse med sykefraværsoppfølgingen. Sanksjonsforslagene er ikke diskutert av partene før de ble framlagt av departementet i høringsnotatet. KS bør derfor delta i en arbeidsgruppe med HSH, Spekter og NHO for å diskutere sanksjonsforslagene. Administra-sjonen ber på denne bakgrunn om å få fullmakt til å utforme høringsuttalelsen nærmere.

Det er ikke foreslått noen nye sanksjoner overfor *arbeidstaker* enn det som gjelder i dag; bortfall av sykepengene ved manglende medvirkning. Denne er lite brukt. Det første gebyret overfor *arbeidsgiver* er foreslått tolvdoblet til kr 5000 ved manglende oppfølgingsplan og kr 5000 ved manglende dialogmøte 1. Neste gebyr er på kr 10 000 i tillegg per unnlatelse hvis dette ikke er gjort innen tidspunktet for dialogmøte 2 (26 uker). Sykmelder får etter

forslaget to nye nivåer før dagens sanksjon kommer inn; bortfall av retten til å utskrive sykmeldinger. Det ene nivået vil medføre et gebyr på kr 600 og det andre nivået et gebyr på kr 10 000.

Det er alt for strenge sanksjoner overfor arbeidsgiver, for få sanksjoner overfor arbeidstaker og for milde sanksjoner overfor sykmelder. Arbeids- og velferdsetaten skal ikke vurdere sanksjoner overfor arbeidsgiver før etter 26 uker for unnlatelser som er gjort eventuelt ved fire og syv uker. KS antar derfor at sanksjonssystemet vil ta for mye fokus fra sykefraværarbeidet. KS vil kunne dra nytte av et samarbeid med de andre organisasjonene for å komme med alternative forslag.

Sigrun Vågeng

Per Kristian Sundnes

10/55 Høring – Forskrift om informasjonssikkerhet, tilgangsstyring og tilgang til helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre.

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/55

Forslag til vedtak

Hovedstyret legger følgende prinsipper til grunn for KS' høringsuttalelse til Forskrift om informasjonssikkerhet, tilgangsstyring og tilgang til helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre.

Et helhetlig tjenestetilbud er avgjørende for at en bruker eller pasient skal få dekket sitt behov, som i økende grad er sammensatt og komplekst. Regelverk som tar utgangspunkt i kun én tjeneste, er ikke framtidsrettet sett i dette perspektivet. KS mener denne forskriften er et slikt eksempel.

KS er positiv til at det åpnes for tilgang til behandlingsrettede helseregistre på tvers av virksomheter. Men dersom samarbeidet mellom virksomhetene er svært tett og man yter tjenester ovenfor den samme pasientgruppen, bør man som et alternativ kunne etablere et felles behandlingsrettet helseregister jf kommunehelseloven § 1-3a. Private virksomheter må gjennom avtale med kommunen kunne benytte dette uavhengig av det forskriften sier om tilgang på tvers av virksomheter.

KS er opptatt av at personvernet blir ivaretatt på en best mulig måte. Samtidig må ressursbruken til kontroll av hendelsesregistre stå i et rimelig forhold til det en kan forvente å oppnå. Gode nok systemer for kontroll av hendelsesregistre i elektroniske pasientjournalssystemer må være på plass før krav om jevnlig kontroll kan stilles.

Forskriften vil kunne påføre kommunene ekstra kostnader både i form av økte direkte administrasjonsutgifter i tillegg til indirekte utgifter gjennom leverandørene som må tilpasse pasientjournalssystemene. Dersom krav om å kunne åpne for direkte tilgang pålegges kommunesektoren, forutsetter KS at disse kostnadene fullfinansieres.

Saksframstilling

Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet sendte ut forslag til forskrift om informasjonssikkerhet, tilgangsstyring og tilgang til helseopplysninger på høring 10. mai 2010. Høringsnotatet er en oppfølging av endringene i helseregisterloven § 13 som var en del av Ot. prp. 51 (2008-2009).

Høringsfrist er satt til 10. september 2010. Et tidligere forslag til forskrift ble hørt gjennom høringsnotat av oktober 2008, KS avga ingen høringsuttalelse den gang.

Kort om forskriften

Forskriften har regler om informasjonssikkerhet, tilgangsstyring og tilgang til helseopplysninger i behandlingsrettede helseregistre, det vil si alle informasjons- og journalsystemer som etableres for å kunne gi helsehjelp til pasienter. Eksempler er elektroniske pasientjournalsystemer (EPJ-systemer) og røntgeninformasjonssystemer (RIS). Formålet med forskriften er å bidra til å gi helsepersonell nødvendig tilgang til helseopplysninger slik at helsehjelp kan tilbys på en forsvarlig og effektiv måte samtidig som personvernet ivaretas. Det gjelder uavhengig av hvem som tilbyr helsehjelpen og hvor den tilbys. Et viktig formål med forskriften er særlig å bidra til god informasjonssikkerhet ved tilgangsstyring og tilgang til helseopplysninger. (fra høringsnotatet s4)

Definisjoner (hentet fra forskriftens § 3 og helseregisterloven § 2):

Behandlingsrettet helseregister:	Journal- og informasjonssystem eller annet helseregister som har til formål å gi grunnlag for handlinger som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende eller rehabiliterende mål i forhold til den enkelte pasient og som utføres av helsepersonell samt administrasjon av slike handlinger.
Autentisering:	Den prosess som må gjennomføres for å bekrefte en identitet.
Autorisasjon:	En person i en bestemt rolle gis bestemte rettigheter til lesing, registrering, redigering, retting, sletting, sperring eller annen behandling av helseopplysninger.
Tilgang til helseopplysninger:	Helseopplysninger om en eller flere bestemte pasienter er eller gjøres tilgjengelig for autorisert personell jf. definisjonen over.
Strukturerte helseopplysninger:	Journalføringen er strukturert på en slik måte at det er mulig å gi tilgang til et avgrenset sett av klinisk informasjon.

1. Informasjonssikkerhet

Forskriften stiller krav om logging og dokumentasjon av tilgang som et av flere grep for å sikre personvernet til den registrerte. Loggen over hvem som har fått tilgang til et helseregister skal kunne sammenstilles med virksomhetens autorisasjonsregister. På den måten kan man avdekke eventuelle urettmessige tilegninger av helseopplysninger. Virksomheten har ansvar for jevnlig å kontrollere for slike avvik. Den registrerte har rett til innsyn i logg og annen dokumentasjon som gir informasjon om behandling av helseopplysninger som kan knyttes til vedkommende.

2. Tilgangsstyring

Tilgangsstyring til helseregistre skal gjøres gjennom autorisasjon og autentisering. Tildeling av autorisasjon består blant annet av å bestemme hvilke rettigheter og plikter et bestemt helsepersonell skal ha i forhold til behandling av helseopplysninger. For å kunne tildele autorisasjon, må man ha helsefaglig kompetanse, god kjennskap til virksomhetens organisering og ulike roller, samt gis nødvendig opplæring.

Autorisasjon kan bare gis i den grad det er nødvendig for tjenesteyters arbeid, er begrunnet ut fra tjenstlig behov og er i henhold til bestemmelser om taushetsplikt. Følgende tjenstlige behov kvalifiserer til autorisasjon:

- Helsepersonell som har behov for tilgang for å kunne yte forsvarlig helsehjelp til pasient.

- Personell i pasientadministrasjonen som har behov for tilgang for å kunne administrere helsehjelp til pasient.
- Personell som skal bistå med elektronisk behandling av opplysninger, eller som bistår med service eller vedlikehold av utstyr.

3. Tilgang til helseopplysninger

Forskriften åpner for at man kan gi direkte tilgang til helseopplysninger på tvers av virksomheter. Med virksomhet mener forskriften den som er databehandleransvarlig for pasientopplysningene i et helseregister. Eksempler på ulike virksomheter innen den kommunale helsetjenesten, foruten kommunen selv, er *”en allmennlege, tannlege, fysioterapeut eller annen privat helsetjeneste i kommunen”*. Ved autorisasjon for direkte tilgang på tvers av virksomheter, er det flere tilleggsbestemmelser i forskriften. Blant dem er krav om avtale mellom virksomhetene og krav om samtykke.

En avtale mellom to virksomheter om lese- og/eller skrive-tilgang *”kan bare inngås der formålet er ytelse av helsehjelp til pasient”*. Denne avtalen kan også bare omfatte strukturerte helseopplysninger, det vil si opplysninger som man på forhånd har vurdert til å kunne deles. Avtalen skal si noe om hvilken type helsehjelp avtalen gjelder og være basert på konkrete behovs- og nødvendighetsvurderinger. Behovet for direkte tilgang må blant annet vurderes opp mot andre muligheter for kommunikasjon mellom virksomheter som for eksempel meldingsutveksling. Kravet til behovs- og nødvendighetsvurdering og at avtalene konkretiseres i forhold til type helsehjelp, forutsetter bilaterale avtaler.

Tilgang på tvers av virksomheter kan bare gis etter *”uttrykkelig, informert og frivillig samtykke fra den registrerte”*. Samtykket skal dokumenteres og må innhentes fra pasienten i den aktuelle behandlingssituasjonen det er behov for opplysningene.

Administrasjonens vurderinger:

1. Informasjonssikkerhet

Hensikten med regelmessig overvåking av hendelsesregistre er at det skal virke preventivt og øke tilliten hos pasienter ved at uregelmessig tilgang til pasientjournaler blir nøye overvåket. Ressursbruk til slik kontroll må likevel stå i et rimelig forhold til det en kan oppnå. I denne sammenheng er det også vesentlig å vurdere mulige negative effekter av et kontrollregime.

Manuell kontroll av hendelsesregistrene er ansett som uoverkommelig på grunn av det enorme volumet. Man er avhengig av programvare som automatisk kan gjennomføre logger for uregelmessigheter. Dette er det gjort forsøk på uten at man så langt har greid å lage en tilfredsstillende løsning ettersom de fleste positive funn er falske. Da ender man opp med mange unødvendige etterforskninger hvor både Datatilsynet og den registrerte skal varsles. Effekten kan bli at pasientene mister tilliten til systemet og regelverket når nesten alle saker eventuelt *”blir henlagt”*. Et så lite effektivt system kan også få en alvorlig ødeleggende effekt på helsepersonellet som urettmessig blir mistenkt.

Det er altså ikke tilrådelig på nåværende tidspunkt å gjennomføre jevnlig kontroll av hendelsesregistre i stor skala på grunn av manglende teknologi. Mye av dette skyldes kompleksiteten til EPJ-systemene. Det er mer hensiktsmessig å kontrollere hendelsesregisteret når man har mistanke om uregelmessig tilgang til opplysninger. Selv om hendelsesregistre

ikke regelmessig overvåkes, vil de likevel ha en preventiv effekt. En logg er også viktig for rettsikkerheten til helsepersonell.

2. Tilgangsstyring.

Kommunenes pleie- og omsorgstjenester yter tjenester til mange mennesker i egne hjem, som også kan være i bofellesskap. Tjenestene er dels hjemlet i kommunehelseloven og dels i sosialtjenesteloven. I forhold til den enkelte bruker ytes helhetlige tjenester hvor brukeren mer enn lovparagrafen er i sentrum.

Tilgangsforskriften fokuserer ensidig på helsetjenesten. Det er vesentlig at man også har oppmerksomheten på den kommunale helse- og omsorgstjeneste, for å unngå å skape gråsoner og usikkerhet internt i kommunene.

For kommunene er det et problem at det kommer pålegg om ulike opplegg for ulike deler av tjenesten, som kommunen ønsker å jobbe helhetlig med. Det er ikke hensiktsmessig med flere dokumentasjonsløsninger relatert til en bruker, fordi deler av pleie- og omsorgstjenestene til vedkommende ytes av pedagoger eller sosionomer. Disse faggruppene kan heller ikke klassifiseres som medhjelpere for helsepersonell, siden de bidrar til tjenesten på grunnlag av sin egen fagkompetanse.

3. Tilgang til helseopplysninger

Det må presiseres at kommunenes ansvar for å legge til rette for at kommunen, helsetjenesten og helsepersonell kan oppfylle krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift (kommunehelseloven § 1-3a) også kan omfatte etablering og drift av behandlingsrettet helseregister for alle som yter pleie- og omsorgstjenester i kommunen etter oppdrag fra kommunen. Private virksomheter må gjennom avtale med kommunen kunne benytte dette uavhengig av det forskriften sier om tilgang på tvers av virksomheter.

Selv om enkelte hevder det strider mot personopplysningsloven, har alle de største kommunene i landet valgt å inkludere private tjenesteytere i pleie- og omsorgssystemet. En rask kartlegging indikerer at Bergen har 29, Oslo 20, Stavanger 10 og Trondheim 4 private aktører inne. Kommunene har hver for seg funnet argumentene for å la de private aktørene dokumentere i omsorgssystemet som så avgjørende at en har valgt denne løsningen.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

En mulig konsekvens er at det etter hvert blir pålagt alle kommuner å være i stand til å åpne for tilgang til andre virksomheter. I så fall innebærer det uavdekkede kostnader for kommunene. Departementet skriver selv at: *”Kostnadene er vanskelig å beregne fordi variasjonene i de EPJ-systemer som brukes er store og fordi kravene i forskriften er kombinasjon av helt nye krav, tydeliggjøring av allerede eksisterende krav i regelverket og krav som noen av aktørene ved avtale med helsenettet har forpliktet seg til å følge. Kostnadene kan, fordi nytutvikling må til, fordeles over en viss tid.”* KS bør forutsette at de eventuelle kostnadene ved dette må fullfinansieres.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

10/56 Insitamenter og barrierer i inntektssystemet i forhold til eventuell kommunesammenslåing

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/56
Rådmannsutvalget	18.08.2010	10/17

Forslag til vedtak

Inntektssystemet permanente elementer bør verken belønne eller straffe kommunenes valg om å søke kommunesammenslåing. Et eventuelt ønske om å forsterke de økonomiske insentivene til frivillig sammenslåing av kommuner, bør gjennomføres ved å innføre et midlertidig stimuleringsstilskudd utenfor inntektssystemet, som avtrappes over tid.

Saksframstilling

Hovedstyret ba på møte i juni administrasjonen om en sak som tar opp om det er barrierer eller insitamenter i inntektssystemet i forhold til eventuell kommunesammenslåing.

Innledning

Denne saken går gjennom de elementene i inntektssystemet som ikke er nøytrale i forhold til endringer i dagens kommunestruktur. Det gis også en beskrivelse av andre økonomiske elementer som kan påvirke prosessene rundt kommunesammenslåinger.

Inntektssystemet fordeler rammeoverføringer til kommunesektoren, og det er særlig **fem elementer** i inntektssystemet som har sammenheng med kommunestørrelse:

- Basiskriteriet - en del av utgiftsutjevningen
- Småkommunetilskuddet, tidligere kalt regionaltilskuddet – og andre regionalpolitiske tilskudd
- Veksttilskuddet
- Inntektsutjevningen
- Inndelingstilskuddet, tilskudd til kommuner som slår seg sammen

Også andre kriterier i utgiftsutjevningen kan bli påvirket ved en sammenslåing, slik som *urbanitetskriteriet* og bosettingskriteriene *sone og nabo*. Det foretas ikke beregninger på endringer i bosettingskriteriene i dette notatet. Det er kun SSB som kan beregne dette ut ifra spesifikke kommuner som ønsker å slå seg sammen.

Avslutningsvis kommenteres hva vi vet fra ulike kommunesammenslåingsprosesser om hvor viktig inntektssystemets utforming er i praksis for slike beslutninger.

Administrasjonen ser ikke noe grunnlag for at det bør settes i gang nye statlige utredninger av inntektssystemet som følge av denne saken. Dette bør sees i sammenheng med neste revisjon av IS.

1. Utgiftsutjevningen

Gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet skal kommunene i prinsippet få full kompensasjon for ufrivillige kostnads- og etterspørselsforhold. Et generelt krav til kriteriene i kostnadsnøkklene i utgiftsutjevningen er at kommunene ikke skal kunne ha innvirkning på dem ved egne disposisjoner. De fleste kriteriene i utgiftsutjevningen er nøytrale i den forstand at tilskuddsfordelingen ikke påvirkes ved endret kommunestruktur. Men for basiskriteriet, bosettingskriteriene sone og nabo samt urbanitetskriteriet endres utjevningen ved en kommunesammenslåing.

Basiskriteriet

Analyser har vist at små kommuner har høyere utgifter knyttet til blant annet administrasjon enn større kommuner. Gjennom basiskriteriet i utgiftsutjevningen får de minste kommunene kompensasjon for smådriftsulemper. Kriteriet er utformet slik at det fordeler et fast beløp pr. kommune og ikke pr. innbygger. Hver kommune får da 1/430 andel av nivået på dette kriteriet. I de nye analysene i Kommuneproposisjonen for 2011 fremkommer kriteriet i følgende kostnadsnøkler:

- Administrasjon, landbruk- og miljønøkkel - vekt på 7,5 pst
- Helsetjenesten - vekt på 5,7 pst
- Pleie og omsorg - vekt på 1,2 pst
- Grunnskole - vekt på 1,8 pst

Totalt har basiskriteriet en vekt i hovednøkkel på **2,33 %**. Omregnet til kroner betyr det om lag 9 mill kr i 2011. Dette beløpet får alle kommuner, uavhengig av størrelse.

Når to kommuner slår seg sammen vil den sammenslåtte kommunen få 1/429 av den delen av rammetilskuddet som fordeles etter basiskriteriet, mens kommunene før sammenslåing ville fått 2/430. Enkeltstående sammenslåinger vil ikke påvirke hvor mye som fordeles etter basiskriteriet. En enkeltstående sammenslåing fører kun til at midlene fordeles på de andre kommunene som da vil få 1/429 hver i stedet for 1/430.

Basiskriteriet utgjør isolert sett et negativt insentiv til sammenslutninger. For små kommuner utgjør basiskriteriet en betydelig del av inntektene, noe som vil kunne påvirke valg om sammenslutning med en eller flere nabokommuner. Dette negative insentivet motvirkes gjennom inndelingstilskuddet (omtales nærmere senere) som skal fullt ut kompensere tap som følge av redusert basiskriterium i 10 år før det trappes ned gjennom de neste 5 årene. Et flertall på Stortinget ønsker nå å utvide perioden for dette tilskuddet med 5 år.

For store kommuner utgjør basiskriteriet en mindre andel av kommunens samlede inntekter, slik at effekten av basiskriteriet som hinder mot kommunesammenslutning vil avta med størrelsen på de kommunene som inngår i sammenslutningen. I tabellen under illustreres størrelsen på kriteriet ut fra innbyggertall. For en kommune med 1000 innbygger utgjør basiskriteriet kr 9000 per innbygger, mens det i en stor kommune med 20.000 innbyggere kun utgjør kr 450 per innbygger.

Tabell 1: Virkning av basiskriteriet etter kommunestørrelse

Kommuner Illustrasjon ut fra et gitt innbyggertall	Basiskriteriet	
	per kommune 1000 kr	kroner per innb
Kommuner med 500 innb	9 000	18 000
Kommuner med 1.000 innb	9 000	9 000
Kommuner med 2.000 innb	9 000	4 500
Kommuner med 3.000 innb	9 000	3 000
Kommuner med 4.000 innb	9 000	2 250
Kommuner med 5.000 innb	9 000	1 800
Kommuner med 7.500 innb	9 000	1 200
Kommuner med 10.000 innb	9 000	900
Kommuner med 20.000 innb	9 000	450
Kommuner med 50.000 innb	9 000	180
Kommuner med 100.000 innb	9 000	90
Kommuner med 200.000 innb	9 000	45
Kommuner med 500.000 innb	9 000	18

Basiskriteriet i inntektssystemet tar utgangspunkt i dagens kommunestruktur. Dette kriteriet hemmer kommunesammenslåing, primært i små kommuner.

Bosettingskriteriene

Kriterier i inntektssystemet som relaterer seg til bosettingsmønster og reisetid er: beregnet reiseavstand innenfor sone, og reiseavstand til nærmeste nabokrets.

En **sone** er et geografisk sammenhengende område av grunnkretser. Kriteriet sone er innbyggernes summerte avstander fra senter i egen grunnkrets til senteret i sonen. Sentret i sonen er den grunnkretsen med høyest innbyggertall. I en sone bor det minst 2000 innbyggere. Hvis færre innbyggere i kommunen, utgjør hele kommunen en sone.

Kriteriet **nabo** er innbyggernes reiseavstand fra senter i egen grunnkrets til senter i nærmeste nabokrets summert for alle kommunens innbyggere. Kriteriet er utarbeidet for å fange opp et mer nyansert bilde av bosettingen i kommunen enn bare det som kommer ut av sonekriteriet.

Når to eller flere kommuner står seg sammen må det foretas en ny beregning av SSB for å få frem utslaget av kommunesammenslåing i hvert enkelt konkret tilfelle. Da Kristiansund slo seg sammen med Frei i 2008 fikk den nye kommunen om lag kr 150-200.000 mindre på dette kriteriet, eller vel kr 6 til 8 per innbygger.

Bosettingskriteriene gir små utslag ved kommunesammenslåinger, og kriteriene er dermed tilnærmet nøytrale.

Urbanitetskriteriet

Urbanitetskriteriet er en indikator som fanger opp en rekke sosioøkonomiske forhold som påvirker kommunenes beregnede utgiftsbehov knyttet til rus- og psykiatriområdet. Studier har vist at større kommuner har høyere utgifter til rus og psykiatri enn mindre kommuner. Kriteriet er en eksponentiell funksjon av innbyggertallet til kommunen ”innbyggertall opphøyet i 1,2”, og skal fange opp utgiftsvariasjoner mellom store og mellomstore kommuner, og tilsvarende mellom mellomstore og små kommuner. Kriteriet benyttes i delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp.

Utformingen av urbanitetskriteriet gjør at to kommuner som slutter seg sammen samlet får en høyere verdi på dette kriteriet enn det de to kommunene får hver for seg. Urbanitetskriteriet gir isolert sett et positivt insentiv til kommunesammenslåing, fordi det gir store kommuner isolert sett bedre uttelling enn små kommuner.

For nye Kristiansund betydde sammenslåing en ”gevinst” på 2,2 mill.kr på dette kriteriet. Gevinsten vil øke med voksende folketall.

Kommunesammenslåing fører til at urbanitetskriteriet gir høyere tilskudd til den nye kommunen. Effekten blir større hvis det er mer befolkningsrike kommuner som slår seg sammen. Dette kriteriet gir et visst insentiv til kommunesammenslåing.

2. Regionalpolitiske tilskudd

Småkommunetilskuddet (tidligere regionaltilskuddet)

Småkommunetilskuddet er begrunnet ut fra regionalpolitiske hensyn og ble innført etter at små kommuner tapte på at basiskriteriet fikk redusert vekt ved omleggingen av inntektssystemet i 1998.

Småkommunetilskuddet gis som et beregnet beløp pr. kommune. Tilskuddet tildeles kommuner som har færre enn 3 200 innbyggere og som samtidig har skatteinntekter under 120 pst. av landsgjennomsnittet for skatt de siste tre årene. I 2010 får 159 kommuner småkommunetilskudd. Av disse ligger 59 kommuner i Nord-Norge og 100 i Sør-Norge.

Dersom to kommuner med mindre enn 3200 innbyggere slutter seg sammen til en ny kommune som også har mindre enn 3200 innbyggere, vil den nye kommunen få ett regionaltilskudd i stedet for to regionaltilskudd før sammenslåing. Dersom den nye kommunen får mer enn 3200 innbyggere, vil kommunen miste to regionaltilskudd. Dersom to kommuner med mindre enn 3200 innbyggere slår seg sammen, men der den ene kommunen ikke kvalifiserer til regionaltilskudd pga høye skatteinntekter, vil den sammenslåtte kommunen bare tape regionaltilskudd dersom også den sammenslåtte kommunen har for høye skatteinntekter til at den kvalifiserer til regionaltilskudd.

Tabell 2: Virkning av småkommunetilskuddet etter kommunestørrelse

Kommuner Illustrasjon ut fra et gitt innbyggertall	Småkommune-			
	Finnmark/Nord-Troms		Øvrige landet	
	per kommune	kr per innb	per kommune	kr per innb
Kommuner med 500 innb	10 194	20 388	4 707	9 414
Kommuner med 750 innb	10 194	13 592	4 707	6 276
Kommuner med 1.000 innb	10 194	10 194	4 707	4 707
Kommuner med 1.500 innb	10 194	6 796	4 707	3 138
Kommuner med 2.000 innb	10 194	5 097	4 707	2 354
Kommuner med 2.500 innb	10 194	4 078	4 707	1 883
Kommuner med 3.000 innb	10 194	3 398	4 707	1 569
Kommuner med 3.100 innb	10 194	3 288	4 707	1 518
Kommuner med 3.199 innb	10 194	3 187	4 707	1 471

Tabellen 2 viser at ved en kommunesammenslåing vil små kommuner kunne miste et betydelig beløp. En kommune i Finnmark/Nord-Troms med 500 innbyggere vil tape kr 20.000 pr innbygger, mens kommuner i resten av landet vil tape nær kr 9.500 per innbygger.

Småkommunetilskuddet utgjør isolert sett en barriere i forhold til kommune-sammenslåing for små kommuner.

Andre regionalpolitiske tilskudd

Nord-Norge-tilskuddet er nøytralt for kommunesammenslutninger så lenge det ikke skjer over fylkegrensene. Tilskuddet er et beløp i kroner per innbygger.

Fra 2009 er det innført et nytt **distriktstilskudd for Sør-Norge** for kommuner med mer enn 3.200 innbyggere og skatteinntekter under 120 pst av landsgjennomsnittet i sone 3 og 4 i det distriktpolitiske virkeområdet.

Dette tilskuddet er ikke nøytralt for kommunesammenslåinger ettersom det både gis etter folketall og per kommune. For 2010 får i alt 65 kommuner nær 329 mill kr fra dette tilskuddet, som varierer fra kr 117 per innbygger til kr 775 og fra kr 496.000 per kommune til kr 3.301.000. Satsene som fastsettes av KRD er helt avhengig av hvilke sone av det distriktpolitiske virkeområde man er i (sone 4 eller 3). Alle i sone 4 får høy sats. I sone 3 varierer beløpet etter hvilken samfunnsutvikling kommunen er registrert med. Lav verdi, det vil si svak samfunnsutvikling knyttet til tilgjengelighet, demografi, arbeidsmarked og inntekter, gir høyt tilskudd fra inntektssystemet. Høy indeks gir lavt økonomisk tilskudd.

Dette virker om lag på samme måte ved sammenlåinger som basiskriteriet. Når det gjelder den delen av distriktstilskuddet som fordeles per kommune, vil to kommuner som slår seg sammen bare få halvparten i forhold til før sammenslåing.

To kommuner med nær samme indeks – eksempelvis Hitra og Frøya – vil kun miste satsen per kommune for en av kommunene med kr 3.301.000. Støtten per innbygger er uendret. En ny sammenslått kommune kan også bli flyttet til annen sone enn det de opprinnelig var plassert i. Dette kan gi både mer eller mindre støtte ved en kommunesammenslutning.

Distriktstilskuddet utgjør isolert sett en barriere i forhold til sammenslåinger. Effekten er størst for mindre kommuner.

Nord-Norge-tilskuddet er utformet slik at det er nøytralt for kommunesammenslåinger så lenge det ikke skjer over fylkegrensene.

3. Veksttilskuddet

Vekstkommunetilskuddet gis til kommuner som over en treårsperiode har en befolkningsøkning over 175 pst av landsgjennomsnittet. For hver innbygger over denne grensen gis det i 2010 kr 41.240. I 2010 får 29 kommuner i alt 189,3 mill kr i veksttilskudd.

Hvis en kommune med sterk befolkningsvekst slår seg sammen med en kommune med lavere vekst, kan det bety at den sammenslåtte kommunen ikke får veksttilskudd. Kriteriet er ikke helt nøytralt i forhold til kommunesammenslåing og kan hemme dette.

4. Inntektsutjevning

Inntektsutjevningen utjevner forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Skattene som inngår ved utjevningen består av skatteinntekter fra personlige skatteyttere (inntekts- og formuesskatt) samt naturressursskatt fra kraftverk. Inntektsutjevningen er delvis symmetrisk. Kommuner blir trukket 60 pst av skatteinntektene over landsgjennomsnittet, mens kommuner under gjennomsnittet får kompensert 60 pst av differansen mellom egen skatt og landsgjennomsnittet. Det gis en tilleggskompensasjon til kommuner som har under 90 pst av landsgjennomsnittet for skatt. Da får man 35 pst av forskjellen mellom eget skattenivå per innbygger og 90 pst av landsgjennomsnittet.

Ved en kommunesammenslåing hvor en av kommune har skatteinntekter under 90 pst av landsgjennomsnittet, og hvor den nye kommunen får over 90 pst, vil ikke den nye kommunen motta tilleggskompensasjonen. Dette tapes ved omlegging, men hvor mye dette utgjør er helt avhengig av skattenivåene i kommunene. Dette tapet fanges ikke opp i inndelingstilskuddet.

Inntektsutjevningen er tilnærmet nøytral ift. kommunesammenslåinger.

5. Inndelingstilskuddet

For å motvirke inntektstap som følge av kommunesammenslutninger er det blitt innført et eget inndelingstilskudd. De første kommunene som fikk fra dette tilskuddet var Våler og Ramnes i Vestfold som slo seg sammen i 2002 og dannet Re kommune.

Tilskuddet skal kompensere for tap av tilskudd pga av sammenslåinger, dvs til nå kun basiskriteriet i utgiftsutjevningen og småkommunetilskuddet. Fra og med 2011 skal inndelingstilskuddet også kompensere netto tap knyttet til distriktstilskuddet Sør-Norge, og tap dersom kommuner i Nord-Norge eller Namdalen med ulike satser slår seg sammen.

Inndelingstilskuddet består således av basiskriteriet og eventuelt småkommunetilskudd eller distriktstilskudd Sør-Norge på følgende måte: En ny sammensluttet kommune vil gjennom utgiftsutjevningen få tilskudd beregnet bl.a ut fra et basiskriterium slik alle kommuner gjør. I tillegg vil den nye sammensluttede kommunen gjennom inndelingstilskuddet motta tilskudd ift. de øvrige basiskriteriene som kommunene hadde før sammenslåingen. Når det gjelder småkommunetilskuddet, vil den nye kommunen motta dette dersom den er berettiget til det. I tillegg vil den gjennom inndelingstilskuddet motta øvrige småkommunetilskudd (dvs alle minus det tilskuddet kommunen evt har beholdt) som tilfalt kommunene før sammenslutningen. Distriktstilskudd Sør-Norge (evnt Nord-Norge-tilskuddet/ Namdalstilskuddet) skal også inngå i denne beregningen.

I dagens inntektssystem fryses inndelingstilskuddet reelt i 10 år. Deretter trappes det ned med 1/5 i hvert av de påfølgende fem årene. Inndelingstilskuddet har dermed en virkeperiode på totalt 15 år etter en kommunesammenslutning. Et flertall i kommunalkomiteen ønsker nå å utvide perioden for dette tilskuddet til 20 år, noe som betyr at inndelingstilskuddet fryses i 15 år.

En sammenslåing vil medføre omstillingskostnader. Omstillingskostnadene vil komme med en gang, mens det kan ta noe tid å avvikle smådriftsulempene. Omstillingskostnader ved kommunesammenslåing vil således være et negativt insentiv til kommunesammenslåing. Dette kan motvirkes gjennom en egen kompensasjonsordning for omstillingskostnader som kan være utenfor inntektssystemet.

Når kommuner taper basiskriteriet som følge av at de slår seg sammen, skal dette gjenspeile at sammenslåingen gir bortfall av smådriftsulemper. Inndelingstilskuddet sikrer at den sammenslåtte kommunen får fullt ut kompensert for basiskriteriet, småkommunetilskuddet og distriktstilskuddet den ikke lenger har i 10 (15) år. Inndelingstilskuddet innebærer dermed isolert sett et klart insentiv til sammenslåing.

Andre økonomiske elementer som kan påvirke sammenslåingsprosesser

Kommunesektoren har også inntekter som gebyrer, eiendomskatt og andre kraftinntekter som ikke utjevnes mellom kommunene. Disse inntektene vil i større og mindre kunne påvirke sammenslåingsprosesser.

Hvis to kommuner slår seg sammen, men kun den ene kommunen har eiendomskatt, må den nye kommunene enten avvikle eiendomskatten eller innføre den i hele den nye kommunen. Så lenge det er enighet om å avvikle eller utvide er eiendomskatt nøytralt i forhold til kommunesammenslåinger.

Inntektsforskjeller kommuner imellom kan hindre sammenslåingsprosesser, fordi en rik kommune vil måtte redusere tilbudet til egne innbyggere dersom man skal slå seg sammen med en fattig nabokommune. På den annen side vil en fattig kommune ha fordel av å slå seg sammen med en rik nabokommune. Det er særlig kraftinntekter som gir store inntektsforskjeller mellom kommunene.

Standard på bygningsmasse, kommunale veier etc kan også påvirke sammenslåingsprosesser. En generell betraktning er nok at likhet i inntektsnivå og tjenestetilbud skaper best utgangspunkt for sammenslåingsprosesser.

Erfaringer fra kommunesammenslåingsprosesser – hva betyr økonomiske insentiver?

De siste 10 år er følgende kommunesammenslåinger gjennomført:

2002: Våle og Ramnes i Vestfold til Re kommune

2005: Bodø og Skjerstad i Nordland til Bodø kommune

2006: Ølen og Vindafjord i Rogaland til Vindafjord kommune
Aure og Tustna i Møre og Romsdal til Aure kommune

2008: Kristiansund og Frei i Møre og Romsdal til Kristiansund kommune

I inneværende år har Mosvik og Inderøy i Nord-Trøndelag vedtatt å slå seg sammen fra 2012.

I 2004 sa befolkningen i tre av de fire Valdres-kommunene i Oppland, Nord-Aurdal, Sør-Aurdal, Øystre Slidre og Vestre Slidre nei til forslaget om kommunesammenslåing.

Telemarksforskning har evaluert gjennomføringen av de fire sammenslåingsprosessene som ble gjennomført i årene 2005-2008¹. I evalueringen pekes det på ulike årsaker til hvorfor det ble tatt initiativ til sammenslåing. Inntektssystemets utforming synes ikke verken å ha vært en

¹ Sunde/ Brandtzæg/Asplan Viak/Telemarksforskning (2006): Å bygge en ny kommune. Frivillige kommunesammenslutninger 2005-2008. Erfaringer og effekter fra Bodø, Aure, Vindafjord og Kristiansund

sentral stimulans eller hinder for at disse prosessene ble igangsatt. Blant viktige årsaker som pekes på i et eller flere av de aktuelle tilfellene, er:

- Svekket kommuneøkonomi og trussel om nedskjæringer i tjenestetilbudet
- Befolkningsnedgang
- Press fra næringslivet
- Økte kompetansekrav i de kommunale tjenestene

Heller ikke i Telemarksforskning sin rapport for Mosvik kommune om fordeler og ulemper ved sammenslåing med Inderøy² pekes på inntektssystemets utforming som en viktig årsak eller hinder for kommunesammenslåing.

I samtlige av de overnevnte prosesser er kommunesammenslåing gjennomført – eller stoppet – etter folkeavstemninger. I flere av tilfellene har det vært svært små marginer for beslutningen. Inntektssystemet synes ikke å ha vært en viktig premisse for hva befolkningen har ment i de angjeldende kommuner. Men andre økonomiske momenter har veid tungt i debattene, særlig der det har vært knyttet realisering av infrastrukturprosjekter til en gjennomføring av kommunesammenslåing.

Foreløpige vurderinger og eventuell videre analyse

Gjeldende utforming av dagens inntektssystem har sannsynligvis begrenset objektiv innflytelse på kommuners beslutning om å søke kommunesammenslåing eller ikke. Spesielt nøytraliserer inndelingstilskuddet effektene av de elementene i inntektssystemet som er barrierer mot evt. kommunesammenslåing. Det er særdeles tvilsomt om endringer i overføringene fra staten som først får konsekvenser 10-15 år fram i tid faktisk påvirker kommuneadministrasjonenes, kommunepolitikernes, eller i siste instans: befolkningens syn, i noe særlig grad. Ut fra samme vurdering er det nærliggende å hevde at en utvidelse av perioden inndelingstilskuddet videreføres ubeskåret fra 10 til 15 år, må betraktes som en kosmetisk endring uten reelle konsekvenser.

Det kan imidlertid være nyttig å drøfte om de økonomiske insentivene til frivillig sammenslåing bør forsterkes, dersom det er ønske om stimulere sterkere til dette. Som nevnt er det klart at løfte om realisering av infrastrukturprosjekter har reelt påvirket beslutninger om sammenslåing.

Rettferdighetshensyn setter rammer for hvordan, og hvor sterke slike insentiver kan utformes. Det vil oppleves urimelig dersom prioriteringen av infrastrukturprosjekter skulle endres som følge av at to kommuner velger å slå seg sammen, uavhengig av hvilken samfunnsnytte prosjektet i seg selv skaper.

Det kan også reises innvendinger mot et system hvor inntektssystemet over mange år tildeler mer penger til en kommune som er en konsekvens av en sammenslåing, enn til en sammenlignbar kommune som har vært en kommune hele tiden. Med dagens inndelingstilskudd vil to kommuner under 3200 innbyggere som slår seg sammen (utenfor tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark) få nærmere 15 mill kr mer hvert år i 10 år enn en helt sammenlignbar kommune med samme samlede innbyggertall, som følge av inndelingstilskuddet. Dersom inntektssystemet i bunn var nøytralt i forhold til

² Mosvik og Inderøy, Utredning av kommunesammenslåing, Bent Aslak Brantzæg, Ailin Aastvedt, Audun Thorstensen og Knut Vareide, TF-rapport nr. 264 2010

kommunestruktur, og man i stedet tildelte et stimuleringsstøttestruktur for sammenslåinger, som ble nedtrappet over kortere tid, ville man unngått denne effekten. Det ville imidlertid forde at det ble mulig å skille mellom ”frivillig” og ”ufrivillig” kommunestruktur, gjennom endrede kriterier i inntektssystemet.

Analysene i dette notatet er gjort på foreliggende generelle data, men uten å kunne konkretisere konsekvensene ytterligere. Til dette må man i så fall bestille analyser fra SSB. På egen hånd kan imidlertid administrasjonen konkretisere analysene i dette notatet, og illustrere konkrete hvilke utslag de ulike elementene i inntektssystemet vil gi i rammeoverføringene til mulige sammenslåtte kommuner eller typer kommuner, men da uten at alle elementene kan tas med.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

Vedlegg til sak

Behandling av
kommunestørrelse i ut

10/57 Utsatt sak - Fylkeskommunene som forhandlingsprogram for kommunesektoren i den foreslåtte finansieringsordningen for lokale klimatiltak (KLOKT)

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/57

Forslag til vedtak

KS anbefaler at fylkeskommunene bistår kommunene i forhandlinger med staten i den foreslåtte finansieringsordningen for lokale klimatiltak, (KLOKT - klimakutt gjennom lokale tiltak) på grunnlag av et forhandlingsmandat uten rettslig binding.

KS anbefaler at fylkeskommunene får et veiledningsansvar i ordningen overfor kommunene i eget fylke.

KS skal ha en koordinerende rolle i forhandlingsarbeidet, og vil utarbeide et detaljert forslag om innretning av forhandlingsmekanismen.

Saksframstilling

Hovedstyret i KS utsatte i møtet 15.april sak 10/25 om fylkeskommunene som forhandlingsorgan for kommunesektoren i den foreslåtte finansieringsordningen for lokale klimatiltak (KLOKT).

Utsettelsen var begrunnet i et ønske om en juridisk vurdering av kommuners mulighet for avgivelse av forhandlingsmyndighet til fylkeskommunene. Saken er forelagt KS Advokatene. Deres vurdering er vedlagt.

Med bakgrunn i denne vurderingen framlegges det her et utvidet forslag til vedtak i saken.

KS Advokatene konkluderer med at kommuneloven ikke åpner for at kompetanse kan avgis fra kommunen til fylkeskommunen, som likestilt rettssubjekt, for å gjennomføre forhandlinger med kontraktsrettslige forpliktelser for kommunen.

Det er imidlertid ingen hindringer for at kompetanse kan avgis til fylkeskommunen for å gjennomføre avtaleforhandlinger der kommunen kollektivt får framforhandlet en pris på klimatiltaket, med påfølgende egen behandling i kommunen av forhandlingsresultat og avtaleinngåelse. Verken kommuneloven eller avtalerettslige prinsipper hindrer slik forhandlingsfullmakt hvis den begrenses slik at kommunen står fritt til å vurdere aksept av forhandlingsresultatet.

Kommunenes klimaprogrammer som skal legges fram for forhandling vil ha basis i den enkelte kommunes klimaplan. Disse planene lages med utgangspunkt i det kommunale selvstyret. jf. kommuneloven § 6, med ordfører som rettslig representant for kommunen. jf. kommuneloven § 9 nr 3.

Avtalekompetansen følger reglene for kommunal myndighetsutøvelse. Det legges til grunn at det er delegasjon som må brukes, evt annen lovhjemlet kompetanseoverføring, ved avtaleinngåelse.

KS Advokatene har også vurdert om en eller flere kommuner eller en eller flere fylkeskommuner kan opprette eget styre for løsning av en slik felles oppgaver etter kommuneloven § 27, og også etter § 28. De konkluderer her med at kommuneloven ikke åpner for slik avgivelse av kompetanse.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

Vedlegg til sak

Juridisk vurdering
0699_001.pdf

10/58 Likere deling av foreldrepermisjona

Saksgang	Møtedato	Saknr
Rådmannsutvalget	18.08.2010	10/19
Hovedstyret	31.08.2010	10/58

Forslag til vedtak

KS mener det er viktig å legge til rette for en likere deling av foreldrepermisjonen mellom kvinner og menn av hensyn til arbeidskrafts- og kompetansebehovet i kommunal sektor

- KS mener det må være et mål at mor og far deler på foreldrepermisjonen for å hindre lange fravær/permisjoner, for å sikre kontinuitet i kompetanse- og arbeidskraftsbeholdningen i sektoren
- KS mener det er rimelig at fravær knyttet til foreldre- og omsorgspermisjoner fordeles likere mellom ulike sektorer, slik at arbeidsgivere i kommunal sektor får en mindre belastning knyttet til slikt fravær.

- KS vil være pådriver for at arbeidsgivere motiverer og oppfordrer sine ansatte til å dele mer på foreldrepermisjonen
- KS viser til synspunkter fra behandlingen av Likelønnskommisjonens utredning om heving av taket på 6G og selvstendige rettigheter for far som forutsetninger for en likere deling
- KS mener det kan være nødvendig å lovfeste at en større del av foreldrepermisjonen forbeholdes far.

Saksframstilling

KS arbeider for å utvikle best mulig kvalitet i tjenestene, sikre rekruttering og en god forvaltning av kompetansen og arbeidskraften i sektoren. KS er derfor pådriver for en arbeidsgiverpolitikk som sikrer mangfold og likestilling, med like muligheter til å delta og utvikle seg i arbeidslivet for kvinner og menn.

Kommunesektoren er både i dag og i overskuelig framtid en kvinne-dominert sektor. Det betyr at det med dagens ordninger til en hver tid vil være et betydelig antall ansatte ute i lange fravær/permisjoner i forbindelse med adopsjon, svangerskap og fødsel. Med tanke på det arbeidskrafts- og kompetansebehovet kommunesektoren har i årene framover, mener KS det er viktig å legge til rette for en likere deling av foreldrepermisjonen mellom mor og far slik at flere kvinner kommer raskere tilbake i arbeid etter at de har fått barn. En likere deling av foreldrepermisjonen kan også føre til at det blir en likere deling på omsorgsoppgaver senere, som for eksempel i forbindelse med syke barn.

I kommunesektoren er 77 pst av de ansatte kvinner. De mest kvinne-dominerte sektorene er pleie- og omsorg (88 pst kvinner) og utdanning (75 pst kvinner). Blant kvinner i aldersgruppen 25-29 år og 30-39 år er hhv 11 pst og 7,5 pst av årsverkene fraværende på grunn av foreldre - og omsorgspermisjon. Dette utgjør hhv ca 2800 og 5700 personer hvert år (KS/PAI 2009).

I tillegg har anslag vist at opp til 70 pst er sykmeldte i kortere eller lengre perioder gjennom svangerskapet (Ose 2005). Helse- og omsorgssektoren er en av sektorene med høyest sykefravær blant gravide (Myklebø 2007).

Tall fra NAV viser at ca 80 pst av fedre tar ut fedrekvoten, som fra 1.07.09 er på 10 uker. Det har også vært en økning i antall fedre som har tatt ut foreldrepermisjon utover fedrekvoten. Andelen som tar ut mer enn fedrekvoten er nå 1 av 4.

Tall fra KS/PAI viser imidlertid at andelen kvinner som er ute i foreldre- og omsorgspermisjon har vært stabil de senere årene, og at deltidsansatte tar ut mer permisjon enn heltidsansatte. Mye tyder derfor på at kvinnene i kommunal sektor ikke deler permisjonen med far i større grad enn før, selv om dette synes å være tendensen på nasjonalt nivå.

Dette kan henge sammen med flere forhold:

- Inntektsnivå

Undersøkelser fra NAV viser at foreldre med høy og tilnærmet lik inntekt deler mer på permisjonstiden enn i par hvor det er store inntektsforskjeller mellom mor og far. I tilfeller hvor mor jobber deltid i omsorgsyrker og far i fulltid i annen sektor vil dette kunne slå inn. Det kan også henge også sammen med dagens tak på 6 G som grensen for hva som kompenseres av foreldrepenger fra folketrygden. Der hvor fedre tjener over 6G og ikke får kompensasjon fra arbeidsgiver, slik det er i deler av privat sektor, kan dette være en hindring

for å dele permisjonstiden. KS mente derfor i høringen til Likelønnskommissjonen at heving av taket på 6G bør vurderes.

- Stillingsandel

Fedres rett til å ta ut foreldrepenger utover fedrekvoten er knyttet opp mot mors inntekt og stillingsandel i 6 av de 10 siste måneder før fødsel/omsorgsovertagelse. Dersom mor går tilbake til deltidsstilling når far avvikler foreldrepermisjon, blir farens foreldrepenger redusert tilsvarende reduksjonen i morens arbeidstid, med mindre morens stillingsdel utgjør minst 75 % av full arbeidstid. Dette gir far en dårligere økonomisk uttelling ved uttak av permisjon og påvirker negativt holdningen til foreldrepermisjon, med mindre far har anledning til å være i jobb den resterende tiden for å kompensere for inntektstapet. KS har derfor i høring til Likelønnskommissjonen påpekt betydningen av at far får egne rettigheter til foreldrepenger basert på egen inntekt og egen stillingsandel, som en forutsetning for en likere deling av permisjonstiden. Et viktig skritt på veien er endringen i folketrygdloven fra 1.07.10 som går ut på at far nå har rett til fedrekvote uavhengig av mors stillingsstørrelse i opptjeningstiden. Dette var et tiltak KS også fremmet i høringen av Likelønnskommissjonens utredning.

- Holdninger/ tilknytning til arbeidslivet

Tall fra NAV viser at det på mannsdominerte arbeidsplasser er færre menn som tar ut foreldrepermisjon enn på andre arbeidsplasser. Videre viser som sagt tall fra KS/PAI at uttak av permisjon for kvinner i kommunal sektor ikke har blitt påvirket av den utviklingen som har vært ellers i samfunnet med at far tar ut mer permisjon. Dette kan tyde på noen mekanismer på hhv mannsdominerte- og kvinnedominerte arbeidsplasser. Det kan handle om kultur, og det kan handle om i hvilken grad tilknytning til arbeidslivet er styrende for de valg en tar. Mange kvinner velger deltid i omsorgsyrker fordi det lar seg kombinere med andre omsorgsoppgaver. Dette er mulig fordi de har en mann som jobber full tid som familiens hovedforsørger. For å få til en likere deling av foreldrepermisjonen mellom menn og kvinner må det jobbes med bevisstgjøring og holdningsarbeid både på manns- og kvinnedominerte arbeidsplasser.

Forslag til tiltak

I tillegg til de tiltakene KS allerede har foreslått i forbindelse med høringen av Likelønnsutvalgets utredning er følgende tiltak aktuelle;

- Lovfesting av delt permisjon

Erfaringer fra Norge og andre land viser at der hvor foreldre fritt kan dele, brukes permisjonen nesten alltid av mor (Nou 2008:6). Betydningen av øremerking viser seg også i NAVs tall på uttak av fedrekvote, ved at når fedrekvoten har blitt utvidet har fedrene umiddelbart tatt ut de nye ukene. En øremerket permisjon vil gi fedre større rettigheter overfor arbeidsgivere, og vil særlig kunne være behjelpelig i de miljøer hvor holdningene til foreldrepermisjon utover fedrekvoten er negative. En formalisert rett til delt foreldrepermisjon vil også kunne skape en større aksept for at fedre tar omsorgsoppgaver senere. Ut i fra kompetanse- og arbeidskraftsbehovet i sektoren bør KS kunne støtte en lovfesting av delt foreldrepermisjon.

- Bevisstgjøring og informasjon

Arbeidsgivere bør ha samtaler med sine ansatte som virker bevisstgjørende og motiverende i forhold til å komme tilbake i jobb etter foreldrepermisjon. Det å synliggjøre at den enkeltes kompetanse og arbeidskraft er verdifull, er sentralt i alt nærværarbeid. Mens det fra myndighetenes side ofte legges vekt på å motivere menn til å ta ut foreldrepermisjon, bør det

fra KS sin side legges vekt på å bevisstgjøre både arbeidsgivere og de ansatte om mulighetene til at mødre kommer tidligere tilbake i jobb. Det vises til at Barne- og likestillingsdepartementet i samarbeid med FAD har laget en veileder for statlige arbeidsgivere om et familievennlig arbeidsliv, hvor deling av foreldrepermisjon blant annet er tema. KS har vært i dialog med BLD med tanke på et mulig lignende samarbeid.

- Fortsatt innsats for å redusere deltid

Statistikk fra NAV og PAI viser at der hvor mor og far har likere inntekt og arbeidstid, så deles det også mer på permisjonstiden. En endring i retning av at flere jobber fulltid i kommunesektoren vil derfor også kunne få konsekvenser for deling av foreldrepermisjon, og også for deling av omsorgsoppgaver i forbindelse med syke barn.

Sigrun Vågeng

Per Kristian Sundnes

10/59 Videre arbeid med Europarådets strategi for godt demokrati og styresett

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/59

Forslag til vedtak

KS vil arbeide videre med implementering av Europarådets strategi for innovasjon og god styring som en videreføring av arbeidet som pilotland. Administrasjonen gis mandat til å samarbeide med KRD om en testperiode på to år for et nasjonalt opplegg for gjennomføring av dette, i tråd med Europarådets retningslinjer.

Saksframstilling

I 2007 vedtok kommunalministrene i Europarådet en *Strategy for innovation and good governance* (12 prinsipper). Norge ved KRD og KS (hovedstyret) ble enige om at Norge skulle være et pilotland for implementering av denne strategien. Andre pilotland er blant annet Belgia, Bulgaria, Frankrike og Ukraina.

Arbeidet med implementering av strategien har foregått på forskjellig vis i de ulike landene.

Formålet med strategien er ”å styrke god demokratisk styring på lokalt nivå gjennom handling på lokalt, nasjonalt og europeisk nivå”.

Strategien kan implementeres lokalt ved å slutte seg til de 12 prinsippene og deretter eventuelt søke om et label for ’god demokratisk styringskommune’ basert på en selvevaluering av kommunen i forhold til de 12 prinsippene. Nasjonalt kan man lage en statusrapport som gjennomgår de 12 prinsippene for identifisering av svakheter nasjonalt, og eventuelle handlingsplaner for forbedring av disse.

Pilotfase

I Norge har KRD og KS samarbeidet om Norges rolle som pilotland. KS har ledet prosjektet, med økonomisk støtte fra KRD.

KS hadde allerede utviklet en Plattform for godt lokaldemokrati ved oppstarten av pilotprosjektet. Temaene i denne er i stor grad overlappende med prinsippene i den europeiske strategien. Oppfølgingen av plattformen har vært FoU prosjektet *Hvor godt er*

lokaldemokratiet? med undersøkelser til innbyggere og folkevalgte i 6 kommuner. Dette ble presentert for Hovedstyret i mai 2009. Senere har 50 nye kommuner gjennomført lokaldemokratiundersøkelser og det er opprettet en lokaldemokratidatabase, med støtte fra KRD. Resultatene fra disse 50 ble presentert på Ordførerkonferansen i 2010. Ytterligere 40 kommuner har våren 2010 gjennomført undersøkelsene. KS arbeider for at dette skal bli et permanent tilbud til kommunene, som det vil være naturlig å gjennomføre en gang i løpet av valgperioden. Norge har benyttet lokaldemokratiundersøkelsene ved implementeringen av strategien.

I Europarådet har arbeidet med strategien fortsatt gjennom å utvikle et selvevalueringsverktøy som kommuner kan bruke for å teste seg mot de 12 prinsippene. Dette har nå vært testet i pilotlandene og ble ferdigstilt i juli 2010. Norge (KS) har vært aktive i utviklingen og testingen av verktøyet. Testingen ble gjort i fire norske kommuner, de samme kommunene som var med i starten av lokaldemokratiundersøkelsene.

Norge har i denne fasen arbeidet for at også innbyggerne skal høres i en slik evaluering av demokratiet. Både den norske innbyggerundersøkelsen og folkevalgtundersøkelsen som er nevnt ovenfor, er innlemmet i den europeiske ordningen for selvevaluering.

Prosess videre

Målet for Europarådet er at man nasjonalt promoterer de 12 prinsippene, deretter at man etablerer en nasjonal ordning der kommuner kan teste seg selv i forhold til de 12 prinsippene og på bakgrunn av dette få utdelt en utmerkelse (label/award) hvis de oppnår gode nok resultater.

Retningslinjene fra Europarådet skisserer en nasjonal organisering med en styringsgruppe, ekspertgruppe og et sekretariat. Eierskapet til ordningen skal være delt mellom stat og kommunesektor gjennom et samarbeid.

Det er forventninger til at Norge skal delta videre da vi som pilotland har bidratt aktivt i utviklingen og revideringen av opplegget. Norge har også vært et foregangsland, da ingen andre land jobber så systematisk med dette som oss. KS skal videreføre arbeidet med lokaldemokratiundersøkelsene og har opprettet en database med resultatene i samarbeid med KRD. Det vil være naturlig å koble den europeiske delen til arbeidet med lokaldemokratiundersøkelsene også i fortsettelsen.

Det har vært samtaler med KRD om en eventuell videre implementering av strategien for innovasjon og god styring i Norge. Hovedstyret må ta stilling til om KS skal delta i dette videre, og eventuelt hvordan en slik ordning skal etableres i Norge. Et videre arbeid med dette forutsetter samarbeid med KRD, slik det er beskrevet fra Europarådet.

KRD ønsker å videreføre samarbeidet i første omgang med en prøveordning, forutsatt klarsignal fra hovedstyret i KS og politisk ledelse i KRD. Departementet vil finansiere store deler av en slik prøveordning, med KS som prosjektleder.

En prøveordning vil innebære at vi inviterer et lite antall av de kommunene som har gjennomført lokaldemokratiundersøkelsene til å gjennomføre selvevalueringen med det europeiske måleverktøyet. Deretter vil de få sine resultater vurdert av en ekspertkomité bestående av blant annet akademikere, hvoretter en styringskomité bestemmer om de får

utdelt merkelappen for godt styresett eller ikke. Målet blir å teste ut om verktøyet i sin endelige form er relevant for norske kommuner, og om en organisering slik Europarådet skisserer vil fungere.

Prøveordningen evalueres etter to år, og det må da besluttes om ordningen skal gjøres permanent eller ikke.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

10/60 Oppnevning av KS' representanter til UCLG og CEMR

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/60

Forslag til vedtak

1. Halvdan Skard nomineres som KS' kandidat til UCLG Executive Bureau og velges til UCLG World Council med Bjørg Tysdal Moe som vararepresentant.
2. KS' representasjon i CEMR Policy Committee videreføres:
 1. Halvdan Skard
 2. Gunn Marit Helgesen
 3. Bjørg Tysdal MoeVararepresentanter:
 1. Jørund Ruud
 2. Endre Skjærvø
 3. Hanne Braathen
4. Halvdan Skard forslås til vervet som leder (evt. nestleder) i CEMR Financial Management Committee.
5. Valgene gjelder for perioden frem til KS Landsting i 2012, slik at et nytt Hovedstyre kan vurdere KS' representasjon i UCLG og CEMR.

Saksframstilling

KS har mottatt henvendelser fra UCLG og CEMR om nominasjon og valg av representanter til organisasjonenes styrende organer for tre års perioden 2010 - 2013.

1. UCLG – United Cities and Local Governments

Under kongressen i Mexico City (17. – 20. november, 2010) skal UCLG fornye sammensetningen av organisasjonens presidentskap, Executive Bureau og World Council. Alle europeiske nominasjoner til verv i UCLG kanaliseres gjennom CEMR World Affairs Committee (WAC), som skal møtes i Paris 21. september.

I dette møtet vil WAC blant annet drøfte og nominere en europeisk kandidat til presidentskapet i UCLG. Det ligger ikke an til at det vil være noen nordisk kandidat.

De nordiske landene (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige) har til sammen tre plasser i UCLG Executive Bureau. I inneværende periode har Sverige, Danmark og Norge disse. Gjennom den nordiske ordningen for rotering, skal Norge ha en av de tre plassene i UCLG Executive Bureau også i neste periode.

De nordiske landene har en plass hver i UCLG World Council.

I inneværende periode har Halvdan Skard representert KS i UCLG Executive Bureau og UCLG World Council, med Bjørg Tysdal Moe som vara. Det foreslås at KS viderefører sin representasjon i UCLG uten endring frem til Landstinget i 2012.

2. CEMR – Council of European Municipalities and Regions)

CEMR Policy Committee skal velge ny president og representanter til Executive Bureau, Policy Committee og andre styrende organer i sitt møte i Luxembourg 6. – 7. desember, 2010.

Anders Knappe, leder i SKL, er visepresident i CEMR i inneværende periode, og kan ønske å være kandidat til presidentvervet for neste periode. I så fall vil det være naturlig at KS støtter Anders Knappes kandidatur.

De nordiske landene (Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige) har én plass i CEMR Executive Bureau. I inneværende perioden har Finland denne plassen. I neste periode skal plassen gå til Sverige, med mindre Anders Knappe velges som president. I så fall er det Danmark som skal ha plassen i Executive Bureau.

KS har tre plasser i CEMR Policy Committee. I inneværende periode har Halvdan Skard, Gunn Marit Helgesen og Bjørg Tysdal Moe representert KS, med Jørund Ruud, Endre Skjærvø og Hanne Braathen som vararepresentanter. Det foreslås at KS' representasjon i CEMR Policy Committee videreføres uten endringer.

Halvdan Skard har ledet CEMR Financial Management Committee i to perioder, i siste periode med Gordon Keymer (UK) som nestleder. Det foreslås at Halvdan Skard fremmes som kandidat til å fortsette i ledervervet, subsidiært at leder/nestleder bytter plass.

3. Valgperiode

Valgperioden for tillitsverv i UCLG og CEMR er tre år (2010 – 2013). Alle kandidater må ha folkevalgt verv i kommune/fylkeskommune. Representasjonen fra det enkelte land skal være balansert.

Siden det skal være lokalvalg i Norge høsten 2011, foreslås det at KS' representasjon i UCLG og CEMR videreføres uten endringer, slik at et nytt Hovedstyre etter Landstinget i 2012 kan vurdere sammensetningen av KS' representasjon i de to organisasjonene.

Sigrun Vågeng

Arvid Weber Skjærpe

10/61 Eventuelt 31.08.2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/61

10/62 Orienteringer fra administrerende direktør 31.08.10

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/62

Administrerende direktør orienterer bl.a. om status Kvalitetskommune-programmet og Status nasjonal helse- og omsorgsplan – KS medvirkning

Orienteringssaker

10/22 Protokoll fra KS Bedriftsstyret hhv telefonmøte 5. mai og møte 7. juni 2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/22

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Vedlagt følger protokoll fra hhv telefonmøte 5. mai og møte 7. juni i KS Bedriftsstyret.

Sigrun Vågeng

Björg R. Rydsaa

Vedlegg til sak

Møteprotokoll
Bedriftsstyret 050510.l

Møteprotokoll
Bedriftsstyret 070610.l

10innmelding og
utmeldig.doc

10/23 Protokoll fra møte i hovedstyrets arbeidsgruppe for FoU 28.05.2010

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/23

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Vedlagt følger protokoll fra møte i hovedstyrets arbeidsgruppe for FoU 28.5.2010.

Sigrun Vågeng

Helge Eide

Vedlegg til sak

Møteprotokoll

10/24 Rød sak

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/24

10/25 Pensjonsordninga for folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/25

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Viser til vedlagte brev av 09.06.10 fra Arbeidsdepartementet angående vurdering av endring i forskrift om pensjonsordninger for folkevalgte i kommune eller fylkeskommune.

Sigrun Vågeng

Vedlegg til sak

10/26 Pasientene ingen vil ha - Status fra en kommune

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/26

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Fylkestyret i KS Agder hadde sitt møte 26.02.2010 i Grimstad Kommune. Som alltid var det svært nyttig å komme tett på administrativ og politisk ledelse for å høre hva som opptar dem mest pt.

Fylkestyret ba etter samtalen administrasjonen legge til rette for en grundigere belysning av det som ble kalt "Pasientene som ingen vil ha".(Derav tittelen på rapporten)

Det vil si personer med en kombinasjon av alvorlig rus- og psykiske helseproblemer.

Rapporten belyser samhandlingen mellom første og andre linjetjenesten. Den er laget på bakgrunn av samtaler med en rekke personer i kommunen og er utført av tidligere kommunalsjef i Vegårshei Kommune, Rolf Henning Jensen.

Fylkestyret i KS Agder vedtok "saken bes forelagt KS Hovedstyre til orientering"

Det vises her til sammendraget – rapporten vedlegges i sin helhet.

SAMMENDRAG

I departementets rundskriv om rusbehandlingen står det at alle som har en dobbeldiagnose, dvs. en kombinasjon av et alvorlig rus- og psykisk helseproblem, har krav på et samtidig behandlingstilbud.

Denne historien fra Grimstad viser at det kan være langt mellom liv og lære innenfor norsk helsevesen. Rapporten handler først og fremst om noen av de mest hjelpetrengende pasientene vi har i vårt samfunn, men som på tross av sine store problemer, i realiteten møter en stengt dør i det norske helsevesenet.

For å kompensere for et manglende spesialisert behandlingstilbud, har Grimstad kommune forsøkt å bygge opp et tilbud lokalt til disse pasientene.

”Kommunene trenger å få økte muligheter til å styrke sine tilbud. Men inntil det skjer må vi likevel etter beste evne forsøke å gi disse ungdommene det rommet de trenger for å utvikle seg som mennesker. Det handler rett og slett om å vise respekt for menneskers verdighet.”

Det sier ordfører Hans Antonsen om utfordringene kommunene står ovenfor når det særlig gjelder pasientene med såkalte dobbeltdiagnoser.

I tillegg til et manglende tilbud innenfor statlig område til enkelte grupper, peker denne rapporten også på noen andre problemstillinger og utfordringer i behandlingsapparatet. Det gjelder ikke minst den lange ventetiden til spesialisert behandling, og alle de praktiske og økonomiske konsekvensene dette får for kommunene og for den enkelte pasient. I tillegg tar rapporten opp samhandlingsproblemer internt i det statlige behandlingssystemet samt utfordringene knyttet til kunnskap og kompetanse, både på statlig og kommunal side. Rapporten peker også på manglende likeverdighet mellom stat og kommune, og statens noe dominante og overstyrende rolle overfor kommunene. Bl.a. er det som oftest det statlige fagapparatet som legger strenge føringer på utformingen av det lokale behandlingstilbudet. Det er likevel grunn til å understreke at kommunens fagfolk ikke opplever at samarbeidet med statlig sektor er dårlig. Samhandlingsutfordringen dreier seg mer om å håndtere ulik faglig tilnærming og kulturforskjeller mellom de enkelte deler av systemene samt problemer av mer organisatorisk og strukturell art.

Rapporten kan således gi noen innspill til det videre arbeidet med samhandlingsreformen innenfor det norske helsevesenet, som planlegges gjennomført fra 2012.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

Vedlegg til sak

Historien fra
Grimstad. Sluttrapport

10/27 Merknad til sak 10/24 - Høringsuttalelse om klimakur

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/27

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Bakgrunn

I protokollen fra Hovedstyrets møte 02.06.2010 er følgende referert:

”Merknad fra Ivar Johansen, SV, til protokollen til sak 10/24 vedtatt oversendt til administrasjonen som fremmer egen sak om dette til hovedstyret.”

Merknaden fra Ivar Johansen til sak 10/24 Klimakur hadde denne ordlyden:

”Følgende problemstilling bør inn som et tillegg: Det ligger et stort reduksjonspotensial i å inkludere forbruksrelaterte utslipp som i dag ikke er omfattet i særlig grad av norsk klimapolitikk, som nordmenns utenlandsreiser med fly og nordmenns kjøp av utenlandsk produserte varer og tjenester. Gitt at virkemidler kommuner har i klimapolitikken i relativt stor grad retter seg inn nettopp mot forbruksrelaterte utslipp (for eksempel muligheten til å regulere omfang av privatbilisme og muligheten til å regulere størrelsen på nye boliger), så oppstår en situasjon der norske kommuner kan havne mellom ”barken og veden” i klimapolitikken: de sitter med viktige virkemidler som retter seg inn mot en del av klimapolitikken som ikke har høy prioritet i den nasjonale klimapolitikken.”

Saksframstilling

KS vil anbefale at følgende tas til orientering:

1. Klimakur 2020s oppdrag var å få fram de ulike valgmuligheter statlige myndigheter har for å nå målsettingene i Klimaforliket om *nasjonale* utslippsreduksjoner i 2020 – og å få fram konsekvensene av de ulike valgene, uten å gi anbefalinger om hvordan målsettingene bør nås. I dette arbeidet tok Klimakur utgangspunkt i det norske utslippsregnskapet, som i tråd med metodikk utarbeidet av FNs klimapanel bare omfatter utslipp innenfor Norges grenser. I Klimakur-rapporten presiseres dette slik: ”Det betyr blant annet at utslipp som følge av transport og handel mellom Norge og andre land ikke omfattes, verken utslipp i produksjonslandet for varer som importeres til Norge, eller utslipp i andre land som følge av bruk av varer produsert i Norge.”
2. Et gjennomgående prinsipp i metodikken utarbeidet av FNs klimapanel er ”der og da”, dvs. at rapporteringen skal omfatte utslipp der – i det landet – og i det året de faktisk skjer. Metodikken er i tillegg i hovedsak basert på forbruk av innsatsfaktorer.
3. Klimapanelets metodikk ligger til grunn for alt internasjonalt klimaarbeid. KS har derfor full forståelse for at den har dannet basis for Klimakurs arbeid. Ettersom Klimakur skulle foreslå alternativer for oppnåelse av Norges internasjonale forpliktelser, må det tas utgangspunkt i den metodikken som er internasjonalt anerkjent og i bruk av verdenssamfunnet – selv om denne metodikken ikke gir et fullgodt bilde av endringer i Norges forbruk og utslipp. KS vil derfor ikke ta til orde for at det brukes en annen metodikk i beregning og innrapportering av norske utslipp enn den som er internasjonalt anerkjent. Her er det viktig at ”det beste ikke blir det godes fiende”.
4. KS’ foreslåtte finansieringsordning for lokale klimatiltak, Klokt, vil kunne bli et godt virkemiddel for å oppnå en betydelig andel av målsettingen for nasjonale utslippskutt innen 2020. Skal den foreslåtte modellen for ordningen kunne operasjonaliseres, må

det foreligge et system for beregning av hvilke utslippskutt som kan oppnås gjennom forskjellige konkrete tiltak. I arbeidet med å lage et slikt kvantifiseringssystem har KS lagt FNs metodikk til grunn for tiltaksberegningene, for å kunne tilby staten utslippskutt som er fullt sammenlignbare med andre tiltak både ut fra pris, kostnads- og styringseffektivitet og andre parametre staten legger vekt på. Dette vil trolig være en forutsetning for at Klokt-ordningen kan bli vedtatt. Det er staten som har det internasjonale ansvaret for at utslippskuttene er reelle, slik at Kommune-Norge må kunne tilby kutt beregnet etter en metode som staten aksepterer.

5. Tiltakene som kan dekket av Klokt-ordningen vil i stor grad være tiltak knyttet til kommunens rolle som samfunnsutvikler, tilrettelegger og koordinator, først og fremst tiltak innen areal og transport, avfall og landbruk. Dette er tiltak som hovedsakelig vil påvirke faktorer som omfattes av eksisterende metodikk.
6. Mange har påpekt at FNs metodikk ikke gir et riktig bilde av et lands forbruk og dermed også utlipp. Det er for eksempel beregnet at halvparten av Kinas utslippsvekst det siste tiåret er generert av vestlig forbruksvekst. Likevel er det lite som tyder på at metodikken vil bli endret med det første, slik at vi må forholde oss til dette. Det er for øvrig all grunn til å tro at norske kommuner vil legge vekt på hvilken innvirkning egne tiltak har globalt.

Sigrun Vågeng

Victor Ebbesvik

0/28 OU-midlene - ordningen generelt og bruken av arbeidsgivers andel av disse

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/28

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Særavtalen om OU-midler løper ut til revisjon pr. 31.12.2010. Det orienteres om hva særavtalen regulerer, dvs. selve ordningen samt fakta om KS' og medlemmenes bruk av disponible midler i perioden.

OU-ordningen (sentral generell særavtale om OU-midler)

Den generelle sentrale særavtalen om opplærings- og utviklingsmidler, OU-midler, ble inngått mellom KS og forhandlings sammenslutningene ved tariffoppgjøret i 2002. Foranledning for opprettelse av avtalen var i hovedsak at partene i KS' tariffområde, etter avvikling av Kommunal Opplæring (KO) i 1996, hadde sett behov for å opprette en annen form for opplærings- og utviklingsordning; tilsvarende hva som gjaldt i Staten og andre tariffområder.

I henhold til særavtalens formål skal OU-midlene brukes til støtte eller gjennomføring av tillitsvalgtopplæring/tillitsvalgтарbeid og arbeidsgiveropplæring. Et partssammensatt utvalg, OU-rådet, er opprettet for å overvåke ordningen. OU-rådet påser at midlene blir innbetalt og brukt i tråd med særavtalens formål. Innbetalte OU-midler og fordelingen mellom KS og sammenslutningene blir årlig gjennomgått av revisor. I tillegg revideres også utbetalingene fra KS til de ulike medlemmene som søker om og får tildelt OU-midler.

Finansiering av OU-ordningen fordeles slik at arbeidsgiver innbetaler en andel på 2/3, mens arbeidstakernes andel er 1/3 av en total avsetning som skal utgjøre 0,24 %³ av lønnsmassen i tariffområdet. For 2010 utgjør dette i overkant av 275 millioner kroner.

Innbetalte midler fordeles ut igjen og skal disponeres i tråd med avtalens formål. KS tildeles 30 % og forhandlingssammenslutningene 70 % av midlene. Fordeling av midler mellom forhandlingssammenslutningene skjer på bakgrunn av revisorbekreftede medlemstall.

Retningslinjer arbeidsgivers andel

Ved opprettelsen av OU-ordningen ble det laget egne retningslinjer for bruken av midlene KS skal fordele. Gjeldende retningslinjer og orientering om OU-midlene følger saken som vedlegg. Retningslinjene ble i 2003 godkjent av det daværende Arbeidsgiverutvalget og ble senere også forelagt Sentralstyret til orientering i møte 28. november 2005. Administrasjonen rapporterer om OU-ordningen til styret i løpet av avtaleperioden, sist gang i 2007.

Kommuner/fylkeskommuner/bedrifter søker KS om tilsagn av OU-midler. Rutinene er i korte trekk slik at opplæringstiltaket betales av søker som deretter sender inn dokumentert refusjonskrav til KS Arbeidsliv, som administrerer ordningen.

Lederopplæring i kommuner/fylkeskommuner/bedrifter

Hvert år er det behandlet mellom 300 og 400 søknader om OU-midler fra kommuner, fylkeskommuner og bedrifter. Det er gitt tilsagn i størrelsesorden fra 10.000 kroner (dagskurs) til opp mot 2 mill kroner (langvarige opplæringsopplegg). Ved kurs og lederutvikling benyttes KS-K, ulike enheter i KS - av gitte tilsagn i år utgjør dette 31,5 mill kroner, samt høgskoler, andre utdanningsinstitusjoner og private kurstilbydere – av gitte tilsagn i år utgjør dette 47,1 mill kroner.

Stimulering til økt lærlingaktivitet

Det har vært varierende omfang av søknader til lederopplæring innenfor KS' tariffområde i de siste årene. Det gis dessuten tilsagn om midler som blir stående ubenyttet fordi medlemmet ikke sender inn refusjonskrav. I 2008 var det oppmagasinert en del ubenyttede midler og KS besluttet under tariffoppgjøret å sette av inntil 20 mill kroner til delvis refusjon av lønnsutgifter til nyopprettede lærlingplasser. Etterspørselen etter midlene ble svært stor og administrasjonen ble snart klar over at det avsatte beløpet langt fra ville strekke til. Med bakgrunn i disponible OU-midler høsten 2008 ble det derfor gitt tilsagn om lønnstilskudd til lærlinglønninger på til sammen ca. 43 mill kroner. Dette gjaldt refusjon av halvparten av lønnsutgiftene til 283 nye lærlinger i 2008 fra til sammen 126 kommuner.

Tariffrevisjonen 2010 og tilskudd til nye læreplasser og kvalifisering av voksne ansatte

KS vil i inneværende tariffperiode fortsette å stimulere til opprettelse av nye læreplasser og også til kvalifisering av voksne ansatte og har satt av 30 millioner kroner av OU-midler til dette. Formålet er at kommunesektoren bedre skal kunne møte utfordringene med å beholde og rekruttere fagarbeidere i årene framover, særlig helsefagarbeidere, men også barne- og ungdomsarbeidere.

Bruk av midler

Arbeidsgivers andel av innbetalte OU-midler i 2010 utgjør ca. 83 mill kroner. Sammen med overførte midler fra 2009 har vi disponibelt 203 mill kroner. Pr medio august måned utgjør positive tilsagn om midler til sammen 78,6 mill kroner. Av disse tilsagnene er det så langt i år refundert 20,5 mill kroner. Det vil si at på nåværende tidspunkt utgjør foreløpig ikke refunderte tilsagn 58,1 mill kroner.

Sammen med tilsagn til læreplasser for perioden 2008 – 2010 vil dette totalt utgjøre: tilsagn om midler til sammen 121,4 mill kroner, hvorav refundert så langt i år 35,8 mill kroner og foreløpig ikke refunderte tilsagn 85,6 mill kroner.

³ Partene avtalte ved hovedtariffoppgjøret i 2008 å øke avsetning fra tidligere 0,15 % til gjeldende 0,24 % av lønnsmassen.

I tillegg kommer tilsagn til læreplaner 2010 – 2012 (tilsagn er ikke gitt til den enkelte kommune/fylkeskommune/bedrift ennå) på 30 mill kroner, til sammen 115,6 mill kroner.

Hvert fylke (KS i fylket) har de siste årene fått tilsagn om kr 200 000 hver til kurs og lederopplæring som fylkesleddet arrangerer. Dette utgjør til sammen 3,6 mill kroner, som er inkludert i beløpene ovenfor.

Sigrun Vågeng

Per Kristian Sundnes

Vedlegg: OU-midlene- orientering og generelle retningslinjer.

Vedlegg til sak

OU-retningslinjer2010.doc

10/29 Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen for 2009

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	02.06.2010	10/19
Hovedstyret	31.08.2010	10/29

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Styreleder og administrerende direktør har gjennomgått brev nr 4, Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen for 2009, med revisjonen 24.04.2010. Det vil bli redegjort for dette i hovedstyrets møte.

Vedlagt: Brev nr 4, Revisjonsmessige forhold fremkommet under revisjonen 2009.

Sigrun Vågeng

Vedlegg til sak

Revisjonsmessige forhold.pdf

10/30 Fagskoleutdanning - kort orientering

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/30

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Notatet gir en kort orientering om fagskoleutdanning, problemstillinger knyttet til fylkeskommunenes ansvar og forholdet til private tilbydere av fagskoleutdanning.

Struktur og antall studenter

Flertallet av fagskolene er private, og de fleste er organisert i Forum for fagskoler (FFF).

Pr 1.januar 2010 var det ifølge NOKUTs statistikk 193 fagskoler/studiesteder totalt,

- 45 fylkeskommunale (23 %)
- 143 private (74 %)
- 5 andre offentlige (statlige og kommunale)

Det var i alt 1 321 godkjente fagskoletilbud av ulikt omfang. 225 (17 %) var fylkeskommunale mens de aller fleste tilbudene, til sammen 1083 (82%) var private. Totalt var det 14 400 fagskolestudenter, hvorav 6 400 gikk på fylkeskommunale/offentlige fagskoler og 8 000 på private. Omgjort til heltidsekvivalenter var det 4 100 ved de fylkeskommunale/offentlige og 6 400 ved de private.

Fylkeskommunale fagskoler har i dag tilbud innen teknisk/maritime fag, helse- og sosialfag og administrasjon/økonomi/ledelse. Fagskoleutdanning innen helse- og sosialfag har siden høsten 2009 mottatt statlig støtte, og om lag 50 % av de som mottar støtte er private tilbydere, og 50 % er fylkeskommunale tilbud.

Fylkeskommunenes forvaltningsansvar

Fylkeskommunene har fra 1.januar 2010 et overordnet ansvar for fagskoleutdanning, nedfelt i fagskolelovens paragraf 1: *"Fylkeskommunene skal sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokalt, regionalt og nasjonalt kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder."*

Fra nyttår kom det også inn nytt tillegg i fagskoleloven paragraf 8: *"Tilbydere av godkjent fagskoleutdanning kan søke fylkeskommunen om offentlig tilskudd."* I tillegg heter det nå i paragraf 9 første og annet ledd: *"Tilbydere av fagskoleutdanning kan bare kreve egenbetaling fra studenter i den grad det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Tilbydere av fagskoleutdanning skal la offentlige tilskudd og egenbetaling fra studentene komme studentene til gode."*

Godkjenning av fagskoletilbud gjøres av NOKUT. Lov om fagskoler skiller ikke mellom offentlige og private fagskoletilbydere, men skillet mellom godkjenning og offentlig finansiering er opprettholdt i fagskoleloven. Godkjenning som fagskoleutdanning er en forutsetning for å kunne få offentlig tilskudd, men er ikke en tilstrekkelig betingelse for å tildeles offentlig tilskudd.

Økonomi 2010

Teknisk/maritim og annen fagskoleutdanning, utenom helse- og sosialfag, ble i statsbudsjettet for 2010 tildelt drøye 388 millioner, fordelt til fylkeskommunene i rammetilskudd. Av kommuneproposisjonen for 2011 fremgår det at det for fylkeskommunal teknisk/maritim fagskoleutdanning vil bli gitt en særskilt fordeling basert på studenttall (slik som det ble gjort for 2010). Det vil i praksis si at det er antall registrerte studenter høsten 2009 som legges til grunn for fordelingen av midler i 2011. En telling av studenter pr 1. oktober året før budsjettåret ville gi et mye riktigere tall for det reelle behovet. Fylkeskommunene mangler 60 millioner kroner for å få full kompensasjon for lønns- og prisvekst på budsjettposten for fylkeskommunal teknisk fagskole i 2009 (tatt opp av KS gjennom konsultasjonsordningen). Tilskuddsatsen for denne utdanningen er redusert fra kr 97 000 i 2003 til vel 89 000 i 2009.

Når det gjelder fagskoleutdanning i helse- og sosialfag ble det fra høsten 2009 innført en ordning med fullfinansiering fra statens side. Dette skjedde ved en politisk avtale på Stortinget om konkretisering av Omsorgsplan 2015. Tilskuddet for 2010 er på 75 millioner. Av praktiske årsaker har Helsedirektoratet for 1.halvår 2010 tildelt tilskudd til tilbydere av fagskoleutdanning innen helse- og sosialfag basert på antall studenter pr 1.oktober 2009. KS, fylkeskommunene og Helsedirektoratet har imidlertid blitt enige om en mer hensiktsmessig tildelingsordning der fylkeskommunene ved Nasjonalt samordningsutvalg for små fag i videregående opplæring (NSU) gir Helsedirektoratet råd før fylkesvis fordeling fastsettes. De fylkesvise midlene skal dekke fylkeskommunale utdanningstilbud og evt søknader fra private tilbydere av fagskoleutdanning i helse- og sosialfag. Tilskuddsatsen pr student innen helse og sosialfag er differensiert mellom nettbaserte og stedbaserede studier, og satsen er henholdsvis 45.000,- og 65.000,- pr studieplass.

Andre private fagskoleutdanningstilbud, i praksis alle studietilbud ved de private fagskolene unntatt helse- og sosialfag, finansieres i sin helhet gjennom studieavgifter.

Det finnes i dag ikke helhetlig statistikk for fagskoleutdanning. Både fagskolene, fylkeskommunene, SSB, Lånekassen og departementet har behov for statistikkgrunnlag. Kunnskapsdepartementet er innstilt på å finansiere opprettelse og drift av en sentral database for fagskolestatistikk, mens rapporteringskostnader blir skoleeiers ansvar. KS har i høringsuttalelse til departementet om saken nylig påpekt viktigheten av at fagskolestatistikk må holdes helt utenom statistikk for videregående opplæring.

Fagskoleutdanning - yrkesrettet spisskompetanse

Fagskoleutdanning omfatter korte, yrkesrettede utdanninger (et halvt til to år) som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleloven understreker at fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak, og fagskoleutdanning gir viktig kompetanse som arbeidslivet har behov for. Fagskoleutdanning gir karrieremuligheter, og må synliggjøres som et alternativ til høyere utdanning både for unge som står overfor utdanningsvalg og for fagarbeidere. I lys av arbeidskraftssituasjonen innen helse og sosial framover er fagskolekompetanse viktig, ikke minst for kommunesektorens utfordringer med å beholde og rekruttere.

Fagskoleloven understreker nødvendigheten av nært samarbeid mellom fagskoletilbydere og arbeidslivet i utviklingen av studietilbudet. Det er omtalt i loven og i NOKUTs generelle krav til et system for kvalitetssikring. Det finnes en rekke samarbeidsorganer; Rådet for fylkeskommunale fagskoler, Forum for fagskoler (private tilbydere), Norske fag- og friskolers landsforbund, Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning, Nasjonalt utvalg for

fagskoleutdanning i helse- og sosialfag. Kunnskapsdepartementet har bedt arbeidslivets parter utarbeide mandat og sammensetning av et nasjonalt råd for fagskoleutdanning, og rådet vil ha sitt første møte høsten 2010.

Opptak fylkeskommunal fagskoleutdanning

Fagskolelovens paragraf 4 fastsetter at *"Tilbyder skal gi nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, herunder om skolepenger, utdanningstilbud, søknadsfrister og opptakskrav."* Opptak til fagskoleutdanning kan skje på grunnlag av fagbrev eller tilsvarende realkompetanse. Den enkelte fagskole er ansvarlig for opptak. Det er arbeid i gang i regi av de to nasjonale utvalgene for fagskoleutdanning innen hhv tekniske fag og helse og sosialfag (NUTF og NUFHS) for å få et felles anbefalt opptaksreglement til fagskoleutdanning. Fylkeskommunene har gått sammen om et felles Nasjonalt opptakskontor for fagskolen (NOF). Det er gjennom opptakskontoret et samlet nasjonalt opptak for alle heltidstilbud innenfor teknisk fagskole, i tillegg er det mulig å søke opptak til en del nett- og deltidstilbud, også innenfor fagfeltene helse- og sosial og administrasjon/ledelse/økonomi.

Organisering av fagskoler, lønns- og arbeidsvilkår

Lov om fagskoler paragraf 3 nedfeller at *"Fagskoler skal ha et styre med minst fem medlemmer som øverste ansvarlige styringsorgan."* Fagskoleloven skiller her ikke mellom private og offentlige fagskoler. Når det gjelder styret for de fylkeskommunale fagskolene er det praksis at fylkestinget bestemmer størrelse og sammensetning av styret. Fagskolen kan være eid av staten, fylkeskommunen eller kommunen, men det er også svært mange private aktører. Tilbyder av fagskoletilbudet kan være den private virksomheten eller fylkeskommunen. For fylkeskommunene reiser lovbestemmelsen om fagskolestyret viktige spørsmål om styrets rolle ifht fylkestinget, fylkesadministrasjonen samt sammensetning av styret for den enkelte fagskole. Fagskolelovens paragraf 3 annet ledd nedfeller at: *"Styret er ansvarlig for at studentene får den utdanning som er forutsatt som grunnlag for godkjenningen, at alle vilkår for eventuelle statlige tilskudd overholdes og at virksomheten for øvrig drives i samsvar med gjeldende lover og regler. Styret er ansvarlig for at de opplysninger som blir gitt godkjenningsorganet og utdanningssøkende, er korrekte og fullstendige."*

Styret for fagskolen ansetter administrativ og faglig ledelse. For de fylkeskommunale fagskolene er fylkestinget den formelle eier, men den reelle styringsretten ligger i styret. KS foreslo i høringsuttalelsen til loven at fylkeskommunen skulle være øverste ansvarlig.

Fordi fagskolene er så ulike, er det ikke utarbeidet generelle kvalifikasjonskrav til de som skal undervise i fagskolene. Det er tilbyder som er ansvarlig for at undervisningspersonalet er kvalifisert ut fra den utdanningen som tilbys.

I de fylkeskommunale fagskoler behandles personalet på linje med undervisningspersonalet i videregående opplæring. Svært mange har delte stillinger mellom de to skoleslagene. Det kan være årsaken til at disse lærerne har like lønns- og arbeidsvilkår. Lærerne tilsettes av fylkeskommunen. Det er inngått en egen protokoll mellom KS og arbeidstakerorganisasjonene av 25.08.2006 om arbeidstid med utgangspunkt i sentral forbundsvis særavtale SFS 2213 – undervisningspersonalet i kommunal og fylkeskommunal grunnopplæring.

Det er ikke stilt krav i lov eller forskrift om tariffavtaler for private fagskoler. HSH organiserer en del av de private fagskolene. De vil være omfattet av tariffavtaler i dette området.

Utfordringer for fylkeskommunene

Fylkeskommunene har hatt fagskoleutdanning på dagsorden i ulike nasjonale samarbeidsorganer, både i fylkesordførerkollegiet, fylkesrådmannskollegiet og Forum for fylkesutdanningssjefer (FFU).

Tre arbeidsgrupper nedsatt av fylkesutdanningssjefene på tvers av fylker har utredet fylkeskommunenes forvaltningsansvar og utfordringer med tanke på *forvaltning, økonomi og dimensjonering av studietilbud*. Noen utfordringer framover som er framkommet er blant annet;

- Ansvar for fagskoletilbud som dekker kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt krever forutsigbar økonomi, slik at fylkeskommunene kan utøve drifts- og finansieringsansvar på en tilfredsstillende måte. Det gjelder også økonomiske ressurser til ulike nasjonale råd og utvalg, og læreplanarbeid.
- Gjestestudentordning mellom fylkeskommunene er nødvendig å få på plass fordi vel 2000 studenter av totalt 5000 i fylkeskommunale tekniske fagskoler tar fagskoleutdanning i andre fylker enn bostedsfylket.
- Fagskole som integrert del av utdanningssystemet blir viktig å synliggjøre for fylkeskommunene gjennom markedsføring av fagskoletilbud som naturlig videreutdanning/karrierevei etter endt fag-/svennebrev.

Sigrun Vångeng

Per Kristian Sundnes

10/31 Organiseringen av havne-Norge og KS Bedrift Havn

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/31

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

KS Bedrift er bedt om å gi en kort orientering om situasjonen i forhold til organiseringen av havnene i Norge. Dette med bakgrunn i møte mellom KS og Norske Havner og Norsk Havneforening i juni. I dette notatet gir vi en kort oppsummering av organiseringen av havnene og status i forhold til utviklingen av KS Bedrift Havn.

Historikk

Norske offentlige havner har siden tidlig på 1900-tallet vært organisert i følgende to interesse/faglige organisasjoner:

- Norsk Havneforbund, NKS (Norske Kommuners Sentralforbund, nå KS), Norsk Havneforbund og nå **Norske Havner**.
- Havnefogdenes Landsforening som fra 01.01.1990 skiftet navn til Norsk Havneforening.

I tillegg til disse to hovedforeninger, har også havneingeniørene organisert seg i en egen faglig forening som bærer navnet Norsk Havneingeniørforening.

Om Norske Havner

Norske Havner er en næringspolitisk organisasjon som har stått sterkt i havne-Norge. De siste årene er det likevel uttrykt sterk misnøye fra sentrale havner i forhold til det arbeidet som utføres og de resultatene Norske Havner har levert.

Flere havner har derfor meldt seg ut av organisasjonen. Senest Oslo Havn og Borg Havn, som meldte seg ut i juni. Tidligere har blant annet Stavanger og Tromsø Havn meldt seg ut. I dag er Norske Havner en organisasjon i negativ utvikling.

Norske Havner ledes av et styre og har i dag en ansatt. I tillegg kjøpes noe sekretærhjelp.

Om Norsk Havneforening

Norsk Havneforening er en upolitisk og uavhengig faglig organisasjon. Formålet er å samle havneadministrasjonene i et aktivt forum for å sikre en god faglig utviklingen av norske havner.

Foreningen ledes av et styre og har ingen ansatte.

Forslag om fusjon

Det har flere ganger vært diskutert å fusjonere Norske Havner og Norsk Havneforening. Dette for å styrke det næringspolitiske arbeidet og for å imøtekomme kritikken fra medlemmene. Det har således vært gjennomført en prosess mellom de to organisasjonene det siste året for å danne grunnlaget for en slik fusjon. I juni vedtok Norske Havner på sitt årsmøte å fusjonere med Norsk Havneforening.

Situasjonen er derimot slik at Norsk Havneforening ikke nødvendigvis vil fusjonere med Norske Havner. Norske Havneforening skal ta stilling til fusjon på sitt årsmøte i begynnelsen av september.

Det er en intern uenighet blant havnene når det gjelder organisering fremover. Noen ser for seg en sammenslåing mellom Norske Havner og Norsk havneforening for å styrke interessene til havnene. Men flere av havnene i Norsk Havneforening frykter en svekkelse av det faglige arbeidet de utfører om det etableres en felles organisasjon. De tror at KS Bedrift bedre kan ivareta de næringspolitiske interessene og at det i samspill med en styrket Norsk Havneforening er beste veien å gå.

KS Bedrift Havn

Med ønske om større politisk gjennomslag, og med bakgrunn i misnøyen med Norske Havner, tok en del sentrale havner initiativ til at det ble etablert et havneutvalg i KS Bedrift. Disse var fra før medlemmer av KS Bedrift med utgangspunkt i behovet for en arbeidsgivertilknytning.

Havneutvalget har etablert en handlingsplan for interessepolitikk som det jobbes etter. En av de viktigste sakene har vært ny havne- og farvannsløp og forskriftsarbeidet i tilknytning til dette. Havneutvalget er også representert i transportkomiteen i CEEP.

I dag organiserer KS Bedrift Havn 24 av de mest sentrale transporthavnene i Norge. I 2008 var det 16 havnemedlemmer. Senest i juli fikk vi inn et nytt medlem og flere har signalisert at de er interessert i å bli med. Havene har vært fornøyd med det arbeidet KS Bedrift har gjort de siste to årene.

KS Bedrift Havn satser sterkt på å videreutvikle organisasjonen til et slagferdig talerør for havnene. I 2009 ble det blant annet ansatt en person som jobber med næringspolitiske rammevilkår. KS Bedrift Havn har blant annet fått til et høringsmøte med Kystverket i

forbindelse med forskriftene til ny havne- og farvannslov. Dette møte er åpent for alle havnene og arrangeres i samarbeid med Norske Havner og Norsk Havneforening. For å styrke havnenes posisjon i arbeidet som utføres er det etablert en tett og god dialog med Fiskeri- og Kystdepartementet, Kystverket, Fraktesfartøyenes rederiforening og Rederiforbudet. I tillegg har vi et samarbeid med Kystnettverket.

Medlemmene i havneutvalget:

Leder: Lisbet Häberle - økonomisjef i Borg havn
Nestleder: Finn P. Olsen – havnedirektør i Stavangerregionene havn IKS
Medlem: Halvar Pettersen – havnedirektør i Tromsø havn KF
Medlem: Einar Olsen – havnedirektør i Drammen interkommunale havn
Medlem: Bente Levin – driftssjef i Horten havnevesen KF

Medlemmene i KS Bedrift Havn:

Harstad Havn KF, Tromsø Havn KF, Hammerfest Havn KF, Borg Havn IKS, Moss Havn KF, Drammen Havn, Horten Havn KF, Larvik Havn KF, Grenland Havn IKS, Stavangerregionen Havn IKS, Stavangerregionen Havnedrift AS, Karmsund Havnevesen IKS, Molde og Romsdal Havn IKS, Kristiansund og Nordmøre havn IKS, Trondheim Havn KF, Indre Trondheimsfjord Havn KF, Mo i Rana Havn KF, Bergen og omland Havnevesen IKS, Narvik Havn KF, Nordkapp - og Porsanger Havn IKS, Bodø Havn KF, Arendal Havn KF, Vardø Havn, Hadsel Havn KF.

Konklusjon

KS Bedrift har styrket sin posisjon blant havnene i Norge de siste to årene. Det at vi har en økende medlemsmasse tilsier at vi har et godt utgangspunkt for vårt videre arbeid. Media har også vist interesse for det arbeidet vi gjør.

Om det i havne-Norge etableres en ny organisasjon basert på Norske Havner og Norsk Havneforening vet ingen i dag. Uansett om disse organisasjonene fortsetter som før, eller fusjonerer, ønsker KS Bedrift å opprettholde en god dialog med dem og samarbeide når det tjener våre medlemmer. KS Bedrift Havn vil gjennom sin tyngde ha en sentral posisjon i det videre næringspolitiske arbeidet til havnene.

Sigrun Vågeng

Björg Ravlo Rydsaa

Vedlegg til sak

Vedlegg til
hovedstyret - KS Bedri

10/32 Tilbakemelding fra CEMR - Takk til KS for gjennomført CEMR-møte 3.4. juni.

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/32

Forslag til vedtak

Saken tas til orientering.

Orienteringssakens fakta

Vedlagt brev fra CEMR v. First Vice-President.

Halvdan Skard

Vedlegg til sak

Takkebreve CEMR.pdf

Notatsaker

10/3 Deltid utfordringer, omfang og mulige tiltak

Saksgang	Møtedato	Saknr
Hovedstyret	31.08.2010	10/3
Rådmannsutvalget	18.08.2010	10/3

Forslag til vedtak

Notatet ble diskutert. Hovedstyrets synspunkter legges til grunn i det videre arbeidet med saken.

Notatets fakta

Hensikten med denne saken er å belyse deltidsproblematikken i kommunesektoren. Notatet skal danne grunnlag for en diskusjon om temaet.

Andelen deltidsansatte i kommunesektoren er høy, 55 prosent.

Hovedtariffavtalen har som hovedregel at det skal ansettes i full stilling. Mange kommuner arbeider aktivt for å få flere ansatte i større og hele stillinger. Likevel har det bare skjedd mindre endringer i andelen deltidsansatte og gjennomsnittlig stillingsstørrelse de siste årene. I 2006 var andelen deltidsansatte 56 prosent, i 2009 var andelen 55 prosent.

Vi vet at kommuner som har behandlet deltidsproblematikken politisk har redusert andelen deltidsansatte og økt gjennomsnittlig stillingsstørrelse i større grad enn kommuner som ikke har satt dette på dagsorden.

Med tanke på arbeidskraftsbehovet fremover vil flere i større stillinger være et viktig virkemiddel. For rekruttering av unge er det ofte avgjørende å kunne tilby heltidsstillinger.

1. Utfordringsbilder

a) Kommunenes hovedmål er å yte tjenester av god kvalitet til innbyggerne. Disse tjenestene må ytes innenfor gjeldende ressursrammer hva gjelder økonomi og arbeidskraft. Ved å øke stillingsstørrelsene vil det være enklere å ha en forsvarlig og kompetent bemanning hele døgnet/uken, og brukerne får bedre kontinuitet ved at de kan forholde seg til færre ansatte

b) KS, kommunene og mange arbeidstakere har lenge sett på muligheten for deltid som et positivt virkemiddel i en inkluderende arbeidsgiverpolitikk. Deltid bidrar til å kunne kombinere arbeid og familieliv og til et inkluderende arbeidsliv generelt. I mange tilfeller har arbeidstaker en lovfestet rett til redusert arbeidstid, som medfører et behov for deltidstillinger.

- c) Ansatte i deltidstillinger krever betydelige lederressurser i form av opplæring og veiledning. Ansatte i små stillinger har ikke nødvendigvis forutsetninger for å jobbe like selvstendig og ta ansvar som ansatte i store stillinger. Mange små stillinger kan svekke læringsmiljøet på arbeidsplassen og muligheten for kompetanseutvikling.
- d) Mange ansatte ønsker ikke å arbeide i heltidsstillinger, men en del kan tenke seg større deltidstillinger.
- e) Fortrinnsrettsbestemmelsen i Hovedtariffavtalen og fortrinnsrettsbestemmelsen som kom inn i arbeidsmiljøloven i 2005 har ikke medført vesentlig reduksjon av omfanget av deltidansatte i kommunal sektor, eller andre sektorer.

Til diskusjon

- Hvorfor lykkes ikke kommunen i større grad med å redusere omfanget av deltid/små stillinger?
- Bør KS og medlemmene fortsatt bruke deltid som et virkemiddel for en inkluderende arbeidsgiverpolitikk?
- Hva kan KS gjøre for å bistå medlemmene i deres arbeid med deltidproblematikk?

2. Noen nøkkeltall - omfanget av deltid

Andel deltidansatte

Andelen deltidansatte i kommuner og fylkeskommuner er 55%. Disse har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 61%. Blant kvinner er det 61% deltidansatte som har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 63%. Blant menn er det 34% deltidansatte med en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 57 %.

Høyest andel deltidansatte er det blant kvinner i pleie-, helse- og omsorgssektoren. Av disse arbeider 70% deltid og de har en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 59%.

Vi vet også at andelen deltidansatte i skolefritidsordningen (SFO) er høy.

For øvrig vises til statistikk i vedlegget fakta og bakgrunnsinformasjon.

3. Ønsket og uønsket deltid

De aller fleste som arbeider deltid i sektoren ønsker det selv. Undersøkelser viser at mellom 15-30 prosent av de deltidansatte kunne tenke seg å jobbe mer enn de gjør i dag. De fleste ønsker å jobbe rundt 80 prosent og ikke i full stilling.

Kommunene har som nevnt foran gjennom sin arbeidsgiverpolitikk arbeidet aktivt for et inkluderende arbeidsliv og tilrettelegge for arbeidstakere i ulike livsfaser. I denne sammenhengen er fleksible ordninger med mulighet for deltidarbeid viktig, ikke minst når hovedregelen ved sykefravær skal være gradert sykemelding.

Deltidsprosjektene som har vært gjennomført i kommunene har ofte hatt som målsetning å øke stillingsandelen for de ansatte, men ikke nødvendigvis til full stilling nettopp fordi de fleste ansatte som arbeider deltid ønsker det. En 80 prosentstilling med turnusarbeid som gir ulempetillegg vil lønnsmessig kunne være på samme nivå eller over en 100 prosentstilling uten tillegg.

Mange av de som ønsker å utvide sin stilling, ønsker å gjøre det innenfor snevre rammer. De ønsker for eksempel ikke mer helgearbeid eller arbeid på kveld (ubekvemme tider). I tillegg gir mange uttrykk for at de bare ønsker å utvide sin stilling dersom det kan gjøres innenfor f.eks samme avdeling i et sykehjem, og ikke gjennom arbeid ved flere avdelinger eller to ulike steder i kommunen.

4. Hvilke virkemidler er tatt i bruk for å redusere deltidsbruken?

I tariffperioden 2008-2010 var det nedsatt et partssammensatt utvalg som skulle se på erfaringene med ulike virkemidler de siste årene, foreslå hensiktsmessige virkemidler og hvordan tiltakene bør gjennomføres lokalt. Både en undersøkelse gjennomført av det partssammensatte utvalget og flere forskningsrapporter peker på et knippe av tiltak som alene eller sammen kan bidra til å redusere omfanget av uønsket deltid:

Som omtalt i innledningen er **politisk forankring** svært viktig for å lykkes med tiltak for å redusere deltidsandelen.

Hovedtariffavtalen har bestemmelser om **lokale retningslinjer** for bruk av deltidsstillinger. Disse bør også inneholde prosedyrer for utøvelse av fortrinnsretten og være godt kjent for de ansatte, slik at det skapes nødvendig forutsigbarhet for deltidsansatte som ønsker å øke stillingsstørrelsen sin

Arbeid på tvers av enheter/avdelinger/sektorer innebærer at den deltidsansatte får økt stillingsstørrelsen ved å få to eller flere stillinger i kommunen, men innenfor ulike enheter, avdelinger eller sektorer.

Vikarpool - Arbeidstakeren får økt stillingsstørrelsen på fast basis ved at deler av stillingen tilknyttes en vikarpool. Det innebærer at arbeidstiden er forutsigbar, men arbeidsstedet og oppgavene kan variere avhengig av behov som følge av sykdom, ferie og lignende.

Økt grunnbemanning - Arbeidstaker får økt stillingsstørrelse ved at grunnbemanningen økes.

Alternative arbeidstidsordninger - Et eksempel er turnusordninger der arbeidstakerne med utgangspunkt i en grunnturnus bytter/fordeler vaktene i turnusen. Et annet eksempel er at arbeidstiden komprimeres, enten ved at arbeidstaker jobber flere dager i strekk eller at arbeidstaker har lengre vakter når han/hun er på jobb.

Organisering av helgearbeidet - Arbeidstaker kan få økt stillingsstørrelsen mot å arbeide flere helger eller lengre vakter i helgene.

5. Hvilke virkemidler ønsker KS å fremheve?

For å sikre tilbudet av heltidsstillinger er det viktig at kommunene ikke splitter opp eksisterende deltidsstillinger, men holder seg til Hovedtariffavtalen om at det som hovedregel skal tilsettes i full stilling. Dersom en deltidsansatt ved ledig heltidsstilling ønsker å få utvidet sin stilling kan vedkommende få valget mellom ansettelse i full stilling eller beholde deltidsstillingen.

KS' administrasjon mener videre at tiltak som både griper inn i arbeidstidsorganiseringen og helgeproblematikken er de som på sikt vil kunne gi best resultater.

Helgearbeid

Mange av de turnusordninger som praktiseres i dag gjør det vanskelig å bemanne sykehjem, omsorgsboliger og hjemmetjenesten i helgene, uten å ta i bruk deltidsstillinger. Brukerne har behov for kompetanse også i helgene, derfor er det en fordel om det i størst mulig grad er de samme som arbeider i helgene som i ukedagene, de har kompetansen og skaper kontinuitet.

Skift/turnusutvalget, NOU 2008:17, skulle også se på arbeidstidsordningenes betydning for omfanget av deltid. I sin konklusjon pekte utvalget på at tiltak for å redusere bruk av deltid må gripe tak i helgeproblematikken for å lykkes.

Hyppeggheten eller omfanget av helgearbeid har stor betydning for gjennomsnittlig stillingsstørrelse. Etter arbeidsmiljøloven og Hovedtariffavtalen er det adgang til å arbeide annen hver helg (søndag). De aller fleste kommuner praktiserer imidlertid arbeid hver tredje helg. Det har vært vanlig siden arbeidstidsforkortelsen på slutten av 80-tallet.

Sykepleierforbundet har i sitt prinsippprogram et eget punkt om arbeid maksimalt hver tredje helg. Forbundet er derfor lite villig til å akseptere turnusordninger med hyppigere helgearbeid.

Fri i helger blir dessuten ansett som et viktig velferdsgode av mange arbeidstakere. Det er derfor vanskelig å få til andre ordninger lokalt enn arbeid hver tredje helg.

Ved å øke helgearbeidet fra tredje hver helg til to av fem helger vil den ansatte kunne øke sin stillingsprosent med ca 20 prosent. Avhengig av antall årsverk i virksomheten vil gjennomsnittlig stillingsstørrelse kunne øke med ca 10 prosent. Økningen i antall helger vil innebære 2-4 helger mer pr år. Se flere eksempler i vedlegget fakta og bakgrunnsinformasjon.

Arbeidstidsorganisering

Ulike former for arbeidstidsorganisering som avviker fra tradisjonell turnusplanlegging kan være viktige virkemidler for å få til flere i større stillinger.

”Fleksibilisering” av dagens turnussystem som for eksempel såkalt ønsketurnus eller forhandlingsturnus, er en mulighet. Mange kommuner har gode erfaringer med at medarbeiderne får og tar større ansvar selv for å sette opp turnusene, fordele ubekvemme vakter og helgearbeid mellom seg. De oppnår ofte at flere ønsker/kan jobbe i større stillinger med de effektene det har for kvalitet og kontinuitet. Ofte bidrar slike ordninger også positivt til arbeidsmiljøet.

En annen måte å organisere arbeidstiden på er ved fastere / mer ”rigide” ordninger. Det kan for eksempel være ved såkalt 3+3 ordning (tre dager på jobb og tre dager fri – kontinuerlig)

eller ved ”oljeturnus” (vanligvis en uke med lange vakter på 13 t pr dag, og så en lang friperiode på 2-3 uker).

Harstad kommune har god erfaring med 3+3 ved sykehjem, som har gjort det mulig å tilby flere i større og hele stillinger. Bergen kommune har gjort flere forsøk med ”oljeturnus” i for eksempel boliger for psykisk utviklingshemmede, med svært gode resultater for kvaliteten for brukerne. Bergen kommune har for tiden fem virksomheter der de har langvakter (oljeturnus el. medlevertturnus; arbeidstakeren bor sammen med brukeren i en periode). Disse virksomhetene skal evalueres og følges av Fafo over to år.

I Kvalitetskommuneprogrammet arbeidet flere kommuner med reduksjon av deltid, og mange av disse har også gjennomført vellykkete ordninger med ”oljeturnus”. Det har både gitt økt brukerkvalitet og mulighet for større stillinger.

Mange av de kommunene som tar i bruk nye arbeidstidsordninger opplever å motta flere søknader enn vanlig ved utlysning av stillinger.

Belastningen ved slike arbeidstidsordninger må vurderes opp mot formålet om økt kvalitet og flere i større stillinger.

Økt grunnbemanning?

Arbeidstakerorganisasjonene mener økt grunnbemanning vil være det beste tiltaket. Et slikt tiltak vil kreve økning i lønnsmassene som må tilføres enten ved friske midler eller gjennom omdisponering.

KS' administrasjon mener vi må søke å finne tiltak innenfor de økonomiske rammene vi har, samt tilgjengelig arbeidskraft. Økt grunnbemanning i form av større stillinger til allerede deltidsansatte vil heller ikke nødvendigvis bidra til å løse utfordringene med å dekke bemanningen i helgene fordi mange deltidsansatte allerede jobber tredje hver helg.

6. Hva har KS gjort for å støtte medlemmene i arbeidet med å redusere deltidsbruken

- Deltid har vært tema i alle tariffoppgjørene siden 2002 og på mange strategikonferanser i denne perioden.
- Partssammensatt utvalg etter oppgjøret i 2008 så på effekten av ulike virkemidler.
- KS i regionene i samarbeid med KS sentralt arrangerte 8 dagssamlinger kalt ”Et skritt videre” i 2008. Samlingene skulle inspirere medlemmene til å ta tak i deltidsproblematikken.
- Utviklingsverksteder og deltakelse fra KS med innlegg på ulike konferanser over hele landet. Det er særlig KS Vest v/ Astrid Toft som har hatt ansvaret for dette.
- Kvalitetskommuneprogrammet har støttet flere kommuner i deres prosjekter for å redusere bruk av deltid.
- Fafo gjennomførte i 2007 FoU-prosjektet ”Hva gjør norske kommuner med deltid?”.

7. Hva kan KS gjøre fremover

Initiativ overfor statlige myndigheter

KS kan ta opp mulig behov for endringer i lov eller forskrift. Arbeidsmiljøloven er i utgangspunktet fleksibel. De fleste turnusordninger krever imidlertid avtale med tillitsvalgte.

De nekter ofte å godkjenne lovlige ordninger, f.eks arbeid oftere enn tredje hver helg, langvakter osv på bakgrunn av råd fra organisasjonene sentralt. Det kan være aktuelt å se på mulighetene for å gi de lokale tillitsvalgte større handlingsrom, uten at organisasjonene sentralt kan gripe inn.

For arbeid i boliger innen rus og psykiatri gjelder det i dag en egen forskrift om medleverordninger, som gjelder arbeid der arbeidstaker bor sammen med brukeren i en periode. Forskriften gjør det mulig for ansatte i disse boligene å ha langturnuser med lange friperioder. Det er mulig en utvidelse av forskriftens virkeområde til andre grupper, som f.eks psykisk utviklingshemmede, autister, demente osv som har behov for stabile omgivelser, vil kunne bidra til å få flere i større eller hele stillinger. Slike ordninger har vært prøvd ut med god effekt flere steder gjennom lokale særavtaler, jf. blant annet eksemplene fra Bergen.

NOU, Stortingsmelding og IA-forsøk

Betydningen av arbeidstidsordninger både for arbeidsmiljø, sykefravær og omfang av deltid vil bli behandlet i ulike offentlige utredninger og forsøk høsten 2010 og i 2011. KS vil ha mulighet til å spille inn problemstillinger og synspunkter både i arbeidet og i senere høringsrunder.

Almelidutvalget, som er oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet, skal utrede spørsmål knyttet til utstøting og sykefravær i helse- og omsorgssektoren. Utvalget vil belyse arbeidstids- og deltidsproblematikk. Utvalgets rapport skal være ferdig innen utgangen av 2010. KS er representert i utvalget.

Stortingsmelding om arbeidsmiljø vil bli lagt frem vinteren 2011. Arbeidstidsspørsmål vil være en del av denne.

Ny IA-avtale åpner for forsøksordninger som skal bidra til å redusere sykefraværet. Forsøk med ulike arbeidstidsordninger vil være en mulighet.

Konferanse

Gjennom en større konferanse eller lignende kan KS sette deltidsproblematikken på dagsordenen og utfordre medlemmene, de ansatte og opinionen i forhold til mulige løsninger. Det bør skje en bred formidling av eksempler og erfaringer fra kommuner som har oppnådd gode resultater.

FoU eller eget prosjekt om arbeidstidsordninger

Hensikten må være å se om ny organisering av arbeidstiden i pleie- og omsorgssektoren i større grad kan sikre de som ønsker det, og særlig unge, full stilling. Det må sees på økonomiske konsekvenser og muligheter innenfor dagens lovgivning og eventuelle behov for lovendringer.

Sigrun Vågeng

Per Kristian Sundnes

Vedlegg: Vedlegg til hovedstyresak deltid - fakta og bakgrunnsinformasjon
God mandag alle sammen,
da er vel de aller fleste av dere på plass igjen

Vedlegg til sak

Vedlegg til HST sak
deltid.doc